

Regeringens proposition

1980/81:178

om förenklade regler för socialförsäkringsavgifter, m. m.;

beslutad den 26 mars 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

KARIN SÖDER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om enhetligare och enklare regler för beräkningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Syftet härmed är bl. a. att uppnå administrativa lättnader för myndigheter samt för arbetsgivare och egenföretagare. De nya reglerna gör det också möjligt att införa ett effektivare debiterings- och uppbördssystem.

Förslagen innebär i korthet följande.

De nuvarande basbelopps- och maximeringsavdragen slopas vid beräkningen av ATP-avgiften. I likhet med vad som f. n. gäller för övriga socialförsäkringsavgifter skall ATP-avgiften i fortsättningen beräknas på hela lönesumman resp. hela nettoinkomsten efter schablonavdrag av rörelse eller jordbruk. Procentsatsen för avgiftsuttaget sätts ned med hänsyn härtill.

En gemensam övre åldersgräns för uttag av arbetsgivaravgifter och egenavgifter införs. Avgifter skall erläggas längst t. o. m. det år då arbetstagaren resp. egenföretagaren uppnår 65 års ålder.

Den särskilda byggnadsforskningsavgiften avskaffas. Byggnadsforskningen finansieras i stället genom anslag över statsbudgeten. Samtidigt höjs folkpensionsavgiften från 8,4 % till 8,45 %.

Möjligheten för egenföretagare att få undantagande från ATP avskaffas. De personer som är födda år 1923 eller tidigare och som har ett gällande undantagande från ATP skall dock också i fortsättningen ha möjlighet att stå utanför försäkringen om de så önskar.

De materiella bestämmelserna för beräkningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter förs samman i en gemensam lag, benämnd lag om socialavgifter. Som en följd härav kan nuvarande separata lagar, innehållande avgiftsbestämmelser, upphävas.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 1982.

1 Förslag till Lag om socialavgifter

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledning

1 § I denna lag ges bestämmelser om avgifter för finansiering av den allmänna försäkringen och vissa andra sociala ändamål.

2 § Avgifterna skall betalas av arbetsgivare samt av den som är försäkrad enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och har inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 § eller 11 kap. 3 § nämnda lag.

Vid tillämpning av denna lag skall den som har utgett sådant bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring anses som arbetsgivare.

2 kap. Arbetsgivaravgifter

1 § En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. *sjukförsäkringsavgift* med 10,50 procent,
2. *folkpensionsavgift* med 8,45 procent,
3. *tilläggspensionsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,
4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent,
5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent,
6. *arbetsskadeavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,
7. *arbetsmarknadsavgift* med 0,80 procent,
8. *arbetarskyddsavgift* med 0,155 procent,
9. *vuxenutbildningsavgift* med 0,25 procent samt
10. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggspensionsavgift.

Staten betalar inte arbetsskadeavgift.

2 § En arbetsgivare som sysselsätter sjömän skall på den ersättning som utgetts till sådana för varje år betala även *sjömanspensionsavgift* med 0,80 procent.

I fråga om sjömän skall sjukförsäkringsavgift och folkpensionsavgift beräknas efter de procentsatser som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket årligen fastställer. Procentsatserna skall utgöra den andel av de i 1 § första stycket 1 och 2 angivna procentsatserna som svarar mot förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på svenska handelsfartyg i medeltal för den 31

oktober de tre år som närmast föregått det år då procentsatserna fastställs. Hänsyn skall därvid inte tas till fartyg med en bruttodräktighet understigande trehundra registerton. Procentsatserna beräknas med två decimaler.

Med sjöman avses i denna lag den som skall betala sjömansskatt enligt 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt.

3 § Underlag för beräkning av avgifterna är summan av vad arbetsgivaren under året har utgett som lön i pengar eller naturaförmåner i form av kost, hostad eller bil eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete. Bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring likställs med lön.

4 § Vid bestämmande av avgiftsunderlaget skall bortses från

1. ersättning till en och samme arbetstagare om den under året inte uppgått till 500 kronor,

2. ersättning till arbetstagare som vid årets ingång fyllt 65 år,

3. ersättning till arbetstagare vid sjukdom eller ledighet för vård av barn eller med anledning av barns födelse, till den del ersättningen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning som arbetsgivare får uppbära enligt 3 kap. 16 § eller 4 kap. 20 § lagen (1962:381) om allmän försäkring,

4. uppdragsersättning för vilken bevillningsavgift har erlagts enligt lagen (1908:128) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter,

5. ersättning som en arbetsgivare utgett till barn för arbete som utförts i hans förvärvsverksamhet, i de fall avdrag för ersättningen inte får göras vid inkomsttaxeringen,

6. ersättning till den del denna motsvarar kostnader i arbetet som arbetstagare haft att täcka med ersättningen, i den mån riks försäkringsverket medger detta, samt

7. ersättning för tjänstgöring i verkskydd enligt 47 § tredje stycket civilförsvarslagen (1960:74), i den mån ersättningen utgör eller motsvarar dagpenning.

Medgivande enligt första stycket 6 får lämnas endast om kostnaderna beräknas uppgå till minst en tiondel av ersättningen samt får avse arbetstagare i viss verksamhet eller, efter framställning av arbetsgivaren, viss eller vissa arbetstagare.

I fråga om inkomst från fåmansföretag skall föreskrifterna i punkt 13 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas vid bestämmande av avgiftsunderlaget.

5 § Vid bestämmande av underlaget för beräkning av tilläggspensionsavgift skall bortses från ersättningar som inte räknas som inkomst av anställning enligt 11 kap. 2 § tredje eller fjärde stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vidare skall bortses från ersättningar till arbetstagare som inte är

svenska medborgare och som inte heller är bosatta här, då ersättningarna avser arbete utom riket.

Vid bestämmande av underlaget för beräkning av annan avgift än tilläggs pensionsavgift skall bortses från ersättningar till arbetstagare som inte varit försäkrade enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. I fråga om arbete som har utförts för annans räkning utan att anställning förelegat skall vid beräkningen bortses från ersättningar till personer som varit bosatta utomlands och utfört arbetet utom riket.

3 kap. Egenavgifter

1 § En försäkrad som avses i 1 kap. 2 § skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. *sjukförsäkringsavgift,*
2. *folkpensionsavgift,*
3. *tilläggs pensionsavgift,*
4. *delpensionsavgift,*
5. *barnomsorgsavgift* samt
6. *arbetsskadeavgift.*

I fråga om avgiftssatserna gäller vad som föreskrivits i 2 kap. 1 §.

2 § En försäkrad för vilken sjukpenningförsäkringen enligt 3 kap. 11 § lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller med karenstid skall dock betala sjukförsäkringsavgift efter den procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riks försäkringsverket fastställer med hänsyn till den inverkan karenstiden bedöms få på försäkringens utgifter.

3 § Egenavgifter beräknas inte för år efter det då den försäkrade fyllt 65 år.

Andra avgifter än tilläggs pensionsavgift betalas inte av den som vid utgången av inkomståret ej var inskriven hos allmän försäkringskassa. Sådana avgifter betalas ej heller av den som för någon del av samma år uppburit hel förtidspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller för hela året uppburit hel ålderspension enligt nämnda lag.

Tilläggs pensionsavgift betalas inte för år före det då den försäkrade fyllt 16 år eller för det år då den försäkrade avlidit. Sådan avgift betalas ej heller då den försäkrade för hela året uppburit hel ålderspension enligt lagen om allmän försäkring.

Avgift betalas inte då avgiftsunderlaget understiger 500 kronor.

4 § Grunden för beräkning av avgift enligt 1 § 1, 5 och 6 utgörs av inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Grunden för beräkning av avgift enligt 1 § 2–4 utgörs av inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring.

5 § Vid bestämmande av avgiftsunderlaget skall bortses från inkomst som avses i 11 kap. 3 § första stycket d) lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Vid beräkningen av inkomst av annat förvärvsarbete gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 11 kap. 4 § lagen om allmän försäkring.

4 kap. Fördelning av influtna avgifter

1 § Sjukförsäkringsavgifter används, i den mån kostnaderna inte skall täckas med statsbidrag enligt 19 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, för att täcka

1. kostnader för sjukförsäkringsförmåner enligt lagen om allmän försäkring.

2. kostnader enligt lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m.,

3. den allmänna försäkringens kostnader för förmåner enligt lagen (1981:49) om begränsning av läkemedelskostnader, m. m.,

4. centrala studiestödsnämndens kostnader med anledning av att sådana återbetalningspliktiga studiemedel som belöper på en studerandes sjukperiod enligt studiestödslagen (1973:349) inte skall återbetalas,

5. förvaltningskostnader för de allmänna försäkringskassorna.

För reglering av över- och underskott finns en fond, benämnd *allmänna sjukförsäkringsfonden*. Grunderna för överföring av medel till och från fonden fastställs av regeringen.

2 § Folkpensionsavgifter förs till staten som bidrag till finansieringen av folkpensioneringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

3 § Tilläggs pensionsavgifter förs till en fond, benämnd *allmänna pensionsfonden*, med vars tillgångar kostnaderna för försäkringen för tilläggs pension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring skall täckas. Fonden förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

4 § Delpensionsavgifter förs till en fond, benämnd *delpensionsfonden*, med vars tillgångar kostnaderna för pensioner enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring och motsvarande äldre bestämmelser skall täckas. Fonden förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

5 § Barnomsorgsavgifter förs till staten för finansiering av statsbidrag till förskole- och fritidshemsverksamhet inom kommunernas barnomsorg.

6 § Arbetsskadeavgifter förs till en fond, benämnd *arbetsskadefonden*, med vars tillgångar kostnaderna för ersättningar enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och motsvarande äldre bestämmelser skall täckas. Fonden förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

7 § Arbetsmarknadsavgifter förs till staten för finansiering av arbetslöshetsersättning enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd samt utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering.

8 § Av influtna arbetarskyddsavgifter förs 16,5 procent till staten som bidrag till kostnader för arbetarskyddsstyrelsens och yrkesinspektionens verksamhet.

Återstoden av influtna arbetarskyddsavgifter förs till en fond, benämnd *arbetarskyddsfonden*, vars tillgångar skall utgöra bidrag till

1. kostnader i övrigt för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande arbetarskydd.

2. kostnader för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande medbestämmande i arbetslivet och arbetslivsfrågor i övrigt.

3. kostnader för skyddsarbete som utförs av skyddsombud som har utsetts enligt 6 kap. 2 § tredje stycket arbetsmiljölagen (1977:1160).

4. kostnader för utbildning av styrelserepresentanter för de anställda.

9 § Vuxenutbildningsavgifter förs till staten och används för finansiering av timstudiestöd, dagstudiestöd och särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973:349) samt vuxenutbildning enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

10 § Lönegarantiavgifter förs till en fond, benämnd *lönegarantifonden*, med vars tillgångar kostnaderna för ersättningar enligt lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs skall täckas.

11 § Sjömanspensionsavgifter används för beredande av pension åt sjömän vilka som manskap varit för utrikes fart påmönstrade svenskt handelsfartyg. Riksdagen fastställer särskilt de grunder som skall gälla för användningen av sjömanspensionsavgifter.

12 § Fonder som avses i detta kapitel förvaltas, i den mån ej annat föreskrivs, enligt grunder som regeringen fastställer.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Har den som är skyldig att betala annan egenavgift än tilläggspensionsavgift avlidit, skall 75 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas

beträffande befrielse från skyldighet att betala avgiften.

I fråga om befrielse i vissa fall från skyldighet att betala egenavgift för tilläggs pension gäller särskilda bestämmelser.

2 § Har annan arbetsgivare för sjöman än redare fast driftställe i riket bara på fartyg, svarar redaren för att arbetsgivaren fullgör sina förpliktelser enligt denna lag som om förpliktelserna ålegat redaren själv. Har redaren till följd härav betalat avgiftsbelopp, får han fordra tillbaka beloppet av sjömannens arbetsgivare.

3 § Om debitering och uppbörd av avgifter enligt denna lag gäller särskilda bestämmelser i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (0000:000) om socialavgifter samt i uppbördslagen (1953:272).

4 § Regeringen bemyndigas att efter överenskommelse med främmande makt meddela föreskrifter om utsträckt tillämpning av denna lag eller om undantag i vissa fall från lagens bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Genom lagen upphävs

1. lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift,
2. lagen (1961:300) om avgift för sjöfolks pensionering,
3. lagen (1970:742) om lönegarantiavgift,
4. lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift,
5. lagen (1975:358) om vuxenutbildningsavgift,
6. lagen (1981:15) om finansiering av statsbidrag till förskole- och fritidshemsverksamhet samt
7. lagen (1981:000)¹ om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

Den för vilken undantagande från försäkringen för tilläggs pension gäller betalar inte egenavgifter till tilläggs pensioneringen och arbetsskadeförsäkringen. För den som nu sagts beräknas sjukförsäkringsavgiften efter den procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket fastställer med hänsyn till den inverkan undantagandet bedöms få på utgifterna för sjukförsäkringen.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts av en bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

¹ Jfr prop. 1980/81:145.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring¹

dels att 11 kap. 7 § och 19 kap. 4 a – 11 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 3 kap. 2, 5 och 11 §§, 11 kap. 2 och 6 §§, 12 kap. 2 §, 13 kap. 2 §, 15 kap. 1 §, 17 kap. 1 §, 19 kap. 1–4 §§ samt 20 kap. 4 och 14 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §²

Sjukpenninggrundande inkomst är den inkomst i *penningar* eller naturaförmåner i form av kost, bostad eller bil, som försäkrad kan *antagas* för år räknat komma att tills vidare *änjuta* av eget arbete, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Sjukpenninggrundande inkomst fastställs av försäkringskassan. Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete *skola* därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor. *För tid då undantagande från försäkringen för tilläggspension enligt 11 kap. 7 § gäller för den försäkrade skall inkomst av annat förvärvsarbete icke beaktas.*

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från inkomst av anställning och annat förvärvsarbete *i den mån summan därav överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Belopp, från vilket sålunda skall bortses, avräknas i*

Sjukpenninggrundande inkomst är den inkomst i *pengar* eller naturaförmåner, i form av kost, bostad eller bil, som *en* försäkrad kan *antas* för år räknat komma att tills vidare *få för* eget arbete, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). *Den* sjukpenninggrundande *inkomsten* fastställs av försäkringskassan. Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete *skall* därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från *sådan* inkomst av anställning och annat förvärvsarbete *som* överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. *Det* belopp *som* sålunda skall *undantas* skall i första hand räknas av från

¹ Lagen omtryckt 1977:630.

² Senaste lydelse 1979:650.

Nuvarande lydelse

första hand *på* inkomst av annat förvärvsarbete. Ersättning i *penningar* eller naturaförmåner *som i första stycket sagts* för arbete som någon utför för annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst skall, om ersättningen under ett år uppgått till minst femhundra kronor, anses såsom inkomst av anställning. Är ersättningen att hänföra till inkomst av rörelse som bedrivits av den som utfört arbetet eller av jordbruksfastighet som denne brukat skall vad nu sagts gälla endast *såvida* denne och den som utgivit ersättningen *äro* ense *därom*. I *de fall som nu nämnts* skall den som utfört arbetet anses såsom arbetstagare och den som utgivit ersättningen såsom arbetsgivare.

Beräkning av sjukpenninggrundande *inkomst* skall, där förhållandena *ej eljest äro* kända för försäkringskassan, grundas på de upplysningar, som kassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som *må kunna* framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Inkomst av arbete för egen räkning *må* ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. *Utgöres inkomst* helt eller delvis av naturaförmåner i form av kost och bostad, *skola* dessa uppskattas efter de regler, som tillämpas vid beräkning av preliminär skatt. Värdet av naturaförmån i form av bil skall uppskattas enligt de grunder som *gälla* för värdering av förmånen vid debitering och uppbörd av arbetsgivarav-

Föreslagen lydelse

inkomst av annat förvärvsarbete. Ersättning i *pengar* eller naturaförmåner för arbete som någon utför för *någon* annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst skall anses såsom inkomst av anställning, om ersättningen under ett år uppgått till minst femhundra kronor. Är ersättningen att hänföra till inkomst av rörelse som bedrivits av den som utfört arbetet eller av jordbruksfastighet som denne brukat, skall vad nu sagts gälla endast *om* denne och den som utgivit ersättningen *är* ense *om detta*. I *dessa fall* skall den som utfört arbetet anses såsom arbetstagare och den som utgivit ersättningen såsom arbetsgivare.

Beräkningen av den sjukpenninggrundande *inkomsten* skall, där förhållandena *inte är* kända för försäkringskassan, grundas på de upplysningar som kassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som *kan* framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Inkomst av arbete för egen räkning *får* ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. *Om inkomsten* helt eller delvis *utgöres* av naturaförmåner i form av kost och bostad, *skall* dessa *förmåner* uppskattas efter de regler som tillämpas vid beräkning av preliminär skatt. Värdet av naturaförmån i form av bil skall uppskattas enligt de grunder som *gäller* för värdering av förmånen vid debitering och uppbörd av

Nuvarande lydelse

gift till sjukförsäkringen.

Föreslagen lydelse

arbetsgivaravgift till sjukförsäkringen.

5 §³

Allmän försäkringskassa skall i samband med inskrivning av försäkrad besluta *angående* den försäkrades tillhörighet till sjukpenningförsäkringen. I fråga om försäkrad som avses i 1 § första stycket skall kassan samtidigt fastställa den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Av beslutet skall framgå i vad mån sjukpenninggrundande *inkomst* är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Beslut om tillhörighet till sjukpenningförsäkringen skall omprövas

a) när *till kassans* kännedom *kommit* att *försäkrads* inkomstförhållanden undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när *undantagande som avses i 2 § första stycket sista punkten* blir giltigt eller upphör att äga giltighet.

c) när förtidspension enligt denna lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete, samt

d) när delpension enligt särskild lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbets- och inkomstförhållanden.

Ändring skall i fall som avses i första stycket a) ej ske förrän trettio dagar

Den allmänna försäkringskassan skall i samband med inskrivning av *en* försäkrad besluta *om* den försäkrades tillhörighet till sjukpenningförsäkringen. I fråga om *en* försäkrad som avses i 1 § första stycket skall kassan samtidigt fastställa den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Av beslutet skall framgå i vad mån *den* sjukpenninggrundande *inkomsten* är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Beslut om tillhörighet till sjukpenningförsäkringen skall omprövas

a) när *kassan fått* kännedom *om* att *den försäkrades* inkomstförhållanden undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när förtidspension enligt denna lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete, samt

c) när delpension enligt särskild lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbets- och inkomstförhållanden.

³ Senaste lydelse 1980:315.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

efter det försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen. Ändring skall i annat fall ske så snart anledning till ändringen uppkommit eller, i fall då sjukpenningförsäkring enligt 1 § andra stycket skall upphöra på grund av att den försäkrades make eller någon med vilken den försäkrade varit gift eller har eller har haft barn avlider, vid fjärde månadsskiftet efter dödsfallet.

Under tid, då den försäkrade bedriver studier för vilka han uppbär särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973:349) eller utbildningsbidrag för doktorander enligt förordningen (1976:536) om utbildningsbidrag för doktorander, eller då han är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning skall den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten ej sänkas. Sänkning får dock ske i sådana fall som avses i första stycket b), c) eller d). Vidare får sänkning ske när någon undergår arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut, under förutsättning att arbetsutbildningen pågått sex månader.

Den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten skall ej sänkas under tid då den försäkrade bedriver studier, för vilka han uppbär särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973:349) eller utbildningsbidrag för doktorander enligt förordningen (1976:536) om utbildningsbidrag för doktorander, eller då han är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning. Sänkning får dock ske i sådana fall som avses i första stycket b) eller c). Vidare får sänkning ske när någon undergår arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut, under förutsättning att arbetsutbildningen pågått sex månader.

11 §

Därest försäkrad gör anmälan *där-om* till den allmänna försäkringskassan, skall i fråga om *sjukperiod*, som börjar efter nästa månadsskifte, sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete *icke* utgå för de första tre, trettiotre eller nittiotre dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (*k a r e n s t i d*). Därvid äga 10 § första–tredje styckena *icke tillämpning* i fråga om sådan sjukpenning. Vid beräkning av karenstid *skola*, *därest* sjukperiod börjar inom tjugu dagar efter föregående sjukpe-

Om en försäkrad gör anmälan till den allmänna försäkringskassan skall i fråga om *sjukperioder*, som börjar efter nästa månadsskifte, sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete *inte* utgå för de första tre, trettiotre eller nittiotre dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (*k a r e n s t i d*). I fråga om sådan sjukpenning *tillämpas inte* 10 § första–tredje styckena. Vid beräkning av karenstid *skall*, *om en* sjukperiod börjar inom tjugu dagar efter föregående sjukperiods slut, de

Nuvarande lydelse

riods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Försäkrad, som gjort anmälan enligt första stycket, *må* övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han ej fyllt femtiofem år *samt* har god hälsa. Sådan ändring skall gälla från och med månaden närmast efter den, då *framställning* härom gjordes hos kassan, men *må* ej äga tillämpning vid sjukdom, som inträffat innan ändringen blivit gällande.

I fråga om försäkring med karenstid skall vid tillämpning av 5 § andra stycket första punkten den i sagda punkt angivna tiden trettio dagar ökas med det antal dagar som svarar mot den valda karenstiden.

Upphör undantagande som avses i 2 § första stycket sista punkten att äga giltighet, skall beträffande sjukpenning, som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete, gälla en karenstid av nittiotre dagar. Den försäkrade må dock under de förutsättningar som angivas i andra stycket välja försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid; och skall därvid jämväl i övrigt tillämpas vad i andra stycket är stadgat.

Ej må i något fall sjukpenning som avses i denna paragraf utgivas vid sjukdom, som inträffat medan undantagande ägde giltighet.

Föreslagen lydelse

båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

En försäkrad, som gjort anmälan enligt första stycket, *får* övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han har god hälsa *och* ej *har* fyllt femtiofem år. *En* sådan ändring skall gälla från och med månaden närmast efter den, då *framställningen* gjordes hos kassan, men *får* ej tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

11 kap.

2 §⁴

Med inkomst av anställning avses den lön i *penningar* eller naturaförmåner i form av kost, bostad eller bil, som försäkrad *änju* *titt* såsom arbetstagare i allmän eller

Med inkomst av anställning avses den lön i *pengar* eller naturaförmåner, i form av kost, bostad eller bil, som *en* försäkrad *har fått* såsom arbetstagare i allmän eller

⁴ Senaste lydelse 1980:315.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

enskild tjänst. Till sådan inkomst hänföres dock *icke* från en och samme arbetsgivare *åtnjuten* lön som under ett år ej uppgått till femhundra kronor. Såsom inkomst av anställning anses även

enskild tjänst. Till sådan inkomst räknas dock *inte* från en och samme arbetsgivare *utgiven* lön som under ett år ej uppgått till femhundra kronor. Såsom inkomst av anställning anses även

a) sjukpenning enligt denna lag eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den mån ersättningen träder i stället för försäkrads inkomst såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst,

b) föräldrapenning,

c) vårdbidrag enligt 9 kap. 4 §,

d) dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa,

e) kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

f) utbildningsbidrag under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering i form av dagpenning *och stimulansbidrag*,

f) utbildningsbidrag under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering i form av dagpenning,

g) timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

h) delpension enligt lagarna (1975:380) och (1979:84) om delpensionsförsäkring,

i) dagpenning till värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga och elever i bistånds- och katastrofutbildning under repetitionsutbildning, frivilliga som *genomgå* utbildning under krigsförbandsövning eller särskild övning inom värnpliktsutbildningen, läkare under försvarsmedicinsk tjänstgöring samt civilförsvarspliktiga,

i) dagpenning till värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga och elever i bistånds- och katastrofutbildning under repetitionsutbildning, frivilliga som *genomgår* utbildning under krigsförbandsövning eller särskild övning inom värnpliktsutbildningen, läkare under försvarsmedicinsk tjänstgöring samt civilförsvarspliktiga,

j) utbildningsbidrag för doktorander,

k) timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna,

l) livränta enligt 4 kap. lagen om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som *bestämmer* med tillämpning av sagda lag,

l) livränta enligt 4 kap. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som *bestäms* med tillämpning av sagda lag,

m) från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden utgående bidrag

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

som ej är att hänföra till inkomst av annat förvärvsarbete enligt 3 §, i den mån regeringen så förordnar.

I fråga om ersättning i *penningar* eller naturaförmåner som i första stycket sägs för arbete som någon utfört för annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst *skall vad* i 3 kap. 2 § andra stycket *sägs äga motsvarande tillämpning*.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall hänsyn *tagas* till lön eller annan ersättning, som *försäkrad åtnjutit* från arbetsgivare, *vilken* är bosatt utom riket eller är utländsk juridisk person, endast i fall då den försäkrade sysselsatts här i riket eller tjänstgjort som sjöman ombord på svenskt handelsfartyg. *Vad i detta stycke* sägs skall *icke* gälla beträffande lön till *svensk* medborgare, *såframt* svenska staten eller, där lönen härrör från utländsk juridisk person, svensk juridisk person, som äger ett bestämmande inflytande över den utländska juridiska personen, enligt av riks försäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för *avgift till försäkringen för tilläggs-pension enligt 19 kap. 1 §*.

Hänsyn skall ej heller *tagas* till lön eller annan ersättning från främmande makts *härvarande* beskickning eller lönade konsulat eller från arbetsgivare, *vilken* tillhör beskickning eller konsulat *som nu sagts* och *icke* är svensk medborgare. *Vad i detta stycke* sägs skall *icke* gälla beträffande lön till svensk medborgare eller den som utan att vara svensk medborgare är bosatt i riket, *såframt* utländsk beskickning här i

I fråga om ersättning i *pengar* eller naturaförmåner som sägs i första stycket för arbete som någon utfört för *någon* annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst *gäller i tillämpliga delar bestämmelserna* i 3 kap. 2 § andra stycket.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall hänsyn *tas* till lön eller annan ersättning, som *den försäkrade har fått* från en arbetsgivare, *som* är bosatt utom riket eller är utländsk juridisk person, endast i fall då den försäkrade sysselsatts här i riket eller tjänstgjort som sjöman ombord på svenskt handelsfartyg. *Vad som* sägs *här* skall *inte* gälla beträffande lön till *svenska* medborgare, *om* svenska staten eller, där lönen härrör från utländsk juridisk person, *en* svensk juridisk person, som äger ett bestämmande inflytande över den utländska juridiska personen, enligt av riks försäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för *tilläggs-pensionsavgiften*.

Hänsyn skall ej heller *tas* till lön eller annan ersättning från främmande makts beskickning eller lönade konsulat *här i riket* eller från arbetsgivare, *som* tillhör *sådan* beskickning eller *sådant* konsulat och *som inte* är svensk medborgare. *Vad som* sägs *här* skall *inte* gälla beträffande lön till svensk medborgare eller till den som utan att vara svensk medborgare är bosatt i riket, *om en* utländsk beskickning här i riket

Nuvarande lydelse

riket enligt av riks försäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för avgift till försäkringen för tilläggs-pension enligt 19 kap. 1 §.

Den som åtagit sig förbindelse enligt tredje eller fjärde stycket skall anses såsom arbetsgivare.

Föreslagen lydelse

enligt av riks försäkringsverket god-tagen förbindelse har att svara för tilläggs-pensionsavgiften.

6 §⁵

För varje år, för vilket pensions-grundande inkomst fastställts för försäkrad, skall pensionspoäng tillgodoräknas honom. I den mån pensionsgrundande inkomst härrör från inkomst av annat för-värvsarbete må dock pensionspoäng tillgodoräknas den försäkrade endast såvida tilläggs-pensionsavgift enligt 19 kap. 3 § för året till fullo erlagts inom föreskriven tid. Utan hinder av att sådan avgiftsbetalning icke skett skall pensionspoäng tillgo-doräknas den försäkrade för de båda år som närmast föregått det då pension vid bifall till ansökningen skulle börja utgå. Pensionspoäng skall vidare alltid tillgodoräknas för pensionsgrundande inkomst härrör-ande från inkomst som avses i 3 § första stycket d).

För varje år, för vilket pensions-grundande inkomst fastställts för en försäkrad, skall pensionspoäng tillgodoräknas honom. I den mån den pensionsgrundande in-komsten härrör från inkomst av annat förvärvsarbete får dock pen-sionspoäng tillgodoräknas den för-säkrade endast om tilläggs-pensions-avgift för året till fullo erlagts inom föreskriven tid. Utan hinder av att sådan avgiftsbetalning inte skett skall pensionspoäng tillgodoräknas den försäkrade för de båda år som närmast föregått det då pension vid bifall till ansökningen skulle börja utgå. Pensionspoäng skall vidare all-tid tillgodoräknas för pensionsgrun-dande inkomst som härrör från inkomst som avses i 3 § första stycket d).

Pensionspoäng som i första stycket sägs är den pensionsgrundande inkomsten delad med det vid årets ingång gällande basbeloppet. Pensions-poäng beräknas med två decimaler.

Har försäkrad under minst halva året åtnjutit halv eller två tredjedelar av hel förtidspension enligt 13 kap. 2 §, skall han, utöver pensionspoäng enligt första stycket tillgodoräknas, om han åtnjutit halv förtidspension, hälften och, om han åtnjutit två tredjedelar av hel förtidspension, två tredjedelar av det poängmedeltal som avses i andra stycket av nämnda paragraf. Vad nu sagts skall icke gälla om pensionen enligt 6 kap. 1 § lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring är samordnad med livränta. Är endast en del av pensionen samordnad med livräntan, beaktas dock så stor del av poängme-

⁵ Senaste lydelse 1979:127.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

deltalet som svarar mot förhållandet mellan den del av pensionen, som icke är samordnad med livräntan, och pensionen.

Har försäkrad under olika tider av året åtnjutit hel förtidspension, två tredjedelar av hel förtidspension eller halv förtidspension, skall vid tillämpning av tredje stycket den pension som utgått under den längsta tiden anses ha utgått under hela tiden. Har pensionerna utgått under lika lång tid av året skall den för den försäkrade gynnsammaste beräkningsgrunden tillämpas.

Oavsett bestämmelserna i denna paragraf skall försäkrad för år, varunder han åtnjutit förtidspension enligt 13 kap. 2 §, alltid tillgodoräknas lägst pensionspoäng motsvarande vad enligt nämnda paragraf skall antagas hava tillgodoräknats honom för samma år.

7 §^a

Försäkrad äger göra anmälan om undantagande från försäkringen såvitt angår inkomst av annat förvärvsarbete. Har sådant undantagande skett, skall vid beräkning av pensionsgrundande inkomst för den försäkrade för tid efter ingången av året näst efter det då anmälan gjordes hänsyn icke tagas till inkomst av annat förvärvsarbete eller till del pension som avses i 2 § första stycket h).

Anmälan som i första stycket sägs må återkallas av den försäkrade med verkan från nästa årsskifte, dock tidigast från det som inträffar sedan undantagandet ägt giltighet i fem år. Har anmälan återkallats, äger den försäkrade ej ånyo göra dylik anmälan.

Anmälan eller återkallelse skall, där den försäkrade är omyndig, göras av förmyndaren, som därvid har att visa att den försäkrade samtycker till åtgärden.

Anmälan av försäkrad, som är

^a Senaste lydelse 1979:86.

Nuvarande lydelse

gift, är utan verkan, om icke hans make samtycker till undantagandet. Är maken omyndig eller bortovärande, ankommer det på förmyndare eller god man att lämna samtycke. Särskilt samtycke är ej erforderligt, om den försäkrade är förmyndare eller god man för sin make. Vägras samtycke, äger riksförsäkringsverket medgiva undantagandet, om särskilda skäl föreligga.

Föreslagen lydelse

12 kap.

2 §

Ålderspension utgör, där ej annat följer av andra och tredje styckena samt 3 och 4 §§, för år räknat sextio procent av produkten av basbeloppet för den månad, för vilken pension skall *utgivas*, och medeltalet av de pensionspoäng som tillgodoräknats den försäkrade eller, om pensionspoäng tillgodoräknats honom för mer än femton år, medeltalet av de femton högsta poängtalerna. Har pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för mindre än trettio år, skall hänsyn *tagas* endast till så stor del av nämnda produkt som svarar mot förhållandet mellan det antal år, för vilka pensionspoäng tillgodoräknats honom, och talet trettio.

Har *undantagande* enligt 11 kap. 7 § ägt *giltighet* för den försäkrade, skall *honom tillkommande* ålderspension utgöra sextio procent av så stor del av den i första stycket angivna produkten, som svarar mot förhållandet mellan det antal år, dock högst trettio, för vilka pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade, och talet trettio ökat med

Ålderspension utgör, där ej annat följer av andra och tredje styckena samt 3 och 4 §§, för år räknat sextio procent av produkten av basbeloppet för den månad, för vilken pension skall *betalas* och medeltalet av de pensionspoäng som tillgodoräknats den försäkrade eller, om pensionspoäng tillgodoräknats honom för mer än femton år, medeltalet av de femton högsta poängtalerna. Har pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för mindre än trettio år, skall hänsyn *tas* endast till så stor del av nämnda produkt som svarar mot förhållandet mellan det antal år, för vilka pensionspoäng tillgodoräknats honom, och talet trettio.

Har *pensionspoäng* enligt 11 kap. 6 § *första stycket på grund av underlåten avgiftsbetalning inte tillgodoräknats* den försäkrade, skall *hans* ålderspension utgöra sextio procent av så stor del av den i första stycket angivna produkten, som svarar mot förhållandet mellan det antal år, dock högst trettio, för vilka pensionspoäng tillgodoräknats den för-

Nuvarande lydelse

ett för varje år, för vilket den försäkrade till följd av *undantagandet icke* tillgodoräknats pensionspoäng *eller gått förlustig mer än en poäng*. Ej må med tillämpning av vad nu sagts talet trettio ökas till mer än femtio. *Vad i detta stycke stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fall då pensionspoäng jämlikt 11 kap. 6 § första stycket på grund av underlåten avgiftsbetalning icke tillgodoräknats den försäkrade.*

Börjar ålderspension utgå tidigare än från och med den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år, skall pensionen minskas med fem tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år. Om pensionen börjar utgå senare än från och med sistnämnda månad, ökas pensionen med sex tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå förflutit från ingången av den månad varunder den försäkrade uppnådde nämnda ålder; härvid *må* hänsyn dock ej *tagas* till tid efter ingången av den månad, *under vilken* den försäkrade fyllt sjuttio år, och ej heller till tid, då den försäkrade åtnjutit folkpension eller *icke* varit berättigad till tilläggspension i form av ålderspension.

Föreslügen lydelse

säkrade, och talet trettio ökat med ett för varje år, för vilket den försäkrade till följd av *underlåten avgiftsbetalning inte* tillgodoräknats pensionspoäng. *Vid* tillämpning av vad nu sagts *får* talet trettio ej ökas till mer än femtio.

Om ålderspensionen börjar *utbetalas* tidigare än från och med den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år, skall pensionen minskas med fem tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år. Om pensionen börjar utgå senare än från och med sistnämnda månad, ökas pensionen med sex tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå förflutit från ingången av den månad varunder den försäkrade uppnådde nämnda ålder; härvid *får* hänsyn dock ej *tas* till tid efter ingången av den månad, *då* den försäkrade fyllt sjuttio år, och ej heller till tid, då den försäkrade åtnjutit folkpension eller *inte* varit berättigad till tilläggspension i form av ålderspension.

13 kap.

2 §⁷

Uppgår den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst vid tidpunk-

Uppgår den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst vid tidpunk-

⁷ Senaste lydelse 1979:127.

Nuvarande lydelse

ten för pensionsfallet lägst till ett belopp som motsvarar det vid årets ingång gällande basbeloppet, eller har pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för minst två av de fyra år, som närmast föregått det år då pensionsfallet inträffar, skall förtidspension utgå med tillämpning av bestämmelserna i andra stycket. Detsamma skall gälla då vid tidpunkten för pensionsfallet sjukpenninggrundande *inkomst uppgående* till belopp *som nu sagts icke fastställts*, men skulle ha *fastställts*, *därest* den allmänna försäkringskassan haft kännedom om samtliga de förhållanden som *skola* ligga till grund för fastställandet.

Hel förtidspension motsvarar den tilläggspension i form av ålderspension, som skulle tillkomma den försäkrade, *därest* sådan pension skulle börja utgå från och med den månad varunder han fyller sextiofem år. Härvid skall ålderspensionen beräknas under antagande att den försäkrade för varje år från och med det då förtidspensionen börjar utgå till och med det då han uppnår sextiofyra års ålder tillgodoräknats pensionspoäng motsvarande medeltalet av de pensionspoängtal, vilka tillgodoräknats honom under de fyra år som närmast föregått det år då pensionsfallet inträffade eller, om pensionen däri-genom blir större, under samtliga år från och med det då han fyllt sexton år till och med det som närmast föregått pensionsfallet. Vid beräkningen av nämnda medeltal bortses från de år intill ett antal av hälften,

Föreslagen lydelse

ten för pensionsfallet lägst till ett belopp som motsvarar det vid årets ingång gällande basbeloppet, eller har pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för minst två år av de fyra år som närmast föregått det år då pensionsfallet inträffar, skall förtidspension utgå med tillämpning av bestämmelserna i andra stycket. Detsamma skall gälla då vid tidpunkten för pensionsfallet *den* sjukpenninggrundande *inkomsten inte har fastställts till en sådant* belopp, men *så* skulle ha *skett, om* den allmänna försäkringskassan haft kännedom om samtliga de förhållanden som *skall* ligga till grund för fastställandet.

Hel förtidspension motsvarar den tilläggspension i form av ålderspension, som skulle tillkomma den försäkrade, *om* sådan pension skulle börja utgå från och med den månad varunder han fyller sextiofem år. Härvid skall ålderspensionen beräknas under antagande att den försäkrade för varje år från och med det då förtidspensionen börjar utgå till och med det då han uppnår sextiofyra års ålder tillgodoräknats pensionspoäng motsvarande medeltalet av de pensionspoängtal, vilka tillgodoräknats honom under de fyra år som närmast föregått det år då pensionsfallet inträffade eller, om pensionen däri-genom blir större, under samtliga år från och med det då han fyllt sexton år till och med det som närmast föregått pensionsfallet. Vid beräkningen av nämnda medeltal bortses från de år intill ett antal av hälften,

Nuvarande lydelse

för vilka pensionspoäng ej tillgodoräknats den försäkrade eller för vilka poängtalet är lägst.

Pension enligt denna paragraf *må* ej utgå, om undantagande enligt 11 kap. 7 § ägde giltighet för den försäkrade då pensionsfallet inträffade samt undantagandet tillika föranlett, att den försäkrade för något av de fyra närmast föregående åren gått förlustig mer än en pensionspoäng. Ej heller *må* pension som nu sagts utgå, om den försäkrade vid sextiofem års ålder *icke* kan komma i åtnjutande av ålderspension enligt 12 kap.

Föreslagen lydelse

för vilka pensionspoäng ej tillgodoräknats den försäkrade eller för vilka poängtalet är lägst.

Pension enligt denna paragraf *får* ej utgå, om den försäkrade vid sextiofem års ålder *inte* kan bli berättigad till ålderspension enligt 12 kap.

15 kap.

1 §

Är försäkrad, som är svensk medborgare, född under något av åren 1896–1914, skall vid tillämpning av 12 kap. 2 § första stycket talet trettio utbytas mot talet tjugu. Beträffande försäkrad som nu sagts skall 12 kap. 2 § andra stycket *icke* äga tillämpning.

Om försäkrad är svensk medborgare och född under något av åren 1915–1923, skall vid tillämpning av 12 kap. 2 § första och andra styckena talet trettio utbytas mot talet tjugu ökat med ett för varje år, som den försäkrade är född senare än år 1914; och skall för varje år, som den försäkrade är född senare än år 1914, ökning som i 12 kap. 2 § andra stycket sägs ske med en tiondel av det antal år, för vilket den försäkrade till följd av undantagandet *icke* tillgodoräknats pensionspoäng eller gått förlustig mer än en poäng.

Om en försäkrad är svensk medborgare och född under något av åren 1896–1914, skall vid tillämpning av 12 kap. 2 § första stycket talet trettio utbytas mot talet tjugu. Beträffande en sådan försäkrad tillämpas *inte* bestämmelserna i 12 kap. 2 § andra stycket.

Om en försäkrad är svensk medborgare och född under något av åren 1915–1923, skall vid tillämpning av 12 kap. 2 § första och andra styckena talet trettio utbytas mot talet tjugu ökat med ett för varje år som den försäkrade är född senare än år 1914. Dessutom skall för varje år, som den försäkrade är född senare än år 1914, en ökning som i 12 kap. 2 § andra stycket sägs ske med en tiondel av det antal år, för vilket den försäkrade till följd av underlåten avgiftsbetalning *inte* tillgodoräknats pensionspoäng.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

1 §⁸

Det pensionsbelopp, som först förfaller till betalning *efter beviljande* av förtidspension, skall minskas med den försäkrade *ullkommande* sjukpenning enligt denna lag i den mån pension och sjukpenning *belöpa* på samma månad. Minskning *som nu sagts* skall ske även med sjukpenning som utgår enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande. Beviljas förtidspensionen att utgå i omedelbar anslutning till sjukbidrag, skall *minskning* dock göras endast *å* belopp, varmed pensionen i anledning av ytterligare nedsättning av den försäkrades förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom förvärvsarbete överstiger sjukbidraget. I första hand minskas *folkpension*. Vad i detta stycke *stadgas* om minskning av *pension* då sjukpenning har utgått gäller även när dagpenning enligt 16 § arbetsmarknadskungörelsen (1966:368) och särskilt vuxenstudiebidrag enligt 7 kap. studiestödslagen (1973:349) har utgått.

Har vid omprövning jämlikt 3 kap. 5 § första stycket c) befunnits att den försäkrade även efter det pensionen beviljats är berättigad att vid sjukdom uppbära sjukpenning, skall för dag, då hel sjukpenning utgivits, sjukpenningen föranleda minskning av pensionen endast i den mån den

Det pensionsbelopp som först förfaller till betalning *sedan* förtidspension *beviljats* skall minskas med *den* sjukpenning den försäkrade *har rätt till* enligt denna lag i den mån pension och sjukpenning *belöper* på samma månad. *En sådan* minskning skall ske även med sjukpenning som utgår enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande. Beviljas förtidspensionen att utgå i omedelbar anslutning till sjukbidrag, skall *minskningen* dock göras endast *på* det belopp, varmed pensionen i anledning av ytterligare nedsättning av den försäkrades förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom förvärvsarbete överstiger sjukbidraget. I första hand minskas *folkpensionen*. Vad i detta stycke *föreskrivs* om minskning av *pensionen* då sjukpenning har utgått gäller även när dagpenning enligt 16 § arbetsmarknadskungörelsen (1966:368) och särskilt vuxenstudiebidrag enligt 7 kap. studiestödslagen (1973:349) har utgått.

Om den omprövning som skall ske enligt 3 kap. 5 § första stycket b) har lett till att den försäkrade även efter det *att* pensionen beviljats är berättigad att vid sjukdom uppbära sjukpenning, skall för dag, då hel sjukpenning utgivits, sjukpenningen föranleda minskning av pensionen

⁸ Senaste lydelse 1979:1125.

Nuvarande lydelse

överstiger vad som skulle *hava* utgått om sjukdomsfallet inträffat efter det pensionen beviljats.

Vad i första och andra styckena sägs *skall äga motsvarande tillämpning* beträffande belopp, *varmed förtidspension ökas i anledning av ytterligare nedsättning i den försäkrades förmåga eller möjlighet att bereda sig* inkomst genom förvärvsarbete.

Föreslagen lydelse

endast i den mån den överstiger vad som skulle *ha* utgått om sjukdomsfallet inträffat efter det pensionen beviljats.

Vad *som sägs i första och andra styckena gäller i tillämpliga delar* beträffande belopp *som förtidspensionen ökas med, om den försäkrades förmåga eller möjlighet att få inkomst genom förvärvsarbete ytterligare nedsätts.*

19 kap.

1 §⁹

Arbetsgivare skall enligt vad nedan sägs för varje år erlægga socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen, folkpensioneringen och försäkringen för tilläggspension.

Avgift till sjukförsäkringen och till folkpensioneringen utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost, bostad eller bil utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten är för handen, annan ersättning för utfört arbete.

Avgift till försäkringen för tilläggspension utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost, bostad eller bil utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 11 kap. 2 § andra stycket är för handen, annan ersättning för utfört arbete, sedan från nämnda summa dragits ett belopp motsvarande det vid årets ingång

Om avgifter för finansiering av sjukförsäkringen, folkpensioneringen och försäkringen för tilläggspension föreskrivs i lagen (0000:000) om socialavgifter.

⁹ Senaste lydelse 1980:315.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

gällande basbeloppet multiplicerat med det beräknade genomsnittliga antalet arbetstagare hos arbetsgivaren under året. Härvid skall arbetstagare, som under hela året varit anställd med full arbetstid, räknas såsom en arbetstagare och arbetstagare, som under året varit anställd i mindre omfattning, medräknas i motsvarande mån. Det antal arbetstimmar per år som i allmänhet skall anses motsvara full arbetstid fastställas av regeringen efter förslag av riksförsäkringsverket. Genomsnittliga antalet arbetstagare beräknas med en decimal. Om särskilda skäl föranleda därtill, må avgift beräknas på sätt som avviker från vad nu stadgats men som giver i huvudsak samma resultat.

Vid beräkning av avgift enligt denna paragraf skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön under året ej uppgått till femhundra kronor. Vad gäller sjukförsäkringen och folkpensioneringen skall vidare bortses från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, eller, där fråga är om arbete som utförts för annans räkning utan att anställning förelegat, från arbetstagare som varit bosatt utomlands och utfört arbetet utom riket. Såvitt angår försäkringen för tilläggs pension skall hänsyn icke tagas till arbetstagares lön eller ersättning i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Såvitt angår försäkringen för tilläggs pension skall vidare bortses från arbetstagare, som

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

vid årets ingång uppnått sextiofem års ålder, så ock från arbetstagare i fall då lön eller annan ersättning till honom antingen enligt 11 kap. 2 § tredje eller fjärde stycket icke räknas såsom inkomst av anställning eller, om arbetstagaren icke är svensk medborgare och ej heller är bosatt härstädes, avser arbete utom riket.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt 3 kap. 16 § eller 4 kap. 12 §. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen eller för ersättning för vilken bevillningsavgift erlagts enligt lagen (1908:128 s. 1) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Den som har utgivit ett bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) skall erlägga avgift till försäkringen för tilläggs pension som om bidraget hade utgjort lön från honom som arbetsgivare. Vid beräkningen av avgiften skall den som fått bidraget anses som en arbetstagare som under hela året varit anställd med full arbetstid.

2 §¹⁰

Försäkrad, som vid utgången av visst år är inskriven hos allmän försäkringskassa och ej fyllt sextiofem år

Sjukförsäkringen finansieras, förutom genom avgifter som avses i 1 §, av statsmedel.

¹⁰ Senaste lydelse 1979:127.

Nuvarande lydelse

och ej heller för någon del av samma år åtnjutit hel förtidspension enligt denna lag eller för hela året åtnjutit hel ålderspension enligt samma lag, skall för nämnda år till kassan erläggas sjukförsäkringsavgift under förutsättning att han under året haft inkomst av annat förvärvsarbete enligt 3 kap. 2 §.

Vid beräkning av avgift enligt första stycket äger 3 § andra och fjärde styckena samt 11 kap. 4 § motsvarande tillämpning.

Föreslagen lydelse

Statsbidrag lämnas med femton procent av kostnaderna för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat försäkringens kostnader enligt lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m., samt för förvaltning.

Statsbidrag lämnas vidare med femton procent av kostnaderna för den allmänna försäkringen för förmåner enligt lagen (1981:49) om begränsning av läkemedelskostnader, m. m., samt för centrala studiestödsnämnden med anledning av att sådana återbetalningspliktiga studiemedel som belöper på en studerandes sjukperiod enligt studiestödslagen (1973:349) inte skall återbetalas.

3 §¹¹

Försäkrad, som vid utgången av visst år är inskriven hos allmän försäkringskassa, skall för nämnda år erlägga socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen under förutsättning att han under året haft inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 §. Avgift erlägges dock ej av den som vid årets ingång uppnått sextiofem års ålder och ej heller av den som för någon del av samma år åtnjutit hel förtidspension enligt denna lag eller för hela året åtnjutit hel ålderspension enligt samma lag.

Vid beräkning av avgift enligt första stycket tages icke hänsyn till inkomst som för år räknat ej uppgått

Folkpensioneringen finansieras, förutom genom avgifter som avses i 1 §, av statsmedel, om ej annat särskilt föreskrivits.

¹¹ Senaste lydelse 1979:127.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

till femhundra kronor.

Försäkrad, för vilken för visst år fastställts pensionsgrundande inkomst på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete, skall för nämnda år erlägga tilläggs-
pensionsavgift å den pensionsgrundande inkomsten, i vad denna härrör från inkomst av annat förvärvsarbete.

Avgift erlägges icke för inkomst, som avses i 11 kap. 3 § första stycket d).

4 §¹²

Avgift till sjukförsäkringen enligt 1 § eller sjukförsäkringsavgift enligt 2 § skall utgå med tio och fem tiondels procent av det belopp, varå avgiften skall beräknas. För försäkrad som på grund av undantagande enligt 11 kap. 7 § ej omfattas av sjukpenningförsäkringen eller för vilken försäkringen enligt 3 kap. 11 § gäller med karenstid, beräknas dock avgift enligt 2 § efter den lägre procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, myndighet fastställer med hänsyn till den inverkan undantagandet eller karenstiden bedömes få på försäkringens utgifter. Influtna avgifter fördelas mellan de allmänna försäkringskassorna till täckande av deras utgifter under året för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat de kostnader enligt lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m., som åvila kassorna, samt för förvaltning, till den del utgifterna

Avgiftsuttaget till försäkringen för tilläggs-
pension skall vara så avvägt att avgifterna i förening med andra tillgängliga medel finansierar pensionsutbetalningar, förvaltningskostnader och andra utgifter för försäkringen samt den fondering som behövs.

Beslut om avgiftsuttaget för ett visst år skall fattas senast under året dessförinnan. Riksförsäkringsverket skall vart femte år föreslå avgiftsuttag för nästföljande sju år, i den mån uttaget inte redan beslutats.

¹² Senaste lydelse 1980:1039.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

icke täckas av statsbidrag enligt 7 §. Influtna avgifter skola även täcka de kostnader som under året uppkommit för den allmänna försäkringen för förmåner enligt lagen (1954:519) om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m. samt för centrala studiestödsnämnden i anledning av att återbetalningspliktiga studiemedel, som belöpa på studerandes sjukperiod, enligt studiestödslagen (1973:349) icke skola återbetalas, till den del kostnaderna icke skola täckas med statliga medel enligt 7 § andra stycket. För reglering av över- och underskott skall finnas en fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden. Regeringen fastställer grunderna för överförandet av medel till och från fonden.

I fråga om sjöman som avses i 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt beräknas avgiften till sjukförsäkringen enligt procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, myndighet fastställer. Procentsatsen skall för visst år utgöra bestämd andel av den i första stycket angivna procentsatsen. Nämda andel skall svara mot förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på svenska handelsfartyg i medeltal för den 31 oktober under de tre år, som närmast föregått det år då procentsatsen fastställs. Hänsyn tages härvid ej till fartyg med en bruttodräktighet understigande trehundra registerton. Procentsatsen beräknas med två decimaler.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §¹³

Avgift till folkpensioneringen enligt 1 eller 3 § skall utgå med åtta och fyra tiondels procent av det belopp, på vilket avgiften skall beräknas. I fråga om sjöman som avses i 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt beräknas dock avgiften efter den lägre procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, myndighet fastställer med motsvarande tillämpning av 4 § andra stycket. Avgifterna tillföras staten.

5 §¹⁴

Avgift till försäkringen för tilläggspension enligt 1 § samt tilläggspensionsavgift enligt 3 § skola utgå efter en procentsats, som fastställs i särskild lag. Procentsatsen skall vara så avvägd att avgifterna i förening med andra tillgängliga medel förslå till bestridande av pensionsutbetalningar, förvaltningskostnader och andra försäkringen för tilläggspension åvilande utgifter ävensom till den fondering som finnes erforderlig.

Beslut om den procentsats, som skall tillämpas för visst år, skall fattas senast under året dessförinnan. Riksförsäkringsverket åligger att vart femte år framlägga förslag beträffande procentsatserna under nästföljande sju år, i den mån uttaget icke redan beslutats.

De avgifter, som avses i första stycket, skola ingå till en fond, benämnd allmänna pensions-

¹³ Senaste lydelse 1980:1039.

¹⁴ Senaste lydelse 1979:127.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

fonden, med vars tillgångar kostnaderna för försäkringen för tilläggs-pension skola bestridas.

Allmänna pensionsfonden förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

6 §

Saknar annan arbetsgivare för sjöman än redare fäst driftställe i riket annorstädes än på fartyg, svarar redaren för att arbetsgivaren fullgör sina förpliktelser enligt denna lag som om förpliktelserna ålegat redaren själv. Har redare till följd härav erlagt avgiftsbelopp, äger han söka beloppet åter av sjömannens arbetsgivare.

7 §¹⁵

Statsbidrag utgår för varje år med femton procent av allmän försäkringskassas utgifter för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat de kostnader enligt lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m., som åvila kassan, samt för förvaltning.

Statliga medel utgår vidare för varje år med femton procent av de kostnader som under året uppkommit för den allmänna försäkringen för förmåner enligt lagen (1954:519) om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m., samt för centrala studiestödsnämnden i anledning av att återbetalningspliktiga studiemedel, som belöpa på studerandes sjukperiod, enligt studiestödslagen (1973:349) icke skola återbetalas.

¹⁵ Senaste lydelse 1979:1134.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Förutom genom avgifter enligt 1 och 3 §§ bestridas kostnaderna för folkpensioneringen av statsmedel, om ej annat särskilt föreskrivits.

9 §¹⁶

Om debitering och uppbörd av avgifter enligt 1 § samt av tilläggs-pensionsavgifter enligt 3 § ävensom angående befrielse i vissa fall från skyldighet att erlägga avgift av sist-nämnda slag gälla särskilda bestämmelser.

10 §

Om debitering och uppbörd av sjukförsäkringsavgifter och avgifter till folkpensioneringen enligt 2 och 3 §§ stadgas i uppbördslagen.

Har försäkrad, som är pliktig att erlägga sjukförsäkringsavgift enligt 2 § eller avgift till folkpensioneringen enligt 3 §, avlidit skall 75 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) äga motsvarande tillämpning beträffande befrielse från skyldighet att erlägga sådan avgift.

11 §

I avräkning ä de avgifter, som tillkomma allmän försäkringskassa, äger kassan av statsverket erhålla förskott enligt de föreskrifter regeringen utfärdar.

20 kap.

4 §

Har någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att

Har någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att

¹⁶ Senaste lydelse 1979:127.

Nuvarande lydelse

fullgöra *honom* åvilande uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller *annorledes* förorsakat att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, eller har någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning och har han skäligen bort inse detta, skall återbetalning ske av vad för mycket utbetalats, där ej i särskilt fall anledning föreligger att helt eller delvis *eftergiva* återbetalningsskyldighet.

Har återbetalningsskyldighet ålagts någon enligt första stycket, *må* vid senare utbetalning till honom i avräkning *å* vad för mycket utgått innehållas skäligt belopp. Avdrag *å* tilläggspension *må* *tillika* göras för *ogulden* tilläggspensionsavgift, *såvida* enligt 11 kap. 6 § första stycket pensionspoäng som svarar mot avgiften tillgodoräknats den försäkrade för det år som avgiften avser.

Föreslagen lydelse

fullgöra *en* uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller *på annat sätt* förorsakat att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, eller har någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning och har han skäligen bort inse detta, skall återbetalning ske av vad *som* för mycket utbetalats, *om inte* i särskilt fall anledning föreligger att helt eller delvis *efterge* återbetalningsskyldigheten.

Har återbetalningsskyldighet ålagts någon enligt första stycket, *får* vid senare utbetalning till honom i avräkning *på* vad *som* för mycket utgått innehållas *ett* skäligt belopp. Avdrag *på* tilläggspension *får* även göras för *obetald egenavgift för tilläggspension*, *om* enligt 11 kap. 6 § första stycket pensionspoäng som svarar mot avgiften tillgodoräknats den försäkrade för det år som avgiften avser *oavsett att avgiften inte erlagts*.

14 §

Beträffande fullföljd av talan i vissa fall skall gälla vad därom *är stadgat* i författning som avses i 11 kap. 4 § *eller* 19 kap. 9 § *eller* 10 § första stycket. I fråga om besvär över beslut i ärende, som avses i 19 kap. 10 § sista stycket skall vad som gäller beträffande besvär över beslut enligt 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning.

Beträffande fullföljd av talan i vissa fall skall gälla vad därom *föreskrivs* i författning som avses i 11 kap. 4 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

2. Äldre bestämmelser i 3 kap. 11 § gäller fortfarande för försäkrade för

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

vilka undantagande enligt 11 kap. 7 § i dess äldre lydelse ägt giltighet.

3. För försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare och för vilka undantagande enligt 11 kap. 7 § i dess äldre lydelse ägt giltighet, gäller fortfarande bestämmelserna i 12 kap. 2 § och 15 kap. 1 § i deras förutvarande lydelse. För försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare och för vilka sådant undantagande varit gällande under år 1981 gäller alltså äldre bestämmelser i 3 kap. 2 och 5 §§, 11 kap. 7 §, 13 kap. 2 § och 17 kap. 1 §. Anmälan som avses i 11 kap 7 § första stycket i dess äldre lydelse får utan hinder av andra stycket nämnda paragraf återkallas med verkan från och med ingången av året näst efter det då anmälan har återkallats. Ny anmälan får inte göras.

4. Äldre bestämmelser i 11 kap. 2 och 6 §§, 19 kap. samt 20 kap. 4 § gäller fortfarande i fråga om avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

5. Förkommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts av en bestämmelse i denna lag tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring¹

dels att 4 kap. 8 § samt 7 kap. 3 och 4 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 §, 3 kap. 6 §, 6 kap. 1 § samt 7 kap. 1 och 2 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

1 kap.

1 §

Den som förvärvsarbetar är försäkrad för arbetsskada enligt denna lag.

Försäkringen skall även gälla den som genomgår utbildning i den mån utbildningen är förenad med särskild risk för arbetsskada. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter härom.

Annan förvärvsarbetande än arbetstagare är försäkrad under förutsättning att han är bosatt i Sverige *och att undantagande från försäkringen för tilläggs pension enligt 11 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring ej gäller för honom.*

Annan förvärvsarbetande än arbetstagare är försäkrad under förutsättning att han är bosatt i Sverige.

3 kap.

6 §²

Sjukpenningunderlag utgöres av

1. för den som är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring:

hans sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. 2 § nämnda lag,

2. för den som ej är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen om allmän försäkring men likväl har inkomst av förvärvsarbete:

den inkomst som skulle ha utgjort sjukpenninggrundande inkomst för honom enligt 3 kap. 2 § nämnda lag, om han hade varit sjukpenningförsäkrad, dock lägst 6 000 kronor,

3. för försäkrad som avses i 1 kap. 1 § andra stycket eller som i annat fall genomgick yrkesutbildning när skadan inträffade:

hans livränteunderlag enligt 4 kap.

Bestämmelserna i 4 kap. 8 § äger. Sjukpenningunderlaget får ej be-

¹ Lagen omtryckt 1977:264.

² Senaste lydelse 1979:1165.

Nuvarande lydelse

motsvarande tillämpning i fråga om sjukpenningunderlag. Sjukpenningunderlaget får ej beräknas till högre belopp än som motsvarar sju och en halv gånger det basbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring som gällde vid årets början.

Föreslagen lydelse

räknas till högre belopp än som motsvarar sju och en halv gånger det basbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring som gällde vid årets början.

4 kap.

8 §

Inkomst som enligt 11 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring har undantagits från försäkring för tilläggspension inräknas i livränteunderlaget utan hinder av 3 kap. 2 § första stycket fjärde meningen samma lag.

6 kap.

1 §

Är någon som har rätt till livränta enligt 4 eller 5 kap. samtidigt berättigad till folkpension eller tilläggspension i form av förtidspension eller familjepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring med anledning av den inkomstförlust som har föranlett livräntan, utgår livräntan endast i den mån den överstiger pensionen.

Livränta enligt 5 kap. till änka eller kvinna som avses i 5 kap. 6 § utgår från och med den månad under vilken hon fyller 65 år endast i den mån hon ej har rätt till folkpension i form av ålderspension och tilläggspension i form av änkepension med belopp som motsvarar en livränta som är beräknad på 65 procent av livränteunderlaget enligt 5 kap. 2 §. Bestämmelserna i 4 kap. 4 § tredje stycket har därvid motsvarande tillämpning.

Första stycket gäller även i fråga om pension som enligt utländskt system för social trygghet utgår med anledning av arbetsskadan.

Börjar undantagande från försäringen för tilläggspension enligt 11 kap. 7 § lagen om allmän försäkring att gälla efter det att arbetsskadan har inträffat, skall vid tillämpning av denna paragraf och 4 kap. 4 § hänsyn tagas till tilläggspension som skulle ha utgått om undantagande ej hade

Om den försäkrade till följd av underlåten avgiftsbetalning ej har tillgodoräknats pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § lagen om allmän försäkring för år efter det då arbetsskadan har inträffat, skall vid tillämpning av denna paragraf och 4 kap. 4 § hänsyn tas till den tilläggs-

Nuvarande lydelse

anmälts. Motsvarande skall gälla, om den försäkrade till följd av underlåten avgiftsbetalning ej har tillgodoräknats pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § nämnda lag för år efter det då skadan har inträffat.

Föreslagen lydelse

pension som skulle ha utgått om avgift hade erlagts.

7 kap.

1 §

För finansiering av arbetsskadeförsäkringen *erlägges årligen avgifter enligt detta kapitel*. För staten gäller särskilda bestämmelser som meddelas av regeringen.

Om avgifter för finansiering av arbetsskadeförsäkringen *föreskrivs i lagen (0000:000) om socialavgifter*. För staten gäller särskilda bestämmelser som meddelas av regeringen.

2 §³

Arbetsgivare *erlägger avgift på summan av vad han under året har utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost, bostad eller bil eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista meningen lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete. Vid beräkningen av avgiften tages ej hänsyn till arbetstagare vars lön under året har understigit 500 kronor.*

Avgiften till arbetsskadeförsäkringen skall utgå efter en procentsats som skall vara så avvägd att avgifterna tillsammans med andra tillgängliga medel täcker

1. ersättningar enligt denna lag samt ersättning på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete, lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar och lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

2. kostnader som föranleds av lagen (1955:469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., lagen (1962:303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. och lagen (1977:268)

³ Senaste lydelse 1979:653.

Nuvarande lydelse

Avgift erlägges icke för arbetstagar-
res lön vid sjukdom eller ledighet för
vård av barn till den del lönen mot-
svarar sjukpenning eller föräldrapen-
ning som arbetsgivare äger uppbära
enligt 3 kap. 16 § lagen om allmän
försäkring. Avgift erlägges ej heller
för lön som arbetsgivare har utgivit
till barn för arbete utfört i hans
förvärvsverksamhet i de fall avdrag
för lönen ej får ske vid inkomsttax-
eringen.

Försäkrad som under året har haft
inkomst av annat förvärvsarbete
enligt 3 kap. 2 § lagen om allmän
försäkring erlägger avgift enligt de
grunder som anges för sjukförsäk-
ringsavgift i 19 kap. 2 § samma lag.

Föreslagen lydelse

om uppräknig av yrkesskadelivrän-
tor m. m.,

3. förvaltningskostnader,

4. behövlig fondbildning.

Med förvaltningskostnader enligt
första stycket 3 avses omkostnader
för riks-försäkringsverkets och de
allmänna försäkringskassornas verk-
samhet beträffande arbetsskade-för-
säkringen. Den del av avgifterna som
skall anses svara mot förvaltnings-
kostnader fastställs genom särskild
lag.

Beslut om procentsats och förvalt-
ningskostnadsandel för ett visst år
skall fattas senast under året dessför-
innan. Riks-försäkringsverket skall
vart femte år föreslå procentsats och
förvaltningskostnadsandel för de sju
följande åren, i den mån beslut ej
redan har fattats.

3 §

Avgift utgår efter procentsats som
fastställles i lag. Procentsatsen skall
vara avvägd så att avgifterna tillsam-
mans med andra tillgängliga medel
täcker

1. ersättningar enligt denna lag
samt ersättningar på grund av obliga-
torisk försäkring enligt lagen
(1916:235) om försäkring för olycks-
fall i arbete, lagen (1929:131) om
försäkring för vissa yrkessjukdomar
och lagen (1954:243) om yrkesskade-
försäkring,

2. kostnader som föranledes av
lagen (1955:469) angående omregle-
ring av vissa ersättningar enligt lagen

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., lagen (1962:303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m., lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. och lagen (1977:268) om uppräkningskostnader m. m.,

3. förvaltningskostnader,

4. behövlig fondbildning.

Med förvaltningskostnader enligt första stycket 3 avses omkostnader för riksförsäkringsverkets och de allmänna försäkringskassornas verksamhet beträffande arbetsskadeförsäkringen. Den del av avgifterna som skall anses svara mot förvaltningskostnader fastställs genom särskild lag.

Beslut om procentsats och förvaltningskostnadsandel för visst år skall fattas senast under året dessförinnan. Riksförsäkringsverket skall vart femte år föreslå procentsats och förvaltningskostnadsandel för de sju följande åren, i den mån beslut ej redan har fattats.

4 §

Om debitering och uppbörd av avgift gäller särskilda bestämmelser.

Avgifterna föres till en fond, kallad arbetsskadeförsäkringsfonden, som förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

2. Äldre bestämmelser i 1 kap. 1 §, 3 kap. 6 §, 4 kap. 8 § och 6 kap. 1 § gäller fortfarande i fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet samt i fråga om försäkrade för vilka undantagande från försäkringen för

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

tilläggs pension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring äger giltighet efter ikraftträdandet.

3. Äldre bestämmelser i 7 kap. gäller fortfarande i fråga om avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1969:205) om pensionstillskott skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Vid tillämpning av 3 § skall, då undantagande enligt 11 kap. 7 § lagen om allmän försäkring gällt, hänsyn tagas till tilläggspension, som skulle ha utgått om undantagande ej ägt rum. Motsvarande skall gälla, då pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § första stycket lagen om allmän försäkring på grund av underlåten avgiftsbetalning icke tillgodoräknats försäkrad.

Vid tillämpning av 3 § skall, då pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring på grund av underlåten avgiftsbetalning icke tillgodoräknats den försäkrade, hänsyn tas till den tilläggspension, som skulle ha utgått om avgift erlagts.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Har undantagande från försäkringen för tilläggspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring gällt för försäkrad skall vid beräkning av pensionstillskott enligt 3 § hänsyn tagas till den tilläggspension som skulle ha utgått om undantagande ej ägt rum.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 4, 13 och 21 §§ lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

För att någon skall vara försäkrad för delpension fordras vidare att han från och med det år då han fyllde 45 år har varit förvärvsverksam i sådan utsträckning att han för minst tio år har tillgodoräknats pensionsgrundande inkomst för tilläggspension enligt 11 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Vid tillämpning av första stycket skall i förekommande fall *tagas* hänsyn även till år, för vilket den förvärvsarbetande skulle ha tillgodoräknats pensionsgrundande inkomst om han inte hade *anmält undantagande från försäkringen för tilläggspension eller hade underlåtit att* erlägga tilläggspensionsavgift.

Vid tillämpning av första stycket skall i förekommande fall *tas* hänsyn även till år, för vilket den förvärvsarbetande skulle ha tillgodoräknats pensionsgrundande inkomst om han inte hade underlåtit att erlägga tilläggspensionsavgift.

13 §

För försäkrad som avses i 7 § utgörs pensionsunderlaget av hälften av hans genomsnittliga förvärvsinkomst före arbetstidsminskningen. Överstiger den förvärvsinkomst, som han efter arbetstidsminskningen kan antagas tilläggspension som han har tillgodoräknats för de närmaste tre åren före arbetstidsminskningen, dels det basbelopp som gällde vid arbetstidsminskningen. Därvid skall tilläggas en pensionspoäng för varje år. Har inkomsten något år understigit vad som motsvarar en pensionspoäng för året, skall i stället tillgodoräknas

Den försäkrades genomsnittliga förvärvsinkomst före arbetstidsminskningen beräknas med ledning av dels de pensionspoäng för tilläggspension som han har tillgodoräknats för de närmaste tre åren före arbetstidsminskningen, dels det basbelopp som gällde vid arbetstidsminskningen. Därvid skall tilläggas en pensionspoäng för varje år. Har inkomsten något år understigit vad som motsvarar en pensionspoäng för året, skall i stället tillgodoräknas

Den försäkrades genomsnittliga förvärvsinkomst före arbetstidsminskningen beräknas med ledning av dels de pensionspoäng för tilläggspension som han har tillgodoräknats för de närmaste tre åren före arbetstidsminskningen, dels det basbelopp som gällde vid arbetstidsminskningen. Därvid skall tilläggas en pensionspoäng för varje år. Har inkomsten något år understigit vad som motsvarar en pensionspoäng för året, skall i stället tillgodoräknas

Nuvarande lydelse

motsvarande del av en pensionspoäng. I förekommande fall skall *tagas* hänsyn även till pensionspoäng som den försäkrade skulle ha tillgodoräknats om han inte hade *anmält undantagande från försäkringen för tilläggspension eller hade underlåtit att* erlagga tilläggspensionsavgift.

För den som före arbetstidsminskningen under den ettårsperiod som avses i 3 § endast förvärvsarbetade som anställd, som uppdragstagare eller som bådadera skall inkomsten före minskningen beräknas enligt 12 §. En förutsättning härför är att ersättningen vid inkomsttaxeringen är att hänföra till inkomst av tjänst.

Föreslagen lydelse

motsvarande del av en pensionspoäng. I förekommande fall skall hänsyn *tas* även till pensionspoäng som den försäkrade skulle ha tillgodoräknats om han inte hade underlåtit att erlagga tilläggspensionsavgift.

21 §

För finansiering av delpensionsförsäkringen erlagger arbetsgivare årligen avgift enligt de grunder som anges för socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen i 19 kap. 1 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erläggs med 0,50 procent av avgiftsunderlaget.

Den som under året har haft inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring erlagger avgift till delpensionsförsäkringen enligt de grunder som anges för socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen i 19 kap. 3 § samma lag och efter procentsats som anges i första stycket.

I fråga om debitering och uppbörd av avgifterna gäller lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. och uppbördslagen (1953:272). Avgifterna skall ingå till en fond, som förvaltas av riksförsäkringsverket.

Om avgifter för finansiering av delpensionsförsäkringen föreskrivs i lagen (0000:000) om socialavgifter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

2. För den som har anmält undantagande från försäkringen för tilläggs-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

pension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring skall 4 och 13 §§ i deras äldre lydelse alltjämt gälla.

3. Äldre bestämmelser i 21 § gäller fortfarande i fråga om avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

6 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.¹

dels att rubriken till lagen skall ha nedan angivna lydelse,

dels att 1–4, 28 och 39 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Föreslagen lydelse

Lag om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (0000:000) om socialavgifter.

1 §²

Angående debitering och uppbörd av avgifter från arbetsgivare enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift, lagen (1970:742) om lönegarantiavgift, lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift samt lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet skall gälla vad nedan stadgas.

Angående debitering och uppbörd av avgifter från arbetsgivare enligt lagen (0000:000) om socialavgifter skall gälla vad som föreskrivs nedan.

2 §³

I denna lag förstås med
arbetsgivaravgift: *summan av arbetsgivarens avgifter enligt 1 § första stycket;*

avgiftsunderlag: *beloppet av avgift, som avses i 1 § första stycket, skall beräknas för arbetsgivaren;*

utgiftsår: *det kalenderår för*

I denna lag förstås med

avgiftsunderlag: *det belopp på vilket avgifter, som avses i 1 §, skall beräknas för arbetsgivaren;*

utgiftsår: *det kalenderår för*

¹ Lagen omtryckt 1974:938.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:938.

² Senaste lydelse 1977:283.

³ Senaste lydelse 1979:652.

Nuvarande lydelse

vilket avgiftsunderlag skall bestämmas;

slutlig avgift: arbetsgivaravgift som påföres vid den årliga avgiftsdebiteringen för nästföregående utgiftsår;

preliminär avgift: belopp som enligt debitering skall erläggas eller eljest erlägges i avräkning på slutlig avgift;

kvarstående avgift: avgiftsbelopp som återstår att erlägga sedan preliminär avgift avräknats från slutlig avgift;

tillkommande avgift: arbetsgivaravgift som skall erläggas enligt beslut om debitering fattat sedan den årliga avgiftsdebiteringen avslutats.

Såvitt gäller beräkning av avgiftsunderlag för avgift till sjukförsäkringen, folkpensioneringen, försäkringen för tilläggspension och arbetskadeförsäkringen samt för arbetarskyddsavgift och arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet skall med lön enligt denna lag förstås jämväl sådan ersättning, som enligt 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten och 11 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring anses såsom inkomst av anställning. Vad nu sagts äger dock icke tillämpning i fall där ersättningen utgått till utomlands bosatt person och avser arbete utom riket eller där bevilningsavgift erlagts enligt lagen (1908:128 s. 1) om bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Föreslagen lydelse

vilket avgiftsunderlaget skall bestämmas;

slutlig avgift: summan av de arbetsgivaravgifter som en arbetsgivarare påförs vid den årliga avgiftsdebiteringen för det nästföregående utgiftsåret;

preliminär avgift: det belopp som enligt debitering skall betalas eller annars betalas i avräkning på den slutliga avgiften;

kvarstående avgift: det avgiftsbelopp som återstår att betala sedan den preliminära avgiften avräknats från den slutliga avgiften;

tillkommande avgift: den arbetsgivaravgift som skall betalas enligt ett beslut om debitering som har fattats sedan den årliga avgiftsdebiteringen avslutats.

Med lön förstås i denna lag det samma som i lagen (0000:000) om socialavgifter.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

I fråga om inkomst från fåmansföretag skola föreskrifterna i punkt 13 av anvisningarna till 32 § kommunal-skattelagen (1928:370) äga motsvarande tillämpning vid beräkning av avgiftsunderlag.

Vad i 19 kap. 6 § lagen om allmän försäkring föreskrives om avgift som där avses äger motsvarande tillämpning på annan avgift som uppbäres enligt förevarande lag.

Med länsrätt förstås i denna lag även den mellankommunala skatterätten, om inte annat framgår av omständigheterna.

Vid tillämpning av denna lag skall sådant bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring anses som lön och den som utgivit bidraget som arbetsgivare.

3 §

Avgiftsunderlag bestämmes av riksförsäkringsverket och anges i hela hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Avgiftsunderlaget fastställs av riksförsäkringsverket och avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Avlider arbetsgivare, skall för det utgiftsår, då dödsfallet inträffade, avgiftsunderlag bestämmas för dödsboet efter honom och avse både lön, som den avlidne utgivit, och lön, som utgivits av dödsboet.

4 §⁴

Vid bestämmande av avgiftsunderlag skall utöver vad som framgår av de i 1 § angivna författingarna gälla följande.

Värdet av naturaförmån i form av kost, bostad eller bil skall uppskattas efter regler, som fastställas av regeringen eller efter regeringens be-

Vid bestämmande av avgiftsunderlaget skall värdet av naturaförmån i form av kost, bostad eller bil uppskattas efter regler, som fastställs av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av riksförsäkringsverket. Värdet av bilförmån skall bestämmas enligt schablon på

⁴ Senaste lydelse 1979:652.

Nuvarande lydelse

myndigande av riks försäkringsverket. Värde t av bilförmån skall bestämmas enligt schablon på grundval av genomsnittliga faktiska kostnader för innehav av bilar i olika pris- och årsklasser vid en årlig körsträcka i privat bruk om 1 000 mil. Vad angår naturaförmån i form av kost och bostad åt arbetstagare, som avses i 1 § första stycket lagen om sjömansskatt, skall dock värdet beräknas efter de grunder, enligt vilka motsvarande naturaförmåner till ombordanställt manskap som erlagt sjömansskatt värderas vid bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Avdrag för kostnader, som arbetstagare haft att av sin lön bestrida i anställningen, må göras i den mån riks försäkringsverket så medgiver. Sådant medgivande må lämnas endast om kostnaderna beräknas uppgå till minst en tiondel av lönen samt må avse arbetstagare i viss verksamhet eller, efter framställning av arbetsgivare, viss eller vissa arbetstagare.

Ersättning för tjänstgöring i verk-skydd enligt 47 § tredje stycket civil-försvarslagen (1960:74) skall i den mån ersättningen utgör eller motsvarar dagpenning icke beaktas vid bestämmande av avgiftsunderlag.

Föreslagen lydelse

grundval av genomsnittliga faktiska kostnader för innehav av bilar i olika pris- och årsklasser vid en årlig körsträcka i privat bruk om 1 000 mil. Värde t av naturaförmån i form av kost och bostad åt sådana arbets-tagare som avses i 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt skall dock beräknas efter de grunder, enligt vilka motsvarande naturaförmåner till ombordanställt manskap som erlagt sjömansskatt värderas vid bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

28 §⁵

Arbetsgivaravgift, som uppbäres av riks försäkringsverket, skall, där verket ej medgivit annat betalnings-sätt, erläggas genom inbetalning till

Arbetsgivaravgift skall, om riks-försäkringsverket ej medger annat betalningssätt, betalas genom insätt-ning på verkets postgirokonto med

⁵ Senaste lydelse 1976:1016.

Nuvarande lydelse

verkets postgirokonto *medelst* inbetalningskort, vilka skola vara fogade vid räkning som avses i 27 §. Inbetalning *medelst* sådant kort sker kostnadsfritt.

Avgiftsbelopp och räntor skola i den mån de *inflyta* eller utbetalas till arbetsgivare fördelas mellan *avgifter*, som avses i 1 § första stycket eller *eljest uppbäras med tillämpning av denna lag*, enligt följande:

preliminär avgift för visst utgiftsår, så som avgifterna *ingå* i summan av de under samma utgiftsår debiterade preliminära avgifterna;

kvarstående avgift och överskjutande preliminär avgift, så som avgifterna *ingå* i summan av motsvarande slutliga avgifter;

tillkommande avgift och avgiftsbelopp, som visst år återbetalas enligt 31 §, så som avgifterna *ingå* i summan av de slutliga avgifter som påförts vid närmast föregående årliga avgiftsdebitering; samt

särskild avgift och ränta, så som fördelning sker av det avgiftsbelopp, på vilket den särskilda avgiften eller räntan beräknats.

Sedan den årliga avgiftsdebiteringen avslutats, skall influten preliminär avgift för utgiftsåret *i fråga* omfördelas enligt de bestämmelser som *gälla* för kvarstående avgift.

Föreslagen lydelse

inbetalningskort *som skall* vara fogade vid räkning som avses i 27 §. Inbetalning *med* sådant kort sker kostnadsfritt.

Avgiftsbelopp och räntor *skall* i den mån de *inflyter* eller utbetalas till arbetsgivare fördelas mellan *olika avgiftsändamål* enligt följande:

preliminär avgift för visst utgiftsår, så som avgifterna *ingår* i summan av de under samma utgiftsår debiterade preliminära avgifterna;

kvarstående avgift och överskjutande preliminär avgift, så som avgifterna *ingår* i summan av motsvarande slutliga avgifter;

tillkommande avgift och avgiftsbelopp, som visst år återbetalas enligt 31 §, så som avgifterna *ingår* i summan av de slutliga avgifter som påförts vid närmast föregående årliga avgiftsdebitering; samt

Sedan den årliga avgiftsdebiteringen avslutats, skall influten preliminär avgift för utgiftsåret omfördelas enligt de bestämmelser som *gäller* för kvarstående avgift.

39 §

Tilläggspensionsavgift enligt 19 kap. 3 § lagen om allmän försäkring skall, med iakttagande av vad i 40 § sägs, debiteras och uppbäras *i enlighet med vad som stadgas i uppbörds-lagen*.

Egenavgifter till försäkringen för tilläggspension skall, med iakttagande av vad *som sägs* i 40 §, debiteras och uppbäras *enligt bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272)*.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

7 Förslag till

Lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning

Härigenom föreskrivs att 1, 2 och 4 §§ reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

De penningmedel, som enligt 19 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ingå till allmänna pensionsfonden, skall på det sätt som nedan stadgas förvaltas av fyra särskilda styrelser, benämnda första, andra, tredje och fjärde fondstyrelserna. Därvid får dock de medel som överförs till fjärde fondstyrelsens förvaltning uppgå till högst 1 850 miljoner kronor.

De penningmedel, som enligt 4 kap. 3 § lagen (0000:000) om socialavgifter skall ingå till allmänna pensionsfonden, skall på det sätt som föreskrivs nedan förvaltas av fyra särskilda styrelser, benämnda första, andra, tredje och fjärde fondstyrelserna. Därvid får dock de medel som överförs till fjärde fondstyrelsens förvaltning uppgå till högst 1 850 miljoner kronor.

2 §²

Det åligger riksförsäkringsverket att i fråga om avgifter till försäkringen för tilläggs pension överföra

Riksförsäkringsverket skall överföra

1. till första fondstyrelsens förvaltning avgifter, som enligt 19 kap. 1 § lagen (1962:381) om allmän försäkring erläggas av staten, kommuner och därmed jämförliga samfälligheter samt bolag, föreningar och stiftelser, i vilka staten, kommun eller därmed jämförlig samfällighet äger ett bestämmande inflytande;

1. till första fondstyrelsens förvaltning tilläggs pensionsavgifter, som erläggs av staten, kommuner och därmed jämförliga samfälligheter samt bolag, föreningar och stiftelser, i vilka staten, kommun eller därmed jämförlig samfällighet har ett bestämmande inflytande;

2. till andra fondstyrelsens förvaltning jämlikt nämnda lagrum inflytande avgifter från andra arbetsgivare än under 1 sägs, som i genomsnitt för det år, varå avgifterna belöpa, sysselsätta minst femtio arbetstagare;

2. till andra fondstyrelsens förvaltning tilläggs pensionsavgifter, som erläggs av andra arbetsgivare än under 1 sägs, vilka i genomsnitt för det år som avgifterna avser sysselsätter minst femtio arbetstagare;

¹ Senaste lydelse 1981:182.

² Senaste lydelse 1979:1056.

Nuvarande lydelse

3. till tredje fondstyrelsens förvaltning övriga avgifter enligt summa lagrum samt avgifter som erläggas jämlikt 19 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring; samt

4. till fjärde fondstyrelsens förvaltning medel, som av styrelsen rekvirerats hos riksförsäkringsverket och som avräknas på medel som belöpa på de övriga styrelserna i förhållande till kapitalbehållningarna enligt styrelsernas balansräkningar avseende ställningen vid utgången av närmast föregående år.

Till varje fondstyrelses förvaltning skall jämväl hänföras avkastning av de av styrelsen förvaltade medlen. Av avkastningen varje år av de medel fjärde fondstyrelsen förvaltar skall dock, efter avdrag av sådana kostnader som anges i 3 § andra stycket, fyra femtedelar överföras till de övriga fondstyrelsernas förvaltning i förhållande till de avräkningar som har skett enligt första stycket 4 till och med det år som avkastningen avser.

4 §³

Envar av första, andra och tredje fondstyrelserna skall bestå av nio och fjärde fondstyrelsen av tolv ledamöter, vilka alla förordnas av regeringen. Av ledamöterna utses

i första fondstyrelsen tre efter förslag av sammanslutningar, som företräder kommunerna och landstingskommunerna, och tre efter förslag av rikssammanslutningar av arbetstagare;

i andra fondstyrelsen tre efter förslag av rikssammanslutningar av arbetsgivare, en efter förslag av sammanslutning, som företräder konsumentkooperationen, och fyra efter förslag av rikssammanslutningar av arbetstagare;

i tredje fondstyrelsen två efter förslag av rikssammanslutningar av arbetsgivare, fyra efter förslag av rikssammanslutningar av arbetstagare och två efter förslag av sammanslutningar, som företräder personer vilka erlägger avgifter enligt 19

Föreslagen lydelse

3. till tredje fondstyrelsens förvaltning övriga tilläggs pensionsavgifter; samt

4. till fjärde fondstyrelsens förvaltning medel, som av styrelsen rekvirerats hos riksförsäkringsverket och som avräknas på medel som belöper på de övriga styrelserna i förhållande till kapitalbehållningarna enligt styrelsernas balansräkningar avseende ställningen vid utgången av närmast föregående år.

i tredje fondstyrelsen två efter förslag av rikssammanslutningar av arbetsgivare, fyra efter förslag av rikssammanslutningar av arbetstagare och två efter förslag av sammanslutningar, som företräder personer vilka erlägger egenavgifter för

³ Senaste lydelse 1981:182.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän tilläggs pension; samt försäkring; samt

i fjärde fondstyrelsen två efter förslag av sammanslutning, som företräder kommunerna, tre efter förslag av rikssammanslutningar av arbetsgivare och fem efter förslag av rikssammanslutningar av arbetstagare.

Avges inte förslag, förordnar regeringen ändå ledamöter.

För varje ledamot utses i samma ordning en suppleant.

Ledamöter och suppleanter skall vara myndiga, här i riket bosatta svenska medborgare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller i fråga om avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

8 Förslag till

Lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder

Härigenom föreskrivs i fråga om reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder¹

dels att i 9 § ordet "arbetsskadeförsäkringsfonden" skall bytas ut mot "arbetsskadefonden",

dels att 1 och 2 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §²

Folkpensioneringsfonden, *arbets-*
skadeförsäkringsfonden, särskilda
yrkesskadefonden, fonden för frivil-
lig yrkesskadeförsäkring, samt *de*
fonder, som avses i 22 kap. lagen om
allmän försäkring och i 7 § lagen
(1975:380) om delpensionsförsäk-
ring, skola på sätt nedan stadgas
förvaltas av fondfullmäktige.

Folkpensioneringsfonden, *arbets-*
skadefonden, särskilda yrkesskade-
fonden, fonden för frivillig yrkesska-
deförsäkring, *delpensionsfonden*
samt *fonden för den frivilliga pen-*
sionsförsäkringen skall på sätt nedan
föreskrivs förvaltas av fondfullmäk-
tige.

2 §³

Arbetsskadeförsäkringsfondens
inkomster *utgöras* av
avgifter enligt 7 kap. lagen
(1976:380) om arbetsskadeförsäk-
ring;

Arbetsskadefondens inkomster *ut-*
görs av
arbetsskadeavgifter enligt lagen
(0000:000) om socialavgifter;

återbetalda belopp enligt 12 § andra stycket lagen om försäkring för olycksfall i arbete och 51 § andra stycket lagen om yrkesskadeförsäkring;

bötesmedel enligt 34 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete;

kapitalbelopp, som inflyta vid inköp i riksförsäkringsverket av livräntor enligt 10 § lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete eller på grund av verkets övertagande jämlikt 35 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt 54 och 55 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring av annan åvilande skyldighet att utgiva ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom; samt

räntor och annan avkastning.

Arbetsskadeförsäkringsfondens
utgifter *utgöras* av ersättningar och
andra kostnader, som i anledning av

Arbetsskadefondens utgifter *ut-*
görs av ersättningar och andra kost-
nader, som i anledning av inträffade

¹ Senaste lydelse av 9 § 1977:273.

² Senaste lydelse 1977:273.

³ Senaste lydelse 1977:273.

Nuvarande lydelse

inträffade skadefall *skola* utbetalas av riks försäkringsverket eller allmän försäkringskassa på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, lagen om yrkesskadeförsäkring, lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl. och lagen om arbetsskadeförsäkring, ävensom kostnader för omreglering, förhöjning, uppräknings och värdesäkring av ersättningar enligt dessa lagar;

ersättningar, som *skola* utbetalas av riks försäkringsverket på grund av övertagande jämlikt 10 § lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, 35 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt 54 och 55 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring av annan åvilande ersättningsskyldighet;

belopp, som av riks försäkringsverket eller eljest återbetalas på grund av att för mycket influtit till verket i avgift som i första stycket sågs:

belopp, som *skola* utbetalas för *bestridande* av förvaltningskostnader enligt 7 kap. 3 § andra stycket lagen om arbetsskadeförsäkring; samt

belopp, som utbetalas till följd av vad nedan i 3 § stadgas.

Föreslagen lydelse

skadefall *skall* utbetalas av riks försäkringsverket eller allmän försäkringskassa på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, lagen om yrkesskadeförsäkring, lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl. och lagen om arbetsskadeförsäkring, ävensom kostnader för omreglering, förhöjning, uppräknings och värdesäkring av ersättningar enligt dessa lagar;

ersättningar, som *skall* utbetalas av riks försäkringsverket på grund av övertagande jämlikt 10 § lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, 35 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt 54 och 55 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring av annan åvilande ersättningsskyldighet;

belopp, som *skall* utbetalas för *finansiering* av förvaltningskostnader enligt 7 kap. 2 § andra stycket lagen om arbetsskadeförsäkring, samt

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

9 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 a § lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §²

Pensionsgrundande inkomst behöver *icke* fastställas om pensionspoängen beräknad enligt 11 kap. 6 § första och tredje styckena lagen (1962:381) om allmän försäkring uppenbarligen skulle understiga pensionspoäng som avses i sista stycket samma paragraf och tilläggs-pensionsavgift *enligt 19 kap. 3 § nämnda lag* ej heller skall påföras den försäkrade för året.

Pensionsgrundande inkomst behöver *inte* fastställas om pensionspoängen beräknad enligt 11 kap. 6 § första och tredje styckena lagen (1962:381) om allmän försäkring uppenbarligen skulle understiga pensionspoäng som avses i sista stycket samma paragraf och tilläggs-pensionsavgift ej heller skall påföras den försäkrade för året.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 1976:1015.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1976:1015.

² Senaste lydelse 1979:128.

10 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1979:648) om procentsatser för uttag av avgift under åren 1980–1984 till försäkringen för tilläggspension**

Härigenom föreskrivs att lagen (1979:648) om procentsatser för uttag av avgift under åren 1980–1984 till försäkringen för tilläggspension skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Enligt riksdagens beslut föreskrivs, att *den i 19 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring nämnda* procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall utgöra 12,00 procent för år 1980, 12,25 procent för år 1981, 12,50 procent för år 1982, 12,75 procent för år 1983 och 13,00 procent för år 1984.

Föreslagen lydelse

Enligt riksdagens beslut föreskrivs, att procentsatsen för uttag av tilläggspensionsavgift skall utgöra 12,00 procent för år 1980, 12,25 procent för år 1981, 9,40 procent för år 1982, 9,60 procent för år 1983 och 9,80 procent för år 1984.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

11 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1979:649) om procentsats för uttag av avgift under åren 1980–1984 till arbetsskadeförsäkringen**

Härigenom föreskrivs att lagen (1979:649) om procentsats för uttag av avgift under åren 1980–1984 till arbetsskadeförsäkringen skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Enligt riksdagens beslut föreskrivs, att *den i 7 kap. 3 § lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring nämnda* procentsatsen för uttag av *försäkringsavgift* skall utgöra 0,60 procent för åren 1980–1984 och att 1/30 av *försäkringsavgifterna* skall anses svara mot förvaltningskostnader.

Föreslagen lydelse

Enligt riksdagens beslut föreskrivs, att procentsatsen för uttag av *arbetsskadeavgift* skall utgöra 0,60 procent för åren 1980–1984 och att 1/30 av *avgifterna* skall anses svara mot förvaltningskostnader.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-02-05

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Söder

Lagrådsremiss om förenklade regler för socialförsäkringsavgifter, m. m.

1 Inledning

För finansieringen av socialförsäkringarna m. fl. ändamål betalar arbetsgivare och uppdragsgivare arbetsgivaravgifter. De mer betydande arbetsgivaravgifterna motsvaras för egenföretagare m. fl. av egenavgifter.

I några avseenden överensstämmer inte beräkningsgrunderna för de olika avgifterna, bl. a. när det gäller underlaget för avgiften till tilläggspensioneringen (ATP-avgiften) jämfört med underlaget för övriga avgifter. Jag har i min anmälan till propositionen 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten, m. m. framhållit det som angeläget att ett slutligt förslag till ett nytt, enhetligt system för debitering och uppbörd av socialförsäkringsavgifter utformas (prop. 1980/81:20 bil. 4 s. 16).

Jag avser att i det följande ta upp denna fråga och vissa frågor som har samband därmed.

En redogörelse för gällande avgiftsbestämmelser bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Pensionskommittén¹ har i betänkandet SOU 1977:46, Pensionsfrågor m. m., lagt fram förslag till bl. a. enhetligare regler för beräkning av socialförsäkringsavgifter. En sammanfattning av betänkandet i dessa frågor bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

¹ (S 1970:40) Ledamöter presidenten Liss Granqvist, ordförande, riksdagsledamöterna Alvar Andersson och Britta Bergström, departementsrådet Gustav Jönsson, riksdagsledamöterna Göran Karlsson och Ivar Nordberg samt f. riksdagsledamoten Carl Göran Regnéll.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av kammarrätten i Jönköping, socialstyrelsen, riksförsäkringsverket, statens handikappråd, riksskatteverket, statskontoret, riksrevisionsverket, dåvarande statens avtalsverk, dåvarande statens personalpensionsverk, försäkringsinspektionen, arbetsmarknadsstyrelsen, statens invandrarverk, statens kulturråd, konstnärsnämnden, styrelsen för Sveriges författarfond, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skaraborgs och Örebro län, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Centralorganisationen SACO/SR, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges industriförbund, Svensk industriförening, Svenska företagens riksförbund, Handikappförbundens centralkommitté, De handikappades riksförbund, Pensionärernas riksförbund, Sveriges folkpensionärers riksförbund, Försäkringskassaförbundet, Svenska Personal-Pensionskassan, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Folksam, Kommunernas pensionsanstalt, Kooperationens pensionsanstalt, Konstnärliga och litterära yrkesutövers samarbetsnämnd, Utlandssvenskarnas förening, ILO-kommittén och Statens råd för byggnadsforskning.

Vissa remissinstanser har bifogat yttranden som de har inhämtat. Yttranden har dessutom kommit in från Föreningen Auktoriserade Revisorer, Ensamstående Intresseorganisation, Sveriges advokatsamfund, Opinionsgruppen För Rättvisa Åt Pensionärer samt Immigrant-Institutet.

En sammanställning av remissyttrandena i de frågor som nu behandlas bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

2 Allmän motivering

2.1 Allmänna utgångspunkter

Arbetsgivare och uppdragsgivare betalar arbetsgivaravgifter för finansieringen av socialförsäkringarna m. fl. ändamål. Det finns f. n. ett dussintal olika arbetsgivaravgifter där uttagen i princip grundas på storleken av utgivna löneförmåner. Egenföretagare m. fl., som har inkomster av annat förvärvsarbete än anställning, betalar egenavgifter, som motsvarar de ekonomiskt mer betydande arbetsgivaravgifterna, nämligen avgifterna till ATP, sjukförsäkringen, folkpensioneringen, delpensioneringen, barnomsorgen samt arbetsskadeförsäkringen. Arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna inbringar f. n. drygt 70 miljarder kr. årligen, varav arbetsgivaravgifterna svarar för drygt 95 %.

De olika avgifterna beräknas i princip var för sig enligt särskilda bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) och i en rad andra författningar. Förfarandet vid debitering och uppbörd regleras i fråga om arbetsgivaravgifterna i en särskild lag och beträffande egenavgifterna i

uppbördslagen (1953:272). Till följd av spridningen av de materiella bestämmelserna på en mångfald författningar är avgiftssystemet svart att överblicka.

Även om reglerna för de olika avgifterna överensstämmer i de flesta avseenden, måste ändå flera skilda avgiftsunderlag fastställas vid debiteringen. Flertalet avgifter beräknas på hela lönesumman eller hela inkomsten av annat förvärvsarbete. Avgiften till ATP skiljer sig därvid på ett mera väsentligt sätt från övriga avgifter, eftersom den inte beräknas på hela lönesumman eller förvärvsinkomsten. Arbetsgivaravgiften till ATP beräknas sålunda på den del av utgiven lön som för arbetstagare och år ligger mellan det vid årets ingång gällande basbeloppet och 7.5 gånger detta belopp. Vid beräkningen görs därför ett basbeloppsavdrag och i vissa fall ett maximeringsavdrag. Motsvarande regler gäller för egenavgiften till ATP.

Arbetsgivare och egenföretagare är skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för att fastställa avgiftsunderlagen. Egenföretagarna lämnar uppgifterna i självdeklarationen, medan arbetsgivarna gör det i särskild ordning. Främst arbetsgivare med mer än tio anställda belastas av en förhållandevis omfattande och stundom komplicerad uppgiftsskyldighet. Debiteringsarbetet är likaså tidsödande och inrymmer åtskilliga kontrollproblem.

I olika sammanhang har påtalats nödvändigheten av ett enklare och effektivare system för debitering och uppbörd av avgifterna till socialförsäkringen m. m. Det har därvid framhållits att en förutsättning för att den önskade rationaliseringen av avgiftsadministrationen skall kunna komma till stånd är att de materiella avgiftsreglerna görs enhetligare och enklare.

Mot denna bakgrund har pensionskommittén gjort en översyn av avgiftssystemet inom socialförsäkringen. Kommittén har lagt fram förslag om enhetligare regler för beräkning av socialförsäkringsavgifterna. Kommitténs målsättning har varit att vid ett beloppsmässigt oförändrat avgiftsuttag få till stånd enhetligare och mer lättillämpade regler för avgiftsberäkningen.

Kommitténs genomgång visar att de väsentliga skiljaktigheterna i nuvarande avgiftsregler består i de begränsningar i avgiftsskyldigheten som knyter an till arbetstagares och egenföretagares ålder liksom de speciella – sinsemellan olika – begränsningar som gäller vid beräkning av ATP-avgift och byggnadsforskningsavgift samt i fråga om uppdragsgivares avgiftsskyldighet. Kommittén föreslår på samtliga dessa punkter en enhetlig reglering.

Sammanfattningsvis föreslår kommittén följande ändringar av reglerna för socialförsäkringsavgifter.

1. De nuvarande basbelopps- och maximeringsavdragen slopas vid beräkning av ATP-avgiften. ATP-avgiften tas ut proportionellt på i princip hela den utgivna lönesumman resp. nettoinkomsten av rörelse eller jordbruksfastighet. Procentsatsen för avgiftsuttaget sätts ned med hänsyn till denna utvidgning av avgiftsunderlaget.

2. En gemensam övre åldersgräns införs för uttag av arbetsgivar- och

egenavgifter.

3. Den särskilda byggnadsforskningsavgiften avskaffas.

4. Uppdragsgivare blir skyldiga att erlägga samma avgifter som arbetsgivare.

5. Möjligheten till undantagande från ATP avskaffas. De personer som omfattas av övergångsbestämmelserna inom ATP och som har ett gällande undantagande från ATP skall dock också i fortsättningen ha möjlighet att stå utanför försäkringarna om de så önskar.

6. De materiella reglerna för beräkning av avgifterna förs samman i en gemensam lag.

Kommitténs målsättning att söka åstadkomma enhetligare och enklare regler för avgiftsberäkningen har vunnit allmän anslutning vid remissbehandlingen även om de materiella förändringar som föreslås föranleder diskussion bland remissinstanserna. Arbetsgivarorganisationerna framhåller – med hänvisning främst till den tidsåtgång och de administrativa kostnader som nuvarande system medför för arbetsgivarna – vikten av en förenkling av reglerna. De administrativa myndigheterna understryker betydelsen av förenklingar i systemet från rationaliserings-, kontroll- och informationssynpunkt. Flertalet remissinstanser som yttrar sig i frågan anser också att kommitténs förslag innebär betydande administrativa fördelar.

Jag anser i likhet med kommittén att enhetligare och enklare regler för avgiftsberäkningen bör åstadkommas. Fördelarna med ett sådant system är, som jag anförde i min anmälan till prop. 1980/81:20, bl. a. följande.

Avskaffandet av basbelopps- och maximeringsavdraget samt den tidsredovisning detta system förutsätter medför väsentliga administrativa lättnader. Förslaget innebär även i övrigt förenklingar. Den mångfald av regler som f. n. finns på området kan ersättas med färre och mer entydiga regler. Detta bör leda till en större överblickbarhet och väsentliga administrativa förenklingar för arbetsgivarna, vilkas uppgiftslämnande skulle kunna minskas betydligt. Dessutom skulle myndigheternas debiteringsrutiner bli enklare och kontrollen av avgiftsuttaget underlättas.

Förenklingen av reglerna för avgiftsberäkningen är en viktig förutsättning för den av DFMA-utredningen (riksförsäkringsverkets utredning angående decentralisering av manuella funktioner inom avgiftssystemet: Rapport mars 1978) föreslagna decentraliseringen från riksförsäkringsverket till de lokala skattemyndigheterna och länsstyrelserna av debitering resp. uppbörd av arbetsgivaravgifter.

Den preliminära arbetsgivaravgiften debiteras f. n. på de inkomstuppgifter som ligger till grund för beräkning av den slutliga avgiften under nästföregående år uppräknade med hänsyn till den beräknade allmänna löneökningen t. o. m. det aktuella inkomståret. Trots denna uppräkning innebär det nuvarande systemet att betydande belopp i arbetsgivaravgifter betalas in med upp till två års eftersläpning. I den reviderade finansplanen 1980 framhölls att den preliminära uppbörden av arbetsgivaravgifter på

längre sikt borde kunna knytas till den lönesumma som redovisas i samband med källskatteredovisningen (prop. 1979/80:150 bil. 1 s. 21). Därigenom skulle i princip nästan all eftersläpning kunna upphöra. Den föreslagna förenklingen av avgiftsberäkningen underlättar en sådan omläggning av debiterings- och uppbördssystemet.

Som tidigare nämnts skiljer sig ATP-avgiften enligt nuvarande regler från övriga avgifter genom att den inte beräknas på hela bruttolönesumman resp. hela förvärvsinkomsten. Beträffande avdragen från bruttolönesumman är man hänvisad till beräkningar som görs av arbetsgivarna, bl. a. över den arbetade tid som en utbetald lön hänför sig till. Myndigheternas möjligheter att kontrollera de uppgifter som arbetsgivarna lämnar härvidlag är i praktiken mycket begränsade. Dagens regelsystem ger således möjligheter till felaktigt eller missledande uppgiftslämnande. Ett genomförande av kommitténs förslag innebär att dessa möjligheter tas bort. Det blir också möjligt att på ett effektivt sätt samordna kontrollen på avgiftsområdet med skattekontrollen.

Inkomsterna till socialförsäkringen kan förväntas öka bl. a. till följd av att möjligheterna att undandra sig inbetalning av avgifter minskar. Härtill kommer rationaliseringsvinster för såväl företag som myndigheter genom att de administrativa rutinerna kan förenklas. Genom att uppenbara möjligheter till avgiftsundandragande för mindre nogräknade företagare undanröjs främjas också sundare konkurrensvillkor i näringslivet.

Det bör här nämnas att kommitténs förslag mött vissa erinringar. Ett borttagande av basbelopps- och maximeringsavdragen vid fastställande av avgiftsunderlaget för ATP-avgiften innebär att sambandet mellan avgifter och förmåner försvagas. Vidare kan ett genomförande av förslaget leda till omfördelningseffekter och marginaeffekter. Beräkningar som redovisas i det följande visar emellertid att effekterna av en omläggning blir förhållandevis obetydliga för de avgiftsskyldiga och att de kan kompenseras genom åtgärder på skattesidan. Jag har därför gjort den avvägningen att dessa erinringar inte bör utgöra hinder mot den av andra skäl angelägna reformen av avgiftssystemet.

Jag förordar således en övergång till ett system för socialförsäkringsavgifter i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag. De nya reglerna bör träda i kraft den 1 januari 1982.

Genomförs de regler som nu föreslås blir det möjligt att gå vidare på vägen att införa ett effektivare debiterings- och uppbördssystem. Som tidigare antytts bör den preliminära uppbörden av arbetsgivaravgifter kunna knytas an till den lönesumma som redovisas i samband med källskatteredovisningen eller på något liknande sätt anknytas till de löner som löpande utbetalas. Detta kräver emellertid omfattande ändringar i nuvarande författningar om debiteringsförfarandet. Dessutom behövs en genomgripande omställning av de administrativa rutinerna samt en noggrann information till arbetsgivarna. Vidare måste problemen beaktas för de arbetsgivare som vid en övergång har

mera betydande kvarstående avgifter enligt det gamla uppbördssystemet.

En decentralisering av debitering och uppbörd till de lokala skattemyndigheterna och länsstyrelserna bör också kunna ske i samband med den nyss förutskickade omläggningen eller något år därefter.

Mot bakgrund av vad jag här har anfört anser jag det angeläget att snarast möjligt få de närmare frågorna kring ett effektivare debiterings- och uppbördssystem för arbetsgivaravgifter utredda. Jag avser därför att senare återkomma till regeringen i den frågan.

Jag övergår här efter till att närmare behandla de olika huvudpunkterna i pensionskommitténs förslag.

2.2 Basbelopps- och maximeringsavdrag vid beräkning av ATP-avgiften

Som tidigare nämnts beräknas ATP-avgiften f. n. på den del av utgiven lön som för arbetstagare och år ligger mellan det vid årets ingång gällande basbeloppet och 7,5 gånger detta belopp. Egenavgiften till ATP (tilläggs-pensionsavgiften) beräknas på den fastställda pensionsgrundande inkomsten av annat förvärvsarbete än anställning. ATP-avgift tas således ut i princip endast på löne- eller inkomstdelar som är förmånsgrundande. Underlagen för beräkningen av ATP-avgifterna skiljer sig genom dessa begränsningar från övriga förekommande avgiftsunderlag, som genomgående utgörs av i huvudsak hela lönen resp. förvärvsinkomsten.

Pensionskommittén framhåller att reglerna om basbelopps- och maximeringsavdrag samt den redovisning av arbetad tid som dessa regler förutsätter gör ATP-avgiften till den mest komplicerade arbetsgivaravgiften vad gäller såväl uppgiftslämnande som beräkning och kontroll.

Basbeloppsavdrag görs av riksförsäkringsverket i samband med fastställande av avgiftsunderlag. Maximeringsavdrag görs, såvitt gäller arbetsgivare som har haft mer än tio anställda under året, av arbetsgivaren själv och, i övriga fall, av verket. Basbeloppsavdraget erhålls genom att basbeloppet vid årets ingång multipliceras med det beräknade genomsnittliga antalet arbetstagare hos arbetsgivaren under året. Vid beräkningen av antalet arbetstagare skall en arbetstagare, som har arbetat hela året med full arbetstid, räknas som en arbetstagare och en arbetstagare, som har utfört arbete i mindre omfattning, medräknas i motsvarande mån. För att det genomsnittliga antalet arbetstagare skall kunna beräknas fordras därför dels uppgift om det totala antalet arbetstimmar hos arbetsgivaren under året, dels ett mått på vad som skall anses vara full årsarbetstid för en arbetstagare.

Det åligger arbetsgivaren att lämna uppgift om det totala antalet arbetade timmar under året. Kommittén pekar på de svårigheter en arbetsgivare ofta står inför när det gäller att ange den relevanta tiden. För atskilliga former av arbete sker inte någon registrering av den verkliga arbetstiden, varför den måste uppskattas. Så torde i regel vara fallet vid exempelvis uppdragsför-

hållanden. Svårigheter kan vidare uppstå vid beräkningen av arbetstid för anställda som helt eller delvis har sitt arbete förlagt till hemmet eller till en annan arbetsplats utanför arbetsgivarens kontroll.

Detsamma gäller enligt kommittén också vid beräkningen av arbetstiden i fall då ersättning utgår för tid varunder den anställda inte har utfört något direkt arbete för arbetsgivarens räkning men ändå har varit bunden till viss plats (journersättning, passningsersättning, väntetidsersättning m. m.). I vissa fall skall särskild beräkning av arbetstiden göras, t. ex. da en ersättning som skall avgiftsbeläggas avser arbete som faktiskt har utförts under tid före det ar för vilket avgift skall beräknas.

Vid beräkning av ATP-avgiften skall som tidigare har nämnts hänsyn inte tas till arbetstagares lön till den del lönen överstiger 7,5 gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Maximeringsbestämmelsen innebär att för en arbetstagare som har arbetat hela året med full arbetstid får dras av den del av lönen som överstiger maximibeloppet. För arbetstagare med kortare arbetstid utgör maximigränsen en mot den arbetade tiden svarande del av maximibeloppet.

Det antal arbetstimmar under året som arbetsgivaren redovisar är saledes avgörande för basbeloppsavdragets och i åtskilliga fall även för maximeringsavdragets storlek. Kommittén framhåller de begränsade möjligheterna för riks försäkringsverket att kontrollera redovisade tidsuppgifter, särskilt i fall då arbetstiden för ett större antal anställda redovisas i en klumpsumma. Kommittén konstaterar att en arbetsgivare till följd av svårigheter vid bedömningen av den faktiska arbetstiden många gånger kan få betala för hög ATP-avgift lika väl som han kan undandra sig avgift genom att medvetet lämna oriktiga uppgifter. Utsikterna att ens med kraftigt förstärkta resurser få till stånd en tillräckligt effektiv kontroll av tidsredovisningen bedömer kommittén som mycket små. Kommittén förordar därför en övergång till ett system för avgiftsberäkning som inte är beroende av tidsfaktorn.

Vid en övergång till ett system för uttag av ATP-avgift som inte tar hänsyn till den arbetade tiden är det enligt kommittén nödvändigt att avskaffa basbeloppsavdraget. Kommittén framhåller att det vid en kollektiv avgiftsberäkning inte kan komma i fråga att göra ett helt basbeloppsavdrag för varje arbetstagare oavsett om anställningen varat under en kortare eller en längre tidsperiod. En sådan ordning skulle ensidigt gynna arbetsgivare med många korttidsanställda eller många tillfälligt anlitade uppdragstagare. Kommittén har övervägt bl. a. att införa en avgift som differentieras med hänsyn till basbeloppsavdragets relativa betydelse vid nuvarande avgiftsberäkning, men har förkastat en sådan lösning med hänvisning till de administrativa svårigheter som skulle uppkomma. En sådan differentiering förutsätter nämligen bl. a. att avgifterna debiteras individuellt för varje arbetstagare. Kommittén avvisar även, främst med hänsyn till de gränsdragnings svårigheter som skulle uppstå, tanken på en differentiering av ATP-avgiften efter näringsgren, bransch e. d.

Kommittén stannar därför för att föreslå att såväl basbeloppsavdraget som maximeringsavdraget slopas vid beräkningen av ATP-avgiften och att avgiften i stället tas ut proportionellt på hela den utgivna lönesumman efter en jämkad procentsats. Kommittén konstaterar att ett avskaffande av basbeloppsavdraget av fördelningspolitiska skäl förutsätter att maximeringsavdraget slopas samtidigt. Kommittén betonar att en sådan lösning inte missgynnar företag i låglönebranscher på samma sätt som ett ensidigt avskaffande av basbeloppsavdraget skulle göra. Utvidgningen av avgiftsunderlaget med inkomster över beloppstaket motverkar de effekter som uppstår vid ett slopande av basbeloppsavdraget. För att en rättvis fördelning av ATP-kostnaderna skall bibehållas bör enligt kommittén egenavgiften till ATP beräknas på samma sätt. För en sådan samstämmighet talar också önskemålet om avgiftsregler som är neutrala i förhållande till olika företagsformer.

Majoriteten av remissinstanserna har inte haft några erinringar mot den av kommittén föreslagna lösningen. Förslaget får uttalat stöd av bl. a. riksförsäkringsverket, kammarrätten i Jönköping, riksrevisionsverket, Svenska kommunförbundet, LO och Försäkringskasseförbundet.

Främst arbetsgivarorganisationerna, däribland SAF, Sveriges hantverks- och industriorganisation och Sveriges industriförbund, uttalar sig för ett bibehållande av avgiftstaket. Den huvudsakliga invändningen mot kommitténs förslag härvidlag är att det framstår som principiellt felaktigt att i ett försäkringssystem av ATP:s natur ta ut avgifter på löner och inkomster över den gräns som gäller på förmånssidan. Enligt SAF måste en samordning av avgiftstak och förmånstak inom ATP anses naturligt.

TCO accepterar kommitténs förslag under förutsättning att förmånstaket höjs till minst tio basbelopp.

Omfördelningseffekterna med ett slopande av basbelopps- och maximeringsavdragen påtalas av flera remissinstanser. Landstingsförbundet anser att de föreslagna reglerna bör omarbetas så att en utjämning av kostnaderna sker mellan olika arbetsgivargrupper eller att landstingen på annat sätt ges kompensation för de höjda kostnaderna. Lantbrukarnas riksförbund anser att förslaget inte bör genomföras med mindre kompensation ges genom justering av skatteskalor eller på annat sätt.

Enligt min mening framstår det som angeläget att ATP-avgiften i fortsättningen kan beräknas utan basbelopps- och maximeringsavdrag. Därigenom blir redovisningen över arbetad tid obehövlig och en övergång kan ske till ett system för uttag av ATP-avgifter som ansluter till vad som gäller i fråga om övriga avgifter. Jag vill här hänvisa till vad jag under avsnittet allmänna utgångspunkter har anfört om fördelarna, bl. a. de administrativa, för såväl de uppgiftsskyldiga som myndigheterna, med ett enhetligt system för socialförsäkringsavgifter.

Som jag tidigare nämnt har kommittéförslaget mött vissa erinringar som går ut på att det försvagar sambandet mellan förmån och avgift. Vidare har

omfördelningseffekterna påtalats av flera remissinstanser.

Syftet med basbelopps- och maximeringsreglerna liksom med åtskilliga andra begränsningar i avgiftssystemet har varit att uppnå överensstämmelse mellan avgifter och förmåner eller i vart fall att upprätthålla ett visst samband mellan dem. Denna princip har emellertid efter hand övergivits på övriga områden, t. ex. sjukförsäkringen, folkpensioneringen och delpensionsförsäkringen, och vidhålls numera bara i fråga om ATP. Sambandet mellan avgifter och förmåner inom ATP upprätthålls till priset av ett betungande uppgiftslämnande och stora administrativa insatser. Det bör också framhållas att överensstämmelsen mellan avgifter och förmåner inom ATP endast är principiell. I situationer med blandade inkomster – inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete – råder exempelvis ett enbart formellt samband mellan avgifts- och förmånssidorna. I vissa situationer finns inte något samband alls. Allmänt gäller i fråga om anställningsinkomst att avgiftsplikten för arbetsgivaren är oberoende av om arbetstagaren kommer att tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst. Det försäkringsmässiga inslaget i ATP kan inte heller i övrigt anses vara så framträdande att principiella invändningar kan riktas mot den av kommittén föreslagna finansieringsmetoden.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att finansieringen av ATP sker enligt en fördelningsmetod, som innebär att de avgifter som tas ut för dem som är i aktiv ålder fortlöpande används till att betala pensioner till dem som är pensionärer. Fördelningsmetoden har dock inte renodlats. Det sker en betydande fondering i syfte bl. a. att utjämna skillnader i utgifter mellan olika år. Fondbildningen har även motiverats av samhällsekonomiska skäl.

Med anledning av den kritik som från några remissinstansers sida har riktats mot ett slopande av avgiftstaket vill jag framhålla att jag med hänsyn bl. a. till de effekter som skulle uppstå för företag i låglönebranscher inte är beredd att förorda en lösning som innebär att basbeloppsavdraget slopas medan avgiftstaket bibehålls.

Övre gränsen för beräkning av pensionsgrundande inkomst (förmånstaket) är 7,5 basbelopp (för år 1981 motsvarande 120 750 kr.). Som framgår av kommitténs undersökningar är det en mycket liten andel av befolkningen som har inkomster som överstiger denna gräns. I nuvarande ekonomiska läge anser jag inte att det finns anledning att ta upp en diskussion i frågan om en höjning av förmånstaket.

Beträffande de ekonomiska konsekvenserna av en omläggning vill jag nämna följande. Enligt kommitténs beräkningar skulle uttagsprocenten till ATP, med hänsyn till den utvidgning av avgiftsunderlaget som blir följden om basbelopps- och maximeringsavdragen avskaffas, ha kunnat sänkas från 11,75 % till ca 8,75 % om de regler kommittén föreslår hade gällt för år 1977. En inom kommittén gjord undersökning visar omfördelningseffekterna på arbetsgivaravgiftssidan till följd av en sådan omläggning. Undersökningen

avsåg 33 företag fördelade på olika branscher och gav till resultat att en omläggning skulle minska avgiftsuttaget för 18 företag. För återstående företag skulle avgiftsuttaget öka med mindre än 0,2 % för 8 företag, med 0,2–0,4 % för 5 företag och med mer än 0,4 % för 2 företag.

När det gäller effekterna för egenföretagare vill jag erinra om att nuvarande regler, vilka gäller fr. o. m. 1977 års taxering, innebär att egenavgifter som belöper på inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse är avdragsgilla vid inkomsttaxeringen som omkostnad i förvärvskällan. Vid taxering för ett visst beskattningsår medges ett schablonavdrag för de egenavgifter som hänför sig till beskattningsåret i fråga. Schablonavdraget beräknas på ett underlag som motsvarar bruttointäkterna i förvärvskällan efter avdrag för andra omkostnader än schablonavdraget. Avdraget, som normalt utgör 10 % av den del av underlaget som inte överstiger 10 000 kr., 20 % av den del av underlaget som ligger mellan 10 000 kr. och 100 000 kr. samt 15 % av överskjutande del av underlaget, har avpassats med hänsyn till reglerna om uttag av egenavgifter. Att olika procentsatser gäller för olika inkomstdelar beror bl. a. på basbelopps- och maximeringsavdragen för ATP-avgiften. Avdragsschablonen leder i de flesta fall till ett i förhållande till de faktiska avgifterna för lågt avdrag. I situationer med s. k. blandad inkomst, där anställningsinkomsten fyller upp beloppstaket, medför schablonen ett i förhållande till de faktiska egenavgifterna för högt avdrag. De slutliga egenavgifterna för visst beskattningsår avstäms mot det tidigare medgivna schablonavdraget. Om de slutliga avgifterna är större än schablonavdraget, får överskjutande belopp dras av nästa år. Överstiger schablonavdraget de slutliga avgifterna, tas skillnadsbeloppet upp som intäkt nästa år.

Ett genomförande av den av kommittén föreslagna omläggningen föranleder givetvis behov av en justering av schablonavdraget. De förenklingar som följer av kommitténs förslag i denna och övriga delar medger därvid en förfining av schablonen. När jag i det följande diskuterar effekterna av en omläggning av ATP-avgiften utgår jag från att schablonavdraget blir så utformat att det motsvarar de slutliga avgifterna.

För egenföretagare i inkomstlägen under 180 000 kr. blir under denna förutsättning den samlade effekten av omläggningen i fråga om avgift och skatt normalt oförändrat eller sänkt uttag. I inkomstläget 250 000 kr. kan uppkomma en nettoskärpning som uppgår till ca 0,25 % av inkomsten.

En omläggning leder även till att det sammanlagda skatte- och avgiftsuttaget på en inkomstökning förändras. Det bör dock framhållas att ATP-avgiften är avdragsgill vid beräkning av såväl egenavgifter som skatter. En höjning av ATP-avgiften följs därför automatiskt av en minskning av övriga egenavgifter och av skatter. I inkomstläget 110 000 kr. skulle en omläggning av avgiftssystemet medföra att marginaleffekten av en inkomsthöjning på skatter och avgifter minskade med ca 0,5 %. I inkomstläget 180 000 kr. och däröver skulle omläggningen medföra en marginaleffekts-

skärpning med ca en procent.

Redogörelsen visar att en omläggning inte kan väntas medföra några mera betydande avvikelser från nuvarande avgiftsuttag för flertalet arbetsgivare och egenföretagare. Vad gäller marginaleffektsskärpningarna vill jag, efter samråd med chefen för budgetdepartementet, förorda att kompenserande åtgärder vidtas genom en justering av skatteskalorna i berörda inkomstlägen. En sådan justering avses ske i samband med den sänkning av marginalskattetsatserna som regeringen tidigare har aviserat.

I frågan om schablonavdrag för egenavgifter har jag erfarit att chefen för budgetdepartementet är beredd att senare lägga fram förslag för regeringen om en justering av schablonavdragen i enlighet med vad som här förutsatts. En sådan justering aktualiseras också av kulturskattekommitténs nyligen avlämnade delbetänkande (Ds B 1980:15) om samordningen av egenföretagares skatter och socialförsäkringsavgifter. Betänkandet remissbehandlas f. n.

Jag förordar därför att ATP-avgiften i fortsättningen beräknas utan basbelopps- och maximeringsavdrag och att uttagsprocenten därvid sätts ned för att kompensera ökningen av avgiftsunderlaget. Jag återkommer senare till regeringen i sistnämnda fråga.

2.3 Övre åldersgräns för uttag av avgifter

Som tidigare har nämnts gäller delvis skilda regler om övre åldersgräns för arbetsgivar- och egenföretagares skyldighet att erlagga socialförsäkringsavgifter. Vid beräkningen av arbetsgivaravgift till ATP bortses från lön till arbetstagare som vid ingången av det år avgiften avser har uppnått 65 års ålder medan någon åldersgräns inte gäller i fråga om övriga arbetsgivaravgifter. En egenföretagare betalar enligt huvudregeln ATP-avgift t. o. m. det år då han uppnått 64 års ålder. För den som är född år 1927 eller tidigare är dock åldersgränsen 65 år. Beträffande övriga egenavgifter gäller att folkpensionsavgift och delpensionsavgift inte betalas av den som vid inkomstårets början fyllt 65 år samt att sjukförsäkringsavgift, barnomsorgsavgift och arbetsskadeavgift inte betalas av den som vid inkomstårets slut fyllt 65 år.

Socialförsäkringsutskottet har i ett av riksdagen godkänt betänkande (SfU 1975:11) uttalat att det kan finnas skäl att införa en generell övre åldersgräns i fråga om arbetsgivar- och egenavgifter till såväl folkpensioneringen som sjukförsäkringen. Utskottet har härvid hänvisat till det berättigade kravet på likformighet i bestämmelserna mellan olika försäkrade när det gäller skyldigheten att erlagga socialförsäkringsavgifter.

Pensionskommittén erinrar om att dess övergripande målsättning vid översynen av avgiftsreglerna är att åstadkomma enkla och enhetliga regler. Ett ytterligare mål bör vara att tillskapa regler som uppvisar neutralitet mellan olika företagsformer. Kommittén anser att den lösning som med

dess utgångspunkter ligger närmast till hands är att helt avskaffa åldersgränserna. Kommittén finner emellertid att vägande skäl talar för att ha kvar en åldersgräns. Avskaffas gällande åldersgränser skulle detta leda till en utvidgning av avgiftsskyldigheten som inte till fullo får någon motsvarighet på förmånssidan. Som exempel anger kommittén att pensionsgrundande inkomst för ATP enligt huvudregeln inte beräknas för den som har fyllt 65 år, att ålderspension från folkpensioneringen kan tas ut oreducerad fr. o. m. 65 års ålder liksom att förmånerna från sjukförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen är på visst sätt begränsade för äldre försäkrade.

Kommittén förordar därför en övre åldersgräns för uttag av avgifter. Av administrativa skäl och för att neutralitet mellan olika företagsformer skall åstadkommas bör enligt kommittén åldersgränsen vara gemensam för samtliga avgifter. Kommittén stannar för att föreslå att avgift skall erläggas för arbetstagare resp. av egenföretagare längst t. o. m. det kalenderår då dessa uppnår 64 års ålder.

Kommitténs förslag får stöd av det övervägande antalet remissinstanser. Statskontoret och riksrevisionsverket förordar från administrativ synpunkt ett borttagande av samtliga åldersgränser.

Jag anser i likhet med kommittén att det bör införas en gemensam övre åldersgräns för uttag av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Av skäl som jag anger i det följande bör emellertid åldersgränsen bestämmas på det sättet att avgifter skall erläggas längst t. o. m. det år då arbetstagaren eller egenföretagaren fyllt 65 år.

Efter sänkningen av den allmänna pensionsåldern föreligger rätt till ålderspension fr. o. m. den månad den pensionsberättigade fyller 65 år. Antalet arbetstagare och egenföretagare som fortsätter att förvärvsarbeta efter 65 års ålder är förhållandevis ringa. Om den övre åldersgränsen för avgiftsuttag läggs så att avgift skall erläggas t. o. m. det kalenderår då arbetstagaren eller egenföretagaren uppnår 65 år, kan det totala avgiftsunderlaget antas i det närmaste svara mot det totala underlaget enligt nuvarande ordning och någon avgiftshöjning skulle därför inte behövas som en följd av åldersgränserna. Det är emellertid främst administrativa synpunkter som talar för att välja nämnda åldersgräns för uttag av socialavgifter. Vid uppgiftslämnandet behöver sålunda bara ett mycket litet antal personer, för vilka avgift inte skall erläggas, avskiljas i redovisningen.

Jag förordar således att det för uttag av arbetsgivaravgifter och egenavgifter införs en gemensam övre åldersgräns innebärande att avgift skall erläggas längst t. o. m. det år arbetstagaren resp. egenföretagaren uppnår 65 års ålder.

2.4 Byggnadsforskningsavgiften

Den statliga byggnadsforskningen finansieras genom en särskild byggnadsforskningsavgift. Avgiften debiteras och uppbärs i samma administrativa

ordning som socialförsäkringsavgifterna. Staten erlägger inte avgift utan bidrar till forskningen genom anslag över budgeten. Byggnadsforskningsavgift skall erläggas av arbetsgivare som sysselsätter arbetstagare i yrkesmässig byggnads- eller anläggningsverksamhet liksom av kommuner som bedriver husbyggnads- eller anläggningsverksamhet. Avgiften beräknas på löner som utges till arbetstagare i arbete som är att hänföra till näringsgrenen byggnadsindustri i näringsgrensindelningen för yrkesskadestatistik. Genom dessa begränsningar intar byggnadsforskningsavgiften en särställning bland de arbetsgivaravgifter som debiteras och uppbärs av riksförsäkringsverket.

Pensionskommittén förordar – mot bakgrund av önskemålet om enklare och enhetligare avgiftsregler – att byggnadsforskningsavgiften avskaffas. Kommittén konstaterar att nuvarande bestämning av skyldigheten att erlägga ifrågakvarande avgift föranleder betydande gränsdragningsproblem. Som exempel nämner kommittén att verksamheten hos en arbetsgivare ofta måste delas upp i en avgiftspliktig resp. en ej avgiftspliktig del. Åtskilliga gånger får i redovisningen även göras en motsvarande uppdelning av det arbete som har utförts av en och samme arbetstagare. Sålunda skall exempelvis kontorsarbete fördelas på de verksamheter som det har utförts i anslutning till. Systemet medför, framhåller kommittén, ett komplicerat debiteringsarbete som ofta måste utföras manuellt. Kontrollmöjligheterna är begränsade.

Kommittén anser att det föreligger ett klart behov av enklare och administrativt mindre betungande regler – inte minst inför den planerade decentraliseringen av avgiftsdebiteringen från riksförsäkringsverket till lokal skattemyndighet. Enligt kommitténs bedömning kan emellertid de nödvändiga förenklingarna av reglerna för beräkning av byggnadsforskningsavgiften inte åstadkommas om nuvarande principer för finansieringen av byggnadsforskningen alltjämt skall beaktas. Kommittén föreslår därför att byggnadsforskningsavgiften avskaffas och att forskningen i stället finansieras på annat sätt.

Kommitténs förslag ha tillstyrkts vid remissbehandlingen. Statens råd för byggnadsforskning framhåller dock att något beslut inte kan fattas i frågan förrän ett alternativt finansieringssystem utformats. Kommittén går inte in på frågan om utformningen av ett sådant finansieringssystem.

Jag anser i likhet med kommittén att starka administrativa skäl talar för att byggnadsforskningsavgiften avskaffas i dess nuvarande utformning. Beredningen av frågan om formerna för byggnadsforskningens framtida finansiering i regeringskansliet är emellertid inte slutförd. Jag avser att återkomma till regeringen i denna fråga när så skett. De lagändringar som föranleds av ett avskaffande av byggnadsforskningsavgiften är av sådan beskaffenhet att lagrådets yttrande inte behöver inhämtas över dem.

2.5 Uppdragsgivares avgiftsskyldighet

På förslag av pensionskommittén i betänkandet (SOU 1975:74) Socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomster m. m. infördes fr. o. m. den 1 januari 1976 nya regler för beräkning av avgifter vid uppdrag (prop. 1975/76:46, SFU 17, rskr 67). De nya reglerna innebar att uppdragstagare befriades från avgiftsskyldighet till socialförsäkringarna. I stället åvilar det uppdragsgivaren att erlagga arbetsgivaravgifter på uppdragsersättningen. Utgör uppdragsersättningen inkomst av rörelse eller jordbruk för uppdragstagaren skall dock denne – och inte uppdragsgivaren – i regel svara för avgifterna. Parterna kan emellertid i sådant fall genom s. k. likställighetsavtal komma överens om att ersättningen skall anses som anställningsinkomst. Härigenom flyttas avgiftsskyldigheten över på uppdragsgivaren.

När ifrågavarande regler infördes undantogs från uppdragsgivarnas avgiftsskyldighet avgifterna till yrkesskadeförsäkringen, arbetarskyddet, byggnadsforskningen och lönegarantin samt den allmänna arbetsgivaravgiften. Motivet härför var bl. a. att omfattningen av uppdragsgivarnas avgiftsskyldighet ansågs böra sättas i relation till de förmåner som uppdragstagare kunde tjäna in. Sedan de berörda reglerna infördes har yrkesskadeförsäkringen ersatts av arbetsskadeförsäkringen. Den nya försäkringen omfattar – till skillnad från den tidigare – även uppdragstagare. Med anledning härav utvidgades fr. o. m. ikraftträdandet den 1 juli 1977 av lagen om arbetsskadeförsäkring uppdragsgivarnas avgiftsskyldighet att omfatta även arbetsskadeförsäkringsavgift. Fr. o. m. den 1 januari 1978 skall uppdragsgivare också erlagga arbetarskyddsavgift. Även denna ändring föranleddes av genomförandet av den nya arbetsskadeförsäkringen. Den allmänna arbetsgivaravgiften slopades den 1 juli 1978.

Pensionskommittén förordar att uppdragsgivares avgiftsskyldighet får samma omfattning som gäller för arbetsgivare. Genom en sådan åtgärd vinner man att avgiftsreglerna blir neutrala till valet av arbetskraft, dvs. avgiftsskyldigheten kommer att ha samma omfattning oavsett om arbetet utförs på uppdrag eller i en anställning. Kommittén påpekar att man härigenom också kommer bort ifrån de gränsdragningsproblem som är förknippade med nuvarande uppdelning mellan arbetstagare och uppdragstagare.

Jag anser att de av kommittén sålunda anförda skälen talar för en utvidgning av uppdragsgivares avgiftsskyldighet. De remissinstanser som yttrar sig över kommitténs förslag i denna del har också genomgående tillstyrkt det. Jag biträder således kommitténs förslag. Den föreslagna utvidgningen gäller numera endast lönegarantiavgiften. Avgiften till sjömanspensioneringen är inte aktuell i detta sammanhang. De nya reglerna bör gälla såväl då en uppdragsgivares avgiftsskyldighet följer av lag som då den grundas på likställighetsavtal.

2.6 Undantagande från ATP

En försäkrad kan enligt nuvarande regler anmäla undantagande från ATP såvitt avser inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Undantagandet medför att sådan inkomst inte beaktas vid beräkningen av pensionsgrundande inkomst eller sjukpenninggrundande inkomst. Verkningarna av ett undantagande sträcker sig emellertid långt härutöver och kan bli mycket betydande på förmänssidan. Sålunda kan undantagandet minska även den pensionsrätt som har förvärvats eller kommer att förvärvas på grund av inkomster som inte omfattas av undantagandet. Vidare tas vid bedömningen av den försäkrades rätt till pensionstillskott hänsyn till den ATP som skulle ha utgått om undantagandet inte hade gällt. Till följd av den fasta kopplingen mellan ATP och arbetsskadeförsäkringen kan uppdragstagare och egenföretagare som har ett gällande undantagande från ATP inte heller omfattas av arbetsskadeförsäkringen.

Mot bakgrund av bl. a. åldersfördelningen inom den grupp försäkrade som är undantagna från ATP och det förhållandevis ringa antalet nytillkommande som anmäler sådant undantagande anser kommittén att undantagandinstitutet i stort sett har spelat ut sin roll. Antalet personer med ett gällande undantagande uppgick till ca 40 600 vid utgången av år 1976. Av dessa var drygt 30 % 65 år eller äldre och ungefär lika stor del mellan 55 och 64 år. Med hänsyn till undantagandets verkningar främst såvitt gäller rätten till pensionstillskott och anslutning till arbetsskadeförsäkringen föreslår kommittén därför att möjligheten att vara undantagen från ATP avskaffas. Förslaget innebär att en redan gjord anmälan i princip inte längre skall gälla för tiden efter ikraftträdandet av de nya reglerna. Försäkrade som är födda senast år 1923 och som har ett gällande undantagande berörs dock inte av förslaget. Kommittén konstaterar att försäkrade som tillhör denna kategori har kort tid kvar till den allmänna pensionsåldern och att åtskilliga av dem efter ikraftträdandet av nya regler inte ens skulle kunna förvärva det minimiantal poängar som krävs för rätt till förmåner från ATP. De bör därför enligt kommittén få välja mellan att träda in i försäkringen eller att även i fortsättningen omfattas av bestämmelserna om undantagande. Alla de verkningar som enligt nuvarande regler är knutna till ett undantagande skall enligt förslaget också i fortsättningen gälla för försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare. En försäkrad som väljer att alltså vara undantagen bör enligt kommittén inte vara skyldig att erlagga egenavgifter till ATP eller arbetsskadeförsäkringen. Sjukförsäkringsavgift föreslås i dessa fall – i likhet med vad som gäller f. n. – uttagen efter en reducerad procentsats.

I syfte att mildra konsekvenserna av undantagandet för dem som enligt förslaget avses återföras till försäkringen, dvs. försäkrade som är födda år 1924 eller senare, föreslår kommittén att nuvarande regler ändras så att det tidigare undantagandet inte medför någon ökning av det antal poängar som erfordras för full pension. Detta bör enligt kommittén gälla även i fråga om

försäkrade i berörda åldrar som tidigare har återkallat anmälan om undantagande.

Remissinstanserna har i allmänhet lämnat kommitténs förslag utan erinran. SACO/SR och SAF anser dock att nuvarande regler om undantagande bör bibehållas. SACO/SR hänvisar till att det finns stora grupper statspensionärer med låg pensionsålder som efter pensionsavgången har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Avskaffas möjligheten att anmäla undantagande kan dessa komma att få erlægga ATP-avgifter utan att detta leder till någon förhöjning av bruttopensionsnivån. Liknande synpunkter har Statens avtalsverk fört fram. SAF anser att valfrihet bör föreligga för dem som har sådana inkomstförhållanden att ett undantagande från ATP kan ha betydelse. Lantbrukarnas riksförbund biträder förslaget men anser att bestämmelserna om ökning i vissa fall av det antal poängår som fordras för full ATP-pension bör slopas beträffande samtliga försäkrade som återkallar eller tidigare har återkallat anmälan om undantagande.

Jag anser i likhet med kommittén att särreglerna om undantagande från ATP har spelat ut sin roll och att de med hänsyn till de negativa verkningar som ett undantagande har på försäkringens förmånssida bör avskaffas. Genom de betydande lindringar som kommittén samtidigt föreslår i de bestämmelser som hittills har gällt för undantagande kommer de försäkrade som sålunda förordas bli obligatoriskt anslutna till försäkringen att ges rimlig möjlighet att bygga upp ett ATP-skydd. De har också möjlighet att få sjukpenning med 93 dagars karenstid samt efter särskild prövning sjukpenning med kortare eller ingen karenstid. Förslaget medför vidare att i princip samtliga försäkrade, utom de som är födda år 1923 eller tidigare och som väljer att även fortsättningsvis vara undantagna från ATP, kommer att omfattas av arbetsskadeförsäkringen.

Jag vill med anledning av vad Lantbrukarnas riksförbund har anfört vid remissbehandlingen framhålla att gynnsamma regler redan gäller för försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare. Reglerna innebär att för försäkrade som är födda något av åren 1915–1923 ökas antalet poängår som fordras för full pension med endast 1/10 av antalet relevanta år med undantagande. Den i remissyttrandet föreslagna ordningen skulle dessutom öppna möjligheter till spekulation för vissa försäkrade med undantagande.

När det gäller de invändningar som framförts av bl. a. SACO/SR vill jag framhålla att de konsekvenser som angivits för statspensionärerna inte följer av ATP-reglerna utan är en avtalsfråga.

Jag stannar således i likhet med flertalet remissinstanser för att biträda kommitténs förslag.

2.7 Övriga frågor

Pensionskommittén tar upp frågan om avgiftsskyldighet för *småinkomster*. Enligt gällande regler skall vid beräkningen av arbetsgivaravgifter en

ersättning till en arbetstagare medräknas bara om den under året har uppgått till minst 500 kr.

Kommittén förordar att nuvarande 500-kronorsgräns behålls i ett reformerat avgiftssystem. Kommittén framhåller att man genom beloppsgränsen undgår kostnader för debitering och uppbörd av en mängd småavgifter. Ett slopande av gränsen skulle medföra en kraftig utökning av antalet avgiftspliktiga arbetsgivare och föranleda stegrade administrationskostnader. Kommittén har övervägt om det med hänsyn till penningvärdeutvecklingen m. m. kan finnas skäl att höja beloppsgränsen men har avvisat en sådan åtgärd eftersom den enligt kommittén torde få åtföljas av en motsvarande justering av beloppsgränsen på förmånssidan.

Frågan om den allmänna nedre beloppsgränsen för avgiftsskyldighet har berörts av flera remissinstanser. Sålunda anser kammarrätten i Jönköping att ytterligare administrativa förenklingar skulle kunna uppnås om nuvarande beloppsgräns höjdes till t. ex. 1 000 kr. Enligt kammarrätten torde en motsvarande höjning på förmånssidan inte medföra några större olägenheter för de förmånsberättigade. Enligt riksrevisionsverket får man ett administrativt säkrare system med en beloppsgräns utformad så att avgiftsskyldighet inte föreligger för en arbetsgivare som anlitar arbetskraft som sammanlagt under året ersätts med mindre än t. ex. 1 000 kr., oavsett om det rör sig om en eller flera arbetstagare.

Som kommittén antyder är det ofrånkomligt att en höjning av beloppsgränsen för avgiftsskyldighet skulle aktualisera en motsvarande höjning på förmånssidan. Jag är inte beredd att förorda en sådan inskränkning av möjligheterna att förvärva förmåner och kan således inte biträda det av kammarrätten framförda förslaget. Jag är inte heller beredd att ansluta mig till den av riksrevisionsverket förordade ordningen. Ett sådant system skulle innebära bl. a. att de debiterande myndigheterna tvingades att utreda avgiftsplikten för småinkomster. Enligt min mening är det också tveksamt om systemet skulle leda till någon mera väsentlig minskning av antalet debiterade arbetsgivare. Jag delar således kommitténs uppfattning att någon justering av 500-kronorsgränsen för skyldighet att erlagga arbetsgivaravgift inte bör göras f. n.

Som riks försäkringsverket har påpekat i sitt remissyttrande innebär nuvarande regler att arbetstagare eller uppdragstagare, som har flera inkomster vilka var och en understiger 500 kr. men sammanlagt uppgår till eller överstiger nämnda belopp, debiteras *egenavgifter*. Denna debitering medför administrativa kostnader som enligt verket inte står i rimlig proportion till de avgifter som flyter in. Verket föreslår därför att egenavgifter inte längre tas ut på småinkomster av ifrågavarande slag. En ändring av denna innebörd förordas även av statens kulturråd, TCO och Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd.

Jag anser i likhet med riks försäkringsverket att administrativa skäl talar för att egenavgifter inte borde tas ut på dessa småinkomster. Ett slopande av

avgiftsplikten på dessa inkomster aktualiserar dock frågan om en inskränkning av möjligheterna att förvärva förmåner. Frågan om avgiftsplikt på småinkomster har även samband med rätten till schablonavdrag för olika typer av uppdragsinkomster. Som tidigare har nämnts remissbehandlas f. n. kulturskattekommitténs delbetänkande om samordningen av egenföretagares skatter och socialförsäkringsavgifter. Jag är nu inte beredd att ta ställning till frågan om att införa avgiftsfrihet för nämnda småinkomster. Det kan emellertid finnas anledning att på nytt behandla frågan i samband med den av chefen för budgetdepartementet aviserade översynen av schablonavdragen för egenavgifter.

Kommittén lägger fram förslag om ett *gemensamt underlag för beräkning av egenavgifter*. Underlaget bör enligt kommittén utgöras av sådan inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 11 kap. 3 § AFL. På detta underlag, som alltså knyter an till beräkningen av pensionsgrundande inkomst, beräknas enligt nuvarande regler egenavgifterna till ATP, folkpensioneringen och delpensioneringen. Övriga egenavgifter beräknas däremot på ett underlag som knyter an till beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst.

Riksförsäkringsverket och riksskatteverket påpekar i sina remissyttranden att olika inkomstbegrepp tillämpas vid beräkningen av sjukpenninggrundande resp. pensionsgrundande inkomst. I remissyttrandena ges exempel på situationer där den av kommittén förordade ordningen därför skulle få till följd att avgift tas ut på inkomst som inte grundar rätt till motsvarande förmån och vice versa. Enligt riksförsäkringsverket ökar kommitténs förslag behovet av en översyn av reglerna för beräkning av pensionsgrundande inkomst. Riksskatteverket anser att en samordning av bestämmelserna om pensionsgrundande inkomst och sjukpenninggrundande inkomst är önskvärd.

Vid remissbehandlingen har även tagits upp frågan om en översyn och samordning av de olika inkomstbegreppen inom socialförsäkringslagstiftningen och skattelagstiftningen. Denna fråga har även uppmärksamats av riksdagen (jfr SfU 1978/79:25 och 1979/80:16).

Det av kommittén förordade gemensamma underlaget för beräkning av egenavgifter skulle enligt min mening otvivelaktigt medföra administrativa förenklingar. I materiellt hänseende skulle förslaget emellertid få mindre tillfredsställande konsekvenser på grund av olikheterna i inkomstbegreppen vid beräkningen av sjukpenninggrundande och pensionsgrundande inkomst. Jag vill här erinra om att hithörande frågor berörts i socialpolitiska samordningsutredningens betänkande (SOU 1979:94). En allmän socialförsäkring, som nyligen har remissbehandlats. Innan ställning tas till de i betänkandet behandlade samordningsfrågorna är jag inte beredd att föreslå några mer genomgripande ändringar av reglerna för beräkningen av pensionsgrundande och sjukpenninggrundande inkomst. Som jag nyss framhållit kan dock frågan om vissa smärre ändringar i systemet komma att tas upp i samband med den av chefen för budgetdepartementet aviserade översynen av reglerna om schablonavdrag för egenavgifter.

De materiella reglerna för avgiftsberäkning, vilka f. n. finns intagna i ett flertal skilda författningar, förs enligt kommitténs förslag samman i en *gemensam lag*. I lagen, som har benämnts lag om socialavgifter, föreslås också ingå bestämmelser om fördelning av influtna avgiftsmedel. Jag biträder kommitténs förslag som i denna del har vunnit allmän anslutning bland remissinstanserna. Sammanföringen medför att överblicken över regelsystemet väsentligt förbättras. Jag återkommer i specialmotiveringen till bestämmelsernas närmare utformning.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag har anfört nu har inom socialdepartementet upprättats förslag till

1. lag om socialavgifter,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
5. lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,
6. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m.,
7. lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning,
8. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder,
9. lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Förslaget under 1 har upprättats i samråd med chefen för kommunikationsdepartementet såvitt avser bestämmelserna om sjömanspensionsavgift,

chefen för utbildningsdepartementet såvitt avser bestämmelserna om vuxenutbildningsavgift samt

chefen för arbetsmarknadsdepartementet såvitt avser bestämmelserna om arbetsskadeavgift, arbetslöshetsavgift, arbetarskyddsavgift, arbetsmarknadsutbildningsavgift och lönegarantiavgift.

Förslagen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga 4*.¹

¹ Bilagan har uteslutits här såvitt gäller de under 2–9 angivna lagförslagen. I det under 3 angivna förslaget saknades i punkt 2 övergångsbestämmelserna ordren 6 kap. 1 §. I det under 6 angivna förslaget hade 2 § andra stycket följande lydelse: "Med lön förstås i denna lag även sådan ersättning som enligt 3 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring anses såsom inkomst av anställning." Frånsett några redaktionella ändringar är förslagen i övrigt likalydande med dem som är fogade till propositionen.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till lag om socialavgifter

I lagen har samlats de materiella reglerna om arbetsgivares och försäkrades avgifter för finansieringen av socialförsäkringarna och vissa andra sociala ändamål. Avgifterna har i rubriken till lagen fått benämningen socialavgifter.

1 kap. Inledning

1 §

Denna paragraf behandlar lagens tillämpningsområde.

2 §

De avgifter som upptas i lagen skall erläggas av arbetsgivare samt av försäkrade enligt AFL som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Denna bestämning av kretsen avgiftsskyldiga överensstämmer med vad som nu gäller enligt 19 kap. AFL.

I andra stycket anges att den som har utgett ett bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) AFL skall anses som arbetsgivare. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak nuvarande 2 § sista stycket AVGL. I fråga om avgiftsskyldigheten för de bidrag som avses här hänvisas till motiveringen till 2 kap. 3 § andra stycket.

2 kap. Arbetsgivaravgifter

I detta kapitel finns bestämmelser om beräkning av arbetsgivaravgifter. Dessa bestämmelser ersätter nuvarande regler i 19 kap. AFL och i en rad andra författningar. Dessa författningar anges i bilaga 1, avsnitt 1. Lagen upptar inte bestämmelser om byggnadsforskningsavgift. Som har framgått av den allmänna motiveringen bereds f.n. frågan om avskaffande av byggnadsforskningsavgiften i regeringskansliet.

1 §

I paragrafen fastslås vilka avgifter arbetsgivare skall erlägga. Avgifterna beräknas på det underlag som anges i 3–5 §§. I paragrafen har, för att genomföra en enhetlig terminologi, avgifterna fått delvis nya benämningar. På motsvarande sätt har i 3 kap. 1 § benämningarna på där avsedda avgifter ändrats.

Beträffande samtliga avgifter utom tilläggspensionsavgiften och arbetsskadeavgiften anges i paragrafen nu gällande uttagsprocent för de olika avgifterna. Bestämmelserna i första stycket 3 och 6 att tilläggspensionsavgift och arbetsskadeavgift skall uttas efter procentsats som fastställs i särskild lag har – liksom motsvarande regler i 3 kap. 1 § 3 och 6 – överförts från 19 kap.

5 § AFL och 7 kap. 3 § lagen om arbetsskadeförsäkring. Bestämmelserna skall ses mot bakgrund av det speciella förfarandet vid fastställandet av procentsatserna för dessa avgifter.

En konsekvens av enhetliga regler om avgiftsunderlaget blir att den totala arbetsgivaravgiften i fortsättningen erhålls på grundval av en summering av de i första stycket angivna procentsatserna och de procentsatser som för året gäller för tilläggspensionsavgiften och arbetsskadeavgiften.

I fråga om de arbetsgivaravgifter som skall erläggas för en sjöman hänvisas till 2 §.

Paragrafens andra stycke innehåller en bestämmelse om att staten i likhet med vad som f.n. gäller ej skall erlägga arbetsskadeavgift. Bestämmelsen motiveras av att staten står självrisk beträffande ersättning till sina arbetstagare vid arbetsskada och i fråga om sådana skador svarar för arbetsskadeförsäkringens förvaltningskostnader.

2 §

Av denna paragraf framgår att särskilda bestämmelser gäller i fråga om arbetsgivaravgifter för sjömän. Förutom de avgifter som anges i 1 § skall redaren i likhet med vad som f.n. gäller även erlägga sjömanspensionsavgift. Det bör här nämnas att en särskild utredare (K 1979:06) undersöker förutsättningarna för en sjömanspensionering grundad på kollektivavtal.

Andra stycket svarar mot delar av nuvarande 19 kap. 4 och 4 a §§ AFL. Bestämmelserna innebär att redare även i fortsättningen skall betala arbetsgivaravgift till sjukförsäkringen och folkpensioneringen efter en lägre procentsats än som annars tillämpas. Den i 1 § angivna procentsatsen reduceras enligt bestämmelserna så att den står i proportion till de svenska sjömannens andel av den totala arbetsstyrkan på svenska handelsfartyg.

Som framgår av tredje stycket förstås med sjöman den som skall erlägga sjömansskatt enligt 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt. Denna definition överensstämmer med nu gällande regler.

3 §

I första stycket anges det underlag på vilket arbetsgivaravgifterna skall beräknas. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 19 kap. 1 § andra stycket AFL. Underlaget överensstämmer sålunda med det underlag på vilket arbetsgivaravgifterna till sjukförsäkringen och till folkpensioneringen beräknas enligt nu gällande regler. På detta underlag skall samtliga arbetsgivaravgifter tas ut.

Bestämmelsen innebär att alla avgifter skall tas ut såväl på utgiven lön som på utbetald uppdragsersättning. Med arbetstagare skall i lagen förstås jämväl uppdragstagare. Detta framgår av hänvisningen till 3 kap. 2 § andra stycket AFL.

Bestämmelsen i andra stycket föranleds av att konstnärer och andra som uppbär vissa statliga bidrag får tillgodoräkna sig bidraget som pensionsgrun-

dande inkomst inom den allmänna försäkringen. Den som betalar ut bidragen skall också betala tilläggs pensionsavgift. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 19 kap. 1 § sista stycket AFL.

4 §

I paragrafen har intagits de begränsningar som gäller avgiftsunderlaget för samtliga arbetsgivaravgifter. Paragrafen har utformats i nära anslutning till regler i nu gällande lagstiftning. Som framhållits i kommentaren till 3 § skall med ersättning förstås såväl lön som uppdragsersättning.

Första stycket punkten 1 har behandlats i den allmänna motiveringen. Bestämmelsen upptar den s.k. 500-kronorsregeln och motsvarar nuvarande 19 kap. 1 § fjärde stycket AFL. I punkten 2 finns en bestämmelse om övre åldersgräns för uttag av avgifter. Bestämmelsen har behandlats i den allmänna motiveringen. Punkten 3 motsvarar nuvarande 19 kap. 1 § femte stycket AFL och har betydelse i de fall en arbetsgivare utger lön vid sjuk- eller föräldraledighet. Punkten 4 avser ersättningar till utomlands bosatta utländska artister som tillfälligt medverkar här i Sverige vid offentlig föreställning eller inom radio/TV (jfr prop. 1975/76:46 s. 34, 35 och 40). Bestämmelsen har överförts från nuvarande 19 kap. 1 § femte stycket AFL och innebär ingen ändring i förhållande till vad som nu gäller. I punkten 5 har upptagits en bestämmelse som motsvarar den om lön till arbetsgivarens egna barn i nuvarande 19 kap. 1 § femte stycket AFL. Punkten 6 om kostnadsavdrag har hämtats från 4 § tredje stycket AVGL. De närmare förutsättningarna för att kostnadsavdrag skall medges har angivits i paragrafens andra stycke. Punkten 7 slutligen, som avser vissa civilförsvarsersättningar, har hämtats från 4 § fjärde stycket AVGL.

I tredje stycket i paragrafen finns en bestämmelse som tar sikte på behandlingen i avgiftshänseende av inkomst från fåmansföretag. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 2 § tredje stycket AVGL.

5 §

Bestämmelserna i denna paragraf har med smärre redaktionella förändringar överförts från 19 kap. 1 § fjärde stycket AFL.

Bestämmelserna om avgifter m.m. i fråga om arbete som utförs utomlands är föremål för övervägande i särskild ordning och nuvarande regler har överförts till avgiftslagen i avvaktan på resultatet av dessa överväganden.

3 kap. Egenavgifter

Detta kapitel innehåller bestämmelser om skyldighet att erlægga egenavgifter. I kapitlet regleras också hur avgiftsunderlaget för de olika avgifterna skall beräknas.

1 §

Av hänvisningen till 1 kap. 2 § följer att den som är försäkrad enligt AFL och har inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 § eller 11 kap. 3 § nämnda lag är skyldig att betala egenavgift. Pensionskommittén har föreslagit att avgifterna språkligt skulle särskiljas från motsvarande arbetsgivaravgifter genom att ges benämningar som innehåller sammansättningsledet egenavgift. En sådan sammansättning, t.ex. tilläggs pensions egenavgift, blir emellertid alltför lång och otymplig. Avgiftsbenämningarna i lagen är således desamma för arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Det hindrar givetvis inte att man, när särskiljande benämningar behövs, kan använda sådana, t.ex. egenavgift till tilläggs pensioneringen resp. arbetsgivaravgift till tilläggs pensioneringen.

I fråga om uttagsprocenten för de olika avgifterna hänvisas i andra stycket till 2 kap. 1 §.

2 §

Bestämmelsen har hämtats från 19 kap. 4 § första stycket AFL och avser försäkrade vars sjukpenningförsäkring gäller med karenstid. Av bestämmelsen följer att i de fall försäkringen gällt med karenstid endast under en del av ett år eller med olika karenstider för skilda delar av ett år detta skall beaktas vid beräkningen av sjukförsäkringsavgiften. Av 3 kap. 2 § andra stycket AFL framgår att sjukpenninggrundande inkomst inte beräknas på inkomstdelar överstigande 7,5 gånger basbeloppet. Härav följer att avgiftsnedsättningen enligt denna paragraf inte har avseende på inkomstdelar över denna gräns.

Om försäkrade som på grund av undantagande från ATP inte omfattas av sjukpenningförsäkringen har intagits särskilda övergångsbestämmelser.

3 §

I paragrafen har samlats regler om undantag från skyldigheten att betala egenavgifter. I första stycket anges att egenavgifter inte skall beräknas för år efter det då den försäkrade fyllt 65 år. Bestämmelsen har behandlats i den allmänna motiveringen.

Övriga begränsningar i avgiftsskyldigheten framgår av andra, tredje och fjärde styckena. Dessa begränsningar har sakligt sett samma innehåll som nuvarande regler i 19 kap. 2 och 3 §§ AFL. Sålunda gäller enligt andra och tredje styckena denna paragraf särskilda regler bl.a. för den som under inkomståret uppburit förtidspension eller ålderspension och som inte redan är befriad från avgiftsskyldighet på grund av bestämmelsen i första stycket. Andra egenavgifter än tilläggs pensions avgift skall inte betalas av den som under någon del av inkomståret uppburit hel förtidspension eller för hela året uppburit hel ålderspension. Tilläggs pensions avgift skall inte betalas av den som under hela inkomståret uppburit hel ålderspension.

I fjärde stycket anges minsta underlaget för debitering av avgift.

4 §

Vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst tillämpas delvis olika inkomstbegrepp, vilket återverkar på avgiftsplikten. Denna fråga har behandlats i den allmänna motiveringen. Första stycket reglerar underlaget för beräkningen av sjukförsäkringsavgiften, barnomsorgsavgiften och arbetsskadeavgiften. Andra stycket innehåller bestämmelser om underlaget för egenavgifterna till folkpensioneringen, tilläggs pensioneringen och delpensioneringen.

5 §

Med inkomst av annat förvärvsarbete än anställning avses i 11 kap. 3 § AFL inkomst av här i riket bedriven rörelse, inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av den försäkrade och ersättning i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad för arbete för annans räkning, allt under förutsättning att anställningsförhållande enligt 11 kap. 2 § AFL inte föreligger. Till inkomst av annat förvärvsarbete hänförs i 11 kap. 3 § AFL också sjukpenning, arbetslöshetsersättning och andra jämförliga ersättningar som träder i stället för inkomst av ovan nämnt slag. Avgifter skall, liksom enligt nu gällande regler, inte erläggas på de angivna socialförsäkringsförmånerna. I första stycket har intagits föreskrift härom.

Avgiftsunderlaget skall genom uttrycklig hänvisning i andra stycket till 11 kap. 4 § AFL beräknas med tillämpning av bestämmelserna i den paragrafen, som bl.a. innehåller anknytningar till taxeringsförfarandet. Genom hänvisningen blir även föreskrifterna i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring tillämpliga.

4 kap. Fördelning av influtna avgifter

I kapitlet har samlats föreskrifter om fördelning av influtna avgiftsmedel. I huvudsak motsvarar föreskrifterna nuvarande lagstiftning.

Grunder för förvaltningen av allmänna pensionsfonden återfinns i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning. Delpensionsfonden och arbetsskadefonden förvaltas enligt grunder som anges i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder. Övriga fonder som avses i detta kapitel förvaltas enligt grunder som regeringen fastställer. 13 § innehåller en erinran härom.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 §

Första stycket i paragrafen motsvarar nuvarande 19 kap. 10 § andra stycket AFL och innebär i sakligt hänseende att annan egenavgift än tilläggs pensionsavgift i händelse av dödsfall kan efterskänkas på samma

villkor som gäller för inkomstskatt.

Genom paragrafens andra stycke, som avser befrielse i vissa fall från tilläggs pensionsavgift, görs en hänvisning till föreskrifterna i 41 § AVGL.

2 §

Bestämmelserna i denna paragraf har överförts från nuvarande 19 kap. 6 § AFL.

3 §

Regler om debitering och uppbörd av arbetsgivar- och egenavgifter finns i AVGL och i uppbördslagen. AVGL avses i samband med den nya lagstiftningen få ändrad rubrik.

Av 3 § AVGL framgår sålunda att underlaget för beräkning av arbetsgivaravgifter fastställs av riksförsäkringsverket. I 38 § AVGL finns regler om besvär över sådana beslut.

Underlaget för beräkning av egenavgifter fastställs enligt nuvarande regler av den lokala skattemyndigheten. Denna ordning bör gälla också i fortsättningen. Direkta lagbestämmelser saknas f.n. om besvärsväg i dessa fall. I praxis har besvär över den lokala skattemyndighetens beslut i sådana ärenden ansetts kunna föras i samma ordning som besvär över beslut om beräkning av pensionsgrundande inkomst. Den föreslagna regeln i andra stycket har utformats i anslutning härtill.

4 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 20 kap. 15 § AFL och föranleds av att avgiftsreglerna bryts ut ur AFL.

Övergångsbestämmelserna

Som framgått av den allmänna motiveringen föreslås lagen träda i kraft den 1 januari 1982. Till följd av att de materiella bestämmelserna om socialavgifter förts över till lagen kan nuvarande separata lagar, innehållande avgiftsbestämmelser, upphävas.

Förslaget till lag om ändring i AFL innebär att möjligheten att göra anmälan om undantagande från ATP avskaffas. Tidigare undantaganden upphör i princip att gälla. Vissa försäkrade kommer dock övergångsvis alltjämt att kunna vara undantagna från ATP. I övergångsbestämmelserna anges därför att skyldighet att erlägga avgifter till tilläggs pensioneringen och arbetsskadeförsäkringen inte föreligger för berörd kategori. Beträffande sjukförsäkringsavgiften har till övergångsbestämmelserna överförts nuvarande regel i 19 kap. 4 § första stycket AFL om avgiftsnedsättning.

4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

3 kap.

2 §

Som har framgått av den allmänna motiveringen föreslås att möjligheten att anmäla undantagande från ATP och sjukpenningförsäkringen slopas fr.o.m. den 1 januari 1982. Som en följd av detta förslag skall inkomst av annat förvärvsarbete beaktas vid fastställande av sjukpenninggrundande inkomst för samtliga försäkrade utom för dem som är födda år 1923 eller tidigare och som även efter utgången av år 1981 är undantagna från ATP.

Enligt övergångsbestämmelserna kommer första stycket sista punkten i denna paragraf i dess äldre lydelse alltjämt att gälla efter utgången av år 1981 för försäkrade som även efter denna tidpunkt är undantagna från ATP.

5 §

Punkten b) upphävs som en följd av att undantagandeinstitutet slopas. Som framgår av övergångsbestämmelserna skall bestämmelsen emellertid tillämpas även efter den 1 januari 1982 beträffande den som efter utgången av år 1981 återkallar en dessförinnan gjord anmälan om undantagande.

Punkterna c) och d) har oförändrade flyttats upp som nya punkter b) och e). Hänvisningen i tredje stycket har justerats med anledning härav.

11 §

Nya anmälningar om undantagande får inte förekomma efter utgången av år 1981. Till följd härav upphävs fjärde och femte styckena i denna paragraf. Försäkrade för vilka ett undantagande vid nämnda tidpunkt har upphört eller upphör att gälla och vilka uppfyller kraven i andra stycket har, som framgår av övergångsbestämmelserna, efter framställning hos försäkringskassan alltjämt möjlighet att erhålla sjukpenningförsäkring med kortare karenstid än 93 dagar eller sådan försäkring utan karenstid.

De äldre bestämmelserna i fjärde stycket första punkten och i femte stycket gäller – som framgår av övergångsbestämmelserna – efter utgången av år 1981 för dem som även efter denna tidpunkt är undantagna från ATP.

11 kap.

2 §

Ändringen i första stycket f) föranleds av att riksdagen nyligen beslutat att de s.k. stimulansbidragen skall slopas fr.o.m. den 1 april 1981 (prop. 1980/81:85, AU 13, rskr 153).

Ändringarna i tredje och fjärde styckena föranleds av de nya reglerna i fråga om avgifter för finansiering av tilläggs pensioneringen.

6 §

Ändringarna i denna paragraf föranleds av de nya reglerna om avgifter för finansiering av tilläggspensioneringen.

7 §

Som framgått av den allmänna motiveringen har möjligheten att begära undantagande från ATP spelat ut sin roll. Undantagande medför dessutom negativa verkningar på försäkringens förmånssida även utanför ATP. Paragrafen föreslås därför upphävd. Nya anmälningar om undantagande från ATP skall över huvud taget inte kunna göras efter utgången av år 1981. För försäkrade med undantagande upphör detta att gälla vid nämnda tidpunkt. Detta gäller dock inte för försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare och som har ett gällande undantagande under år 1981. Nu nämnda försäkrade kan välja om de även i fortsättningen vill vara undantagna eller om de vill gå med i försäkringarna. Paragrafen kommer därför enligt övergångsbestämmelserna i tillämpliga delar att gälla för dem som också efter utgången av år 1981 är undantagna från ATP. De som efter sagda tidpunkt vill återkalla en anmälan om undantagande får enligt övergångsbestämmelserna göra detta utan hinder av att undantagandet inte har gällt i fem år.

12 kap.

2 §

Ändringarna i denna paragraf föranleds av att undantagandeinstitutet slopas. Innebörden är att för försäkrade, som är födda år 1924 eller senare och som tidigare har varit undantagna men som återkallat sin anmälan om undantagande eller för vilka undantagandet upphör att gälla vid utgången av år 1981, det tidigare undantagandet inte skall kunna föranleda ökning av talet 30 i nämnaren vid beräkning av pensionen enligt paragrafens första stycke. En ökning av talet 30 skall däremot alltså göras i de fall pensionspoäng inte tillgodoräknats till följd av underlåten avgiftsbetalning. Pensionsberäkningen för dem som är födda år 1923 eller tidigare kommenteras närmare under motiveringen till 15 kap. 1 §.

13 kap.

2 §

Som en följd av att anmälan om undantagande från ATP inte får förekomma efter utgången av år 1981 har bestämmelserna i tredje stycket i paragrafen ändrats. Försäkrade som är födda år 1924 eller senare samt försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare och som återkallar sin anmälan om undantagande med verkan fr.o.m. den 1 januari 1982 bereds genom ändringen möjlighet att, om pensionsfallet inträffar år 1982 eller därefter, få förtidspension med antagandepoängberäkning.

Tredje stycket i dess nuvarande lydelse kommer enligt övergångsbestämmelserna att vara tillämpligt för försäkrade som också efter utgången av år 1981 är undantagna från ATP.

15 kap.

1 §

För en försäkrad som är född under något av åren 1915–1923 innebär ett undantagande att det antal år – tjugo ökat med ett för varje år som denne är född efter år 1914 – som erfordras för full pension skall ökas med 0,1 av antalet sådana år som den försäkrade på grund av undantagandet inte har tillgodoräknats någon poäng eller har förlorat mer än en poäng.

Enligt övergångsbestämmelserna skall denna regel även i fortsättningen tillämpas för försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare, oavsett om de före utgången av år 1981 har återkallat en anmälan om undantagande eller om de efter nämnda tidpunkt är undantagna från ATP.

Hänvisningen i andra stycket till 12 kap. 2 § andra stycket medför att underlåten avgiftsbetalning i princip har samma inverkan på pensionen som ett undantagande, varför ordet "undantagandet" bytts ut mot orden "underlåten avgiftsbetalning".

17 kap.

1 §

I andra stycket har hänvisningen till 3 kap. 5 § första stycket c) ändrats som en följd av ändringarna i nämnda paragraf.

19 kap.

Som har framgått av motiveringen till lagen om socialavgifter har de materiella reglerna för beräkning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter förts samman i nämnda lag. Som en följd härav kan större delen av reglerna i 19 kap. AFL upphävas. Bestämmelsen i nuvarande 11 § saknar praktisk betydelse och har därför ej getts någon motsvarighet i den nya lagen. 19 kap. AFL kommer härigenom att innehålla i huvudsak endast föreskrifter som inte avser socialförsäkringsavgifterna.

1 § innehåller en hänvisning till de avgiftsregler som föreslås bli intagna i lagen om socialavgifter. I 2 § införs ett nytt första stycke med en erinran om att kostnaderna för sjukförsäkringen, förutom genom avgifter från arbetsgivare och försäkrade, täcks med statsmedel. Närmare bestämmelser om statsbidrag till sjukförsäkringen finns i andra och tredje styckena i paragrafen, vilka motsvarar nuvarande 7 §. Stadgandet i 3 § motsvarar nuvarande 8 §. Bestämmelserna i 4 § är – med en viss justering – överfödda från 5 § första och andra styckena i deras nu gällande lydelse. Sistnämnda föreskrifter reglerar bestämmandet av procentsatsen för avgiftsuttaget till

försäkringen för tilläggspension. Dessa regler har ansetts böra stå kvar i AFL.

20 kap.

4 §

Ändringarna i denna paragraf är rena följdändringar till den föreslagna lagen om socialavgifter.

14 §

I paragrafens nu gällande lydelse anges att det beträffande fullföljd av talan i vissa fall skall gälla vad som stadgas därom i författning som avses i bl.a. 19 kap. 9 § eller 10 § första stycket. De författningar som sålunda avses är AVGL och uppbördslagen. I den föreslagna lagen om socialavgifter har tagits in en erinran om att särskilda bestämmelser gäller i fråga om debitering och uppbörd av avgifterna. AVGL:s och uppbördslagens besvärregler gäller då också i fråga om beslut enligt dessa lagar. Hänvisningen i förevarande paragraf till 19 kap. 9 och 10 §§ kan därför utgå.

Också bestämmelsen i andra punkten i paragrafen kan upphävas. Bestämmelsen innehåller en hänvisning till 19 kap. 10 § sista stycket AFL, vilket stadgande upptar en regel att sjukförsäkringsavgift och socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen i händelse av dödsfall kan efterskänkas på samma villkor som gäller beträffande inkomstskatt. Denna regel är numera uttryckt genom en hänvisning till 75 § 1 mom. kommunalskattelagen. I förslaget till lag om socialavgifter har intagits ett stadgande av motsvarande innebörd.

Övergångsbestämmelserna

Som har framgått av motiveringen till 3 kap. 11 § skall paragrafen i dess äldre lydelse fortfarande tillämpas för försäkrade som någon gång omfattats av ett undantagande. För försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare och som varit undantagna från ATP eller som – om förutsättningarna därför är uppfyllda – väljer att även efter utgången av år 1981 vara undantagna skall i huvudsak äldre bestämmelser fortfarande gälla. I vilken utsträckning dessa bestämmelser avses gälla har angetts i specialmotiveringen till resp. paragraf.

För den som väljer att även efter utgången av år 1981 vara undantagen från ATP öppnas möjlighet att återkalla anmälan om undantagande utan hinder av att undantagandet inte har gällt i fem år. Ny anmälan om undantagande får inte göras efter utgången av år 1981.

4.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

1 kap. 1 §, 3 kap. 6 § och 4 kap. 8 §

Möjligheten att vara undantagen från ATP upphör enligt ändringarna i AFL i princip fr.o.m. den 1 januari 1982. Detta gäller dock inte dem som är födda år 1923 eller tidigare och som har ett gällande undantagande under år 1981. Nu nämnda försäkrade får enligt övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i AFL välja om de även efter utgången av år 1981 vill vara undantagna från ATP eller inte.

Den fasta kopplingen mellan arbetsskadeförsäkringen och ATP innebär att den som är undantagen från ATP också är undantagen från arbetsskadeförsäkringen. Ett slopande av undantagandeinstitutet medför således att samtliga försäkrade, utom de som enligt förslaget även i fortsättningen är undantagna från ATP, i egenskap av egenföretagare och uppdragstagare kommer att omfattas också av arbetsskadeförsäkringen under förutsättning att de är bosatta i Sverige.

Ändringarna i dessa paragrafer är sålunda en konsekvens av undantagandeinstitutets upphörande. De nuvarande bestämmelserna kan dock – såsom framgår av övergångsbestämmelserna – även efter utgången av år 1981 tillämpas för försäkrade som efter nämnda tidpunkt är undantagna från ATP.

6 kap. 1 §

Ändringen är en följd av ändringen i AFL varigenom nya anmälningar om undantagande från ATP över huvud taget inte skall få göras efter utgången av år 1981. Den situationen som paragrafen i denna del avser, nämligen att ett undantagande börjar gälla efter det att arbetsskadan har inträffat, kan fr.o.m. den 1 januari 1982 inte uppkomma. Bestämmelsen i dess nuvarande lydelse – såvitt den avser reglerna om undantagande från ATP – kan därför inte bli tillämplig ens övergångsvis efter utgången av år 1981.

7 kap.

Med anledning av att alla bestämmelser om socialförsäkringsavgifter m.m. har förts samman i en lag kan huvuddelen av reglerna i detta kapitel utgå. Avsikten är att avgiftsskyldigheten till arbetsskadeförsäkringen i fortsättningen skall regleras i lagen om socialavgifter. Ändringen i 1 § innebär en hänvisning till nämnda lag. 2 § motsvarar – med viss justering – nuvarande 3 §. I paragrafen anges bl.a. vilka ersättningar och kostnader som skall täckas genom influtna avgifter. Även vissa regler om det formella förfarandet i samband med beslut om och förslag till avgiftsuttag för olika år finns intagna i paragrafen. Dessa bestämmelser är av sådan natur att de inte har ansetts böra överflyttas till lagen om socialavgifter.

4.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott

4 §

Ändringarna i denna paragraf är en följd av förslaget om slopande av undantagandeinstitutet i AFL. Vid bedömande av rätten till pensionstillskott skall dock – enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna – även efter utgången av år 1981 hänsyn tas till den tilläggs pension som skulle ha utgått om undantagande inte hade ägt rum. Detta skall gälla samtliga försäkrade, dvs. såväl dem som någon gång har varit undantagna från ATP som dem som nu är undantagna och som obligatoriskt föreslås anslutna till försäkringen liksom dem som också efter utgången av år 1981 är undantagna från ATP.

4.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring

Ändringarna i 4 och 13 §§ föranleds av att möjligheten att vara undantagen från tilläggs pensioneringen inom den allmänna försäkringen, med undantag för vissa försäkrade som hör till övergångsgenerationen inom ATP, upphör fr.o.m. den 1 januari 1982. För dem som har varit eller fortfarande kan vara undantagna från ATP, skall reglerna alltså gälla. Bestämmelse härom har intagits i övergångsbestämmelserna.

Enligt förslaget till lag om socialavgifter skall skyldigheten att erlagga avgifter för finansiering av delpensionsförsäkringen regleras i den lagen. Bestämmelserna i 21 § förevarande lag föreslås därför upphävida. I paragrafen intas i stället en erinran om att det i lagen om socialavgifter finns föreskrifter om avgifter för finansiering av försäkringen.

4.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m.

Förslaget till lag om socialavgifter innebär att alla materiella bestämmelser om arbetsgivaravgifter och egenavgifter skall tas in i den lagen. Avsikten är att debitering och uppbörd av avgifterna fortfarande skall regleras i särskild ordning. Bestämmelser härom finns nu såvitt gäller egenavgifter i uppbörds-lagen (1953:272) och såvitt gäller arbetsgivaravgifter i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m. (AVGL). Sistnämnda lag innehåller också vissa bestämmelser beträffande egenavgifter till tilläggs pensioneringen. Förslaget till ändringar i AVGL innebär inte några ändringar i detta administrativa regelsystem. Vissa följdändringar är dock erforderliga.

Med hänsyn till att de materiella avgiftsreglerna har förts över från AFL m.fl. författningar till lagen om socialavgifter har rubriken till AVGL ändrats till lag om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (0000:000) om socialavgifter, m.m.

1 §

Ändringen i denna paragraf innebär en anpassning till lagen om socialavgifter. Som tidigare har nämnts är beredningen av frågan om avskaffande av byggnadsforskningsavgiften inte avslutad.

2 §

I första stycket denna paragraf i dess nuvarande lydelse definieras arbetsgivaravgift som summan av arbetsgivarens avgifter. Denna definition stämmer inte överens med förslaget till lag om socialavgifter. Vad som förstås med arbetsgivaravgifter framgår av nämnda lag. Någon definition av arbetsgivaravgift behövs inte längre i AVGL. Som en följd av denna ändring föreslås att med slutlig avgift förstås summan av de arbetsgivaravgifter som en arbetsgivare påförs vid den årliga avgiftsdebiteringen för det nästföregående utgiftsåret.

I andra stycket föreskrivs att med lön enligt AVGL skall förstås också uppdragsersättning. Detta har kommit till uttryck genom en hänvisning till 3 kap. 2 § andra stycket AFL. Att låta hänvisningen avse också 11 kap. 2 § andra stycket AFL har bedömts som onödigt, eftersom detta stadgande i sin tur numera enbart innehåller en hänvisning till 3 kap. 2 § andra stycket AFL.

I andra stycket finns f.n. bestämmelser om att avgifter inte skall erläggas i de fall då uppdragstagaren har varit bosatt och arbetat utomlands eller då bevilningsavgift har erlagts för ersättningen. Dessa bestämmelser, som motsvarar nuvarande 19 kap. 1 § AFL, tar sikte främst på andra arbetsgivaravgifter än de som regleras i AFL. Bestämmelserna i AFL och AVGL i här avsedda fall har överförts till den föreslagna lagen om socialavgifter.

Tredje stycket innehåller f.n. en bestämmelse om behandlingen i avgiftshänseende av inkomst från fåmansföretag. Denna bestämmelse är av materiellrättslig betydelse. På grund härav föreslås att bestämmelsen i AVGL upphävs samtidigt som motsvarande bestämmelse tas in i lagen om socialavgifter.

Fjärde stycket innehåller f.n. en hänvisning till 19 kap 6 § AFL. Som tidigare nämnts har bestämmelsen i AFL överförts till 5 kap. 2 § i den föreslagna lagen om socialavgifter.

I sjätte stycket finns f.n. en bestämmelse om statliga bidrag till konstnärer m.fl. Bestämmelsen har överförts till den föreslagna lagen om socialavgifter.

3 §

Ändringen är av redaktionell natur.

4 §

I tredje och fjärde styckena denna paragraf finns f.n. bestämmelser om kostnadsavdrag och om vissa civilförsvarsersättningar. Som tidigare har nämnts föreslås dessa bestämmelser bli överförda till lagen om socialavgifter.

28 och 39 §§

Ändringarna i dessa paragrafer innebär en anpassning till förslaget till lag om socialavgifter.

4.7 Förslaget till lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning

Ändringarna föranleds av att bestämmelserna om avgifter för finansiering av försäkringen för tilläggspension förts över från 19 kap. AFL till lagen om socialavgifter.

4.8 Förslaget till lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder

Delpensionsavgifter förs till en fond, med vars tillgångar kostnaderna för pensioner enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring och motsvarande äldre bestämmelser skall täckas. Fonden har i förslaget till lag om socialavgifter benämnts delpensionsfonden, vilket föranleder en följdändring i 1 § förevarande reglemente. Det har även beaktats att den fond som avses med 22 kap. 2 § AFL i dess lydelse före den 1 januari 1981 benämns fonden för den frivilliga pensionsförsäkringen.

Övriga ändringar ansluter till förslaget till lag om socialavgifter.

4.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring

Ändringen är en ren följdändring till den föreslagna lagen om socialavgifter.

5 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om socialavgifter,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
5. lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,

6. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m..

7. lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning,

8. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder,

9. lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1981-03-12

Närvarande: f.d. justitierådet Petrén, regeringsrådet Hilding, justitierådet Vängby.

Enligt lagrådet den 27 februari 1981 tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 5 februari 1981 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för socialdepartementet Söder beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om socialavgifter,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
5. lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,
6. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.,
7. lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning,
8. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder,
9. lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Lars Ivarsson.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om socialavgifter

Det remitterade förslaget syftar till att åstadkomma enhetligare och enklare regler för beräkningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter inom socialförsäkringen. Den genomgång av gällande rätt som lagrådet gjort i samband med granskningen av lagförslaget ger vid handen att behovet av sådana regler är mycket stort. Lagförslaget innebär också att betydande framsteg görs i den åsyftade riktningen. Ytterligare förenklingar borde dock vara möjliga. Det synes främst vara olikheterna i inkomstbegreppen vid beräkningen av sjukpenninggrundande och pensionsgrundande inkomst, som alltjämt medför komplikationer vid avgiftsberäkningen (se t. ex. 3 kap. 4 § i det remitterade förslaget).

Frågan om att åstadkomma ett helt enhetligt avgiftsunderlag torde inte kunna lösas utan föregående utredning men lagrådet har ändå velat

framhålla önskvärdheten av att arbetet på att förenhetliga och förenkla reglerna för avgiftsberäkningen fortsätter.

2 kap.

1–3 §§

Förevarande paragrafer är indelade så att 1 och 2 §§ innehåller bestämmelser om vilka olika arbetsgivaravgifter som skall betalas och procentsatserna för dem medan 3 § – liksom även 4 och 5 §§ – innehåller bestämmelser om avgiftsunderlaget. Av bestämmelserna om avgifter och procentsatser har de som enbart avser sjömän samlats i 2 §. Dispositionen är emellertid inte helt konsekvent genomförd och 1 och 2 §§ har ej utformats helt likartat.

Andra stycket av 3 § innehåller sålunda en bestämmelse om skyldighet att betala tilläggs pensionsavgift som rätteligen synes höra hemma i 1 §. Innehörden av bestämmelsen är att den som utger vissa bidrag från Sveriges författarfond eller konstnärsnämnden och som enligt 1 kap. 2 § andra stycket skall anses som arbetsgivare är skyldig att betala tilläggs pensionsavgift men ej annan avgift. Det förordas därför att i 1 § som ett andra stycke upptas en bestämmelse av följande lydelse: "Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggs pensionsavgift." Den nu i 1 § andra stycket av förslaget upptagna bestämmelsen om att staten inte betalar arbetsskadeavgift torde därvid böra utgöra ett nytt tredje stycke. Godtas vad som nu föreslagits bör återstoden av 3 § andra stycket sammanföras med första stycket och bilda en andra mening i paragrafen av förslagsvis följande lydelse: "Bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring likställs med lön."

Enligt 2 § första stycket skall en arbetsgivare som sysselsätter sjömän "även" – dvs. utom de i 1 § angivna avgifterna – betala sjömans pensionsavgift med 0,80 procent. Till skillnad från 1 § ges inte här någon hänvisning till det avgiftsunderlag på vilket avgiften skall beräknas. Eftersom en arbetsgivare som sysselsätter sjömän även kan ha andra anställda bör dessutom preciseras, att det endast är ersättning till sjömännen som ingår i avgiftsunderlaget såvitt angår sjömans pensionsavgiften. Detta sker – till undvikande av ytterligare bestämmelser i 3–5 §§ – lämpligen i 2 § första stycket. På grund av det anförda bör detta ges förslagsvis följande lydelse: "En arbetsgivare som sysselsätter sjömän skall på den ersättning som utgetts till sådana för varje år betala även *sjömans pensionsavgift* med 0,80 procent. I övrigt gäller om avgiftsunderlaget bestämmelserna i 3–5 §§ i tillämpliga delar."

I 2 § andra stycket bör hänvisningen till de i 1 § angivna procentsatserna förtydligas till att avse de procentsatser som anges i "1 § första stycket 1 och 2".

5 kap.

3 §

Innebörden av första stycket i den föreslagna paragrafen är att underlaget för egenavgifter liksom hittills skall bestämmas av den lokala skattemyndigheten.

Enligt 85 § uppbördslagen skall besvär över lokal skattemyndighets beslut föras hos länsrätten. I praxis har emellertid besvär över den lokala skattemyndighetens beslut i vad avser fastställande av avgiftsunderlag för egenavgifter ansetts skola föras hos riksförsäkringsverket. I sak synes intet vara att erinra häremot. En bestämmelse av denna innebörd har intagits i andra stycket av förevarande paragraf.

Det synes emellertid inte tillfredsställande ur lagteknisk synpunkt, att en fullföljdsregel som innebär en avvikelse från den generella fullföljdsregeln i 85 § uppbördslagen får sin plats i en annan lag. Såsom framgår av vad lagrådet i det följande anför i samband med övergångsbestämmelserna till den föreslagna lagen om socialavgifter får det förutsättas att bl. a. uppbördslagen kommer att anpassas till den nya lagstiftningen. Det synes lämpligt att i samband därmed den föreslagna besvärsgeslregeln i fråga om lokal skattemyndighets beslut om fastställande av avgiftsunderlag för egenavgifter införs som en undantagsbestämmelse i 85 § uppbördslagen. Samtidigt torde i tydlighetens intresse en direkt bestämmelse böra införas i uppbördslagen om att lokal skattemyndighet har att fastställa avgiftsunderlag för egenavgifter (jfr pensionskommitténs förslag i 3 kap. 6 § förslaget till lag om socialavgifter).

På grund av det anförda förordas att andra stycket i nu förevarande paragraf får utgå.

Övergångsbestämmelserna

Enligt punkt 7 sista stycket skall, om i lag eller annan författning förekommer hänvisning till en föreskrift som har ersatts av en bestämmelse i lagen om socialavgifter, i stället den nya bestämmelsen tillämpas. En sådan teknik kan godtas, när risk finns att någon bestämmelse som borde ändras har blivit förbisedd. I den mån man vet att det finns hänvisningar i andra författningar bör man däremot inte nöja sig med en reservregel av förevarande art. Såvitt inhämtats föreligger, utöver de författningar vari ändringar föreslås i förevarande lagrådsremiss, behov av ändringar i kommunalskattelagen (1928:370; anvisningarna till 41 b §), taxeringslagen (1956:623; 37 § 2 mom. och 39 § 1 mom.), uppbördslagen (1953:272; 1 §, 3 § 1 mom., 25 § och 27 § 1 mom.), skattebrottslagen (1971:69; 1 §), lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m. (1 §), lagen (1979:648) om procentsatser för uttag av avgift under åren 1980–1984 till försäkringen för tilläggspension samt lagen (1979:649) om procentsats för uttag av avgift under åren 1980–1984 till arbetsskadeförsäkringen. Det är av

vikt att dessa lagar ändras innan den nya lagen om socialavgifter träder i kraft. Inte minst gäller detta om en så central straffrättslig lag som skattebrottslagen; det förtjänar anmärkas att i denna ännu inte intagits hänvisning till lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring utan i stället hänvisas i själva lagen till lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring. Avsikten lär emellertid vara att genom nya lagförslag senare under år 1981 anpassa nämnda lagar till den nya lagen om socialavgifter. Under förutsättning att sådan lagstiftning kommer till stånd kan det nu påtalade förhållandet inte anses utgöra hinder mot att nu genomföra det föreliggande förslaget.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

Övergångsbestämmelserna

I 6 kap. 1 § nuvarande lydelse föreskrivs att om undantagande från försäkringen för tilläggspension enligt 11 kap. 7 § lagen om allmän försäkring börjar gälla efter det att arbetsskadan inträffat, hänsyn i vissa angivna hänseenden skall tas till tilläggspension som skulle ha utgått om undantagande ej anmälts. Föreskriften föreslås upphävd och med hänsyn till att undantagande ej kan ske efter nya lagens ikraftträdande har någon övergångsbestämmelse ej ansetts erforderlig. Äldre lydelse kan emellertid vid prövning efter nya lagens ikraftträdande behöva tillämpas i fråga om förhållanden som inträffat före ikraftträdandet. I punkt 2 bör därför intas en hänvisning även till 6 kap. 1 §.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:552) om upphörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

2 §

Enligt nuvarande bestämmelser i 2 § skall med lön enligt lagen jämsställas ersättning som utges till uppdragstagare – med vissa angivna undantag – samt bidrag från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden. Vidare sägs i paragrafen i dess gällande lydelse att – om annan arbetsgivare för sjöman än redare saknar fast driftställe i riket annorstädes än på fartyg – redaren svarar för att arbetsgivaren fullgör sina förpliktelser enligt lagen samt att – i fråga om inkomst från fåmansföretag – föreskrifterna i punkt 13 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen skall äga motsvarande tillämpning, dvs. att lön till företagsledarens make och barn under angivna förutsättningar skall beskattas hos företagsledaren.

I det remitterade förslaget har bestämmelserna i fråga om bidrag från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden, redares ansvar i vissa fall samt makes och barns inkomst från fåmansföretag överflyttats till den föreslagna lagen om socialavgifter. Av de nu berörda bestämmelserna står i den

föreslagna nya lydelsen av 2 § i nu förevarande lag kvar endast bestämmelsen om att ersättning till uppdragstagare skall jämföras med lön i lagens mening.

Enligt 5 § första stycket gällande lag åligger det arbetsgivare, som utgivit lön till någon hos honom anställd med minst 500 kronor, att lämna s. k. arbetsgivaruppgift. Vid arbetsgivaruppgiften skall enligt 5 § andra stycket fogas sådan särskild uppgift varom stadgas i 3 § lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vidare åligger det enligt 23 § gällande lag arbetsgivare, vilkens löneutgifter för år räknat överstiger eller kan beräknas komma att överstiga femtusen kronor, att snarast anmäla detta till riksförsäkringsverket.

Så som de remitterade lagförslagen utformats framstår det som oklart vilken uppgiftsskyldighet som i fortsättningen kommer att gälla för de fall där hittills i förevarande paragraf upptagna bestämmelser föreslås överförda till lagen om socialavgifter, i all synnerhet som bestämmelserna om uppdragsersättning funnits böra kvarstå i paragrafen. En sådan oklarhet får anses otillfredsställande med hänsyn särskilt till att underlåtenhet att lämna arbetsgivaruppgift kan medföra avgiftstillägg och förseningsavgift enligt 43 och 44 §§ gällande lag (i fall som avses i 5 § andra stycket bötesstraff enligt 34 §).

På grund av det anförda förordas att 2 § andra stycket erhåller följande lydelse: "Med lön förstås i denna lag detsamma som i lagen (0000:000) om socialavgifter."

Övriga lagförslag

Förslagen lämnas utan erinran.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-03-26

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Söder

Proposition om förenklade regler för socialförsäkringsavgifter, m. m.

1 Anmälan av lagrådets yttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om socialavgifter,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
5. lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,
6. lag om ändring i lagen (1959:552) om upphörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.,
7. lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning,
8. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder,
9. lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande.

Lagrådet har uttalat att det remitterade förslaget till lag om socialavgifter innebär betydande framsteg i syfte att åstadkomma enhetligare och enklare regler för beräkningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter inom socialförsäkringen. Samtidigt har lagrådet framhållit att ytterligare förenklingar borde vara möjliga. Det synes enligt lagrådet främst vara olikheterna i inkomstbegreppen vid beräkningen av sjukpenninggrundande och pensions-

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 5 februari 1981.

grundande inkomst som alltjämt medför komplikationer vid avgiftsberäkningen. Lagrådet har därvid velat framhålla önskvärdheten av att arbetet på att förenhetliga och förenkla reglerna för avgiftsberäkningen fortsätter.

Som framgår av vad jag anfört när beslutet om lagrådsremiss fattades är det min avsikt att fortsätta arbetet på att förenhetliga och förenkla reglerna för avgiftsberäkningen. Jag delar alltså lagrådets uppfattning. Vad särskilt angår inkomstbegreppen vid beräkningen av sjukpenninggrundande och pensionsgrundande inkomst har, såsom nämnts i lagrådsremissen, hithörande frågor berörts i socialpolitiska samordningsutredningens betänkande (SOU 1979:94). En allmän socialförsäkring, som har remissbehandlats. Innan ställning tas till de i betänkandet behandlade samordningsfrågorna är jag inte beredd att föreslå några mer genomgripande ändringar av reglerna för beräkningen av pensionsgrundande och sjukpenninggrundande inkomst. Av betydelse i detta sammanhang är också om en bättre samordning kan åstadkommas mellan inkomstbegreppen inom skatte- och avgiftsområdet.

Jag godtar de av lagrådet föreslagna ändringarna av 2 kap. 1–3 §§ förslaget till lag om socialavgifter. Det är dock enligt min mening inte erforderligt att i 2 kap. 2 § ånyo hänvisa till bestämmelserna om avgiftsunderlaget i 3–5 §§. Att bestämmelserna om avgiftsunderlaget gäller även för de arbetsgivare som avses i 2 § följer av att i 1 § redan är intagen en hänvisning till bestämmelserna om avgiftsunderlaget och att 2 § utgör en tilläggsbestämmelse till 1 §.

Lagrådet har anfört att den besvärregel som intagits i 5 kap. 3 § andra stycket av det remitterade förslaget till lag om socialavgifter lämpligen bör införas som en undantagsbestämmelse i 85 § uppbördslagen (1953:272). Samtidigt har lagrådet framhållit att i tydlighetens intresse bör införas en direkt bestämmelse i uppbördslagen om att lokal skattemyndighet har att fastställa avgiftsunderlag för egenavgifter.

Efter samråd med chefen för budgetdepartementet är jag beredd att godta lagrådets synpunkter i denna del. Den i det remitterade förslaget till lag om socialavgifter intagna besvärregeln kan därför utgå. Förslag till ändringar i uppbördslagen avses läggas fram i samband med förslag om justering av schablonavdragen för egenavgifter. I det sammanhanget avses också förslag läggas fram till ändringar i kommunalskattelagen (1928:370), taxeringslagen (1956:623), skattebrottslagen (1971:69) och lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m., vilka ändringar bl. a. syftar till att anpassa nämnda lagar till den föreslagna lagen om socialavgifter.

Jag biträder likaså lagrådets synpunkter vad gäller utformningen av punkt 2 övergångsbestämmelserna den föreslagna lagen om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och 2 § i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Jag förordar således att de av lagrådet särskilt kommenterade bestämmelserna omredigeras i huvudsaklig överensstämmelse med vad lagrådet har

föreslagit. Härutöver bör vissa redaktionella ändringar göras i de till lagrådet remitterade förslagen.

Efter det att beslut fattades om inhämtande av lagrådets yttrande har regeringen i proposition 1980/81:145 föreslagit att de båda avgifterna om vardera 0,4 % till arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadsutbildningen skall ersättas av en gemensam arbetsgivaravgift på 0,8 % och även föreslagit en del ändringar i de regler som gällt om fondering m. m. för de båda avgifterna. Den föreslagna ordningen innebär att en lag om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag skall träda i kraft den 1 juli 1981 och ersätta dels lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet, dels lagen (1975:335) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen. Detta föranleder vissa justeringar av den föreslagna lagen om socialavgifter, som den 1 januari 1982 bör ersätta den i prop. 1980/81:145 föreslagna lagen.

2 Byggnadsforskningsavgiften

Som jag anfört i lagrådsremissen talar starka administrativa skäl för att byggnadsforskningsavgiften avskaffas i dess nuvarande utformning. Jag vill särskilt framhålla de svårigheter som skulle uppstå om efter en decentralisering av avgiftsdebiteringen de lokala skattemyndigheterna skulle tillämpa nuvarande regler om byggnadsforskningsavgift.

Pensionskommittén går inte in på frågan om ett alternativt finansierings-system.

Det nuvarande systemet innebär att forsknings- och utvecklingsverksamheten inom byggnads- och anläggningsområdet stöds finansiellt genom den särskilda byggnadsforskningsavgiften, beräknad på löner som utges till arbetstagare inom byggnadsindustrin. Därjämte anvisas årligen statsanslag.

Efter samråd med chefen för bostadsdepartementet förordar jag att byggnadsforskningen i fortsättningen helt finansieras genom anslag över statsbudgeten. För en budgetfinansiering talar också det förhållandet att byggnadsforskningen avser mer än rena husbyggnads- och anläggningsfrågor.

Omläggningen skall inte i sig påverka inriktning och omfattning av den forsknings- och utvecklingsverksamhet som finansieras med byggnadsforskningsavgifter. Jag erinrar i detta sammanhang om att i budgetpropositionen 1981 har framhållits att statens råd för byggnadsforskning bör planera sin verksamhet på sådant sätt att den icke energiinriktade verksamheten till budgetåret 1984/85 inte överstiger 117 milj. kr. i det penningvärde som råder budgetåret 1981/82 (Prop. 1980/81:100 bil. 16 s. 96).

Den merbelastning på statsbudgeten, som föranleds av slopandet av byggnadsforskningsavgiften, kan kompenseras genom att folkpensionsavgif-

ten höjs och därigenom minskar statens andel i folkpensionskostnaderna.

För år 1981 har preliminärt debiterats drygt 112 milj. kr. i arbetsgivaravgifter till byggnadsforskningen. Underlaget för samtliga arbetsgivaravgifter med undantag för statens avgifter är f. n. ca 225 miljarder kr. Om byggnadsforskningsavgiften beräknades för hela arbetsgivarkollektivet, skulle avgiften motsvara ca 0,05 %. Avskaffandet av byggnadsforskningsavgiften kan därför kompenseras genom att folkpensionsavgiften, som f. n. är 8,4 %, höjs med 0,05 procentenheter.

Jag förordar således att byggnadsforskningsavgiften avskaffas, att byggnadsforskningen i stället finansieras genom anslag över statsbudgeten samt att folkpensionsavgiften höjs från 8,4 % till 8,45 %.

Vad jag nu har anfört föranleder vissa justeringar av den i lagrådsremissen föreslagna lagen om socialavgifter.

En konsekvens av den föreslagna omläggningen är att byggnadsforskningen måste helt budgetfinansieras fr. o. m. den 1 januari 1982. Chefen för bostadsdepartementet har för avsikt att återkomma till regeringen i denna fråga i samband med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1981/82.

3 Avgiftsuttaget till försäkringen för tilläggs pension, m. m.

Som har framgått av lagrådsremissen föreslås att ATP-avgiften i fortsättningen skall beräknas utan basbelopps- och maximeringsavdrag och att uttagsprocenten därvid sätts ned för att kompensera det ökade avgiftsunderlaget.

Avgiftsuttaget till försäkringen för ATP fastställs i särskild lag. Hittills har avgiftsuttaget fastställts för fem femårsperioder. Under perioden 1980–1984 skall enligt den gällande lagen procentsatsen för avgiftsuttaget årligen höjas med 0,25 % så att ATP-avgiften för år 1984 kommer att utgöra 13 %.

Enligt pensionskommitténs beräkningar skulle uttagsprocenten till ATP, med hänsyn till den utvidgning av avgiftsunderlaget som blir följdén om basbelopps- och maximeringsavdragen slopas, ha kunnat sänkas från dåvarande 11,75 % till ca 8,75 % om de regler kommittén föreslår hade gällt för år 1977.

Enligt beräkningar som gjorts inom riksförsäkringsverket i februari 1981 innebär en rent matematisk omräkning av uttagsprocenten att ATP-avgiften skulle sättas till 9,35 % för år 1982, 9,56 % för år 1983 och 9,78 % för år 1984. Jag finner det dock lämpligt att procentsatserna avrundas uppåt till närmaste tiondels procent. Jag förordar således att procentsatserna för ATP-avgiften fastställs till 9,40 % för år 1982, 9,60 % för år 1983 och 9,80 % för år 1984.

Vad jag nu har anfört föranleder ändringar i lagen (1979:648) om procentsatser för uttag av avgift under åren 1980–1984 till försäkringen för tilläggs pension. I detta sammanhang bör även en ändring göras i lagen

(1979:649) om procentsats för uttag av avgift under åren 1980–1984 till arbetsskadeförsäkringen. Ändringen i sistnämnda lag är en ren följdändring till den föreslagna lagen om socialavgifter.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga förslagen till

1. lag om socialavgifter,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
5. lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,
6. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.,
7. lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning,
8. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder,
9. lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,
10. lag om ändring i lagen (1979:648) om procentsatser för uttag av avgift under åren 1980–1984 till försäkringen för tilläggs pension,
11. lag om ändring i lagen (1979:649) om procentsats för uttag av avgift under åren 1980–1984 till arbetsskadeförsäkringen.

De under 10 och 11 angivna förslagen rör frågor av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande över dessa skulle sakna betydelse.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Gällande avgiftsbestämmelser

1 Allmänt om socialförsäkringsavgifter

Socialförsäkringarna finansieras genom arbetsgivaravgifter och avgifter från de försäkrade (egenavgifter) samt genom allmänna medel. I 19 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) finns bestämmelser om skyldighet att erlägga arbetsgivaravgifter och egenavgifter till försäkringen för tilläggspension (ATP), sjukförsäkringen och folkpensioneringen. Arbetsgivaravgifter och egenavgifter utgår vidare enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring, lagen (1976:381) om barnomsorg och lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Slutligen utgår arbetsgivaravgifter enligt lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet, lagen (1975:358) om vuxenutbildningsavgift, lagen (1975:335) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen, lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift, lagen (1970:742) om lönegarantiavgift, lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift samt lagen (1961:300) om avgift för sjöfolks pensionering. Procentsatserna för uttag av ATP-avgift och arbetsskadeförsäkringsavgift regleras i lagen (1979:648) om procentsatser för uttag av avgift under åren 1980–1984 till försäkringen för tilläggspension resp. lagen (1979:649) om procentsats för uttag av avgift under åren 1980–1984 till arbetsskadeförsäkringen. Särskilda regler gäller för uttag från redare m. fl. av avgifterna till sjukförsäkringen och folkpensioneringen.

Arbetsgivaravgifterna debiteras och uppbärs enligt lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. (AVGL). Egenavgifterna debiteras och uppbärs i huvudsak enligt bestämmelser i uppbördslagen (1953:272).

Vad gäller avgifter till barnomsorgen bör här nämnas att ny lagstiftning träder i kraft den 1 januari 1982. I lag (1981:15) om finansiering av statsbidrag till förskole- och fritidsverksamhet föreskrivs sålunda att socialavgifter skall erläggas för finansiering av statsbidrag till sådan verksamhet inom kommunernas barnomsorg. Vidare föreskrivs i socialtjänstlag (1980:120) att lagen om barnomsorg upphävs.

Avgifterna och de procentsatser som tillämpas för år 1981 framgår av följande sammanställning.

Ändamål	Arbets- givar- avgift	Egen- avgift
ATP ¹	12,25	12,25
Sjukförsäkringen	10,5	10,5
Folkpensioneringen	8,4	8,4
Delpensioneringen	0,5	0,5
Barnomsorgen	2,2	2,2
Arbetskadeförsäkringen	0,6	0,6
Arbetslöshetsförsäkringen m. m.	0,4	
Vuxenutbildningen	0,25	
Arbetsmarknadsutbildningen	0,4	
Arbetarskyddet	0,155	
Lönegarantin	0,2	
Byggnadsforskningen ²	0,7	
Sjömanspensioneringen ³	0,8	

2 Arbetsgivaravgifter

I fråga om avgiftsunderlaget föreligger vissa skillnader mellan de olika arbetsgivaravgifterna. Gemensamt för samtliga avgifter gäller dock följande. Arbetsgivaravgifterna beräknas på kontantlöner och naturaförmåner i form av kost, bostad eller bil som under året har utgått till arbetstagare. Värdet av naturaförmån uppskattas enligt regler som fastställs av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av riksförsäkringsverket. Har arbetstagaren varit tvungen att med sin lön svara för kostnader i anställningen, får riksförsäkringsverket medge avdrag härför på lönen. Vid avgiftsberäkningen tas inte hänsyn till arbetstagare vars lön under året har understigit 500 kr. Vidare bortses från arbetstagare som inte är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om arbetskadeförsäkring. Det sistnämnda undantaget gäller dock inte för ATP-avgiften. Avgift erläggs inte för lön vid sjukdom m. m. som motsvarar ersättning från försäkringskassa till arbetsgivare med s. k. arbetsgivarinträde. Avgift utgår ej heller för lön till barn om lönen inte är avdragsgill vid inkomsttaxeringen. I fråga om inkomst från fåmansföretag gäller särskilda bestämmelser.

Vid beräkning av underlaget för *ATP-avgiften* medräknas inte lön till arbetstagare som har fyllt 65 år vid ingången av det år avgiften avser.

ATP-avgiften beräknas på den del av utgiven lön som för arbetstagare och år ligger mellan det vid årets ingång gällande basbeloppet och 7,5 gånger detta belopp. Innan avgiften beräknas görs därför ett s. k. basbeloppsavdrag och i vissa fall ett maximeringsavdrag.

Basbeloppsavdraget erhålls genom att basbeloppet vid årets ingång multipliceras med det genomsnittliga antalet arbetstagare hos arbetsgivaren

¹ Avgiften beräknas inte på hela lönesumman.

² Endast för husbyggnads- och anläggningsverksamhet.

³ Avgiften beräknas på lön till sjömansskattepliktig personal.

under året. Vid beräkningen av antalet arbetstagare skall arbetstagare som har arbetat hela året med full arbetstid räknas som en arbetstagare och arbetstagare, som har utfört arbete i mindre omfattning, medräknas i motsvarande mån. Vad som i detta hänseende skall anses utgöra full årsarbetstid bestäms av regeringen efter förslag från riksförsäkringsverket.

Maximeringsavdraget görs för att skära bort sådan del av arbetstagares lön som överstiger 7,5 gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. För en arbetstagare som har arbetat hela året med full arbetstid dras hela det belopp av som överstiger 7,5 gånger nämnda basbelopp. För arbetstagare med kortare arbetstid under året än det fastställda måttet på full årsarbetstid utgör maximigränsen en mot arbetstiden svarande del av maximibeloppet.

ATP-avgift skall även erläggas för uppdragstagare som har utfört arbete för uppdragsgivares räkning, om ersättningen för arbetet har uppgått till minst 500 kr. under året. Med uppdragstagare avses härvid en person som har utfört arbete för annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst och utan att arbetet ingår i uppdragstagarens rörelse eller jordbruk. Om uppdraget har utförts av en person som ett led i en av honom bedriven yrkesmässig förvärvsverksamhet (rörelse eller jordbruk) föreligger avgiftsskyldighet för uppdragsgivaren endast om parterna har kommit överens om att ersättningen skall likställas med anställningsinkomst, s. k. likställighetsavtal eller överenskommelsefall. Vid avgiftsberäkningen hortas från uppdragsgivaresättning för vilken utgår bevilningsavgift enligt lagen (1908:128 s. 1) om bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Arbetsgivare och uppdragsgivare skall förutom ATP-avgift erlägga *sjukförsäkringsavgift*, som beräknas på hela bruttolönesumman. På samma underlag som avgiften till sjukförsäkringen beräknas även avgifterna till *folkpensioneringen, delpensionsförsäkringen, arbetsskadeförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet, vuxenutbildningen, arbetsmarknadsutbildningen, barnomsorgen samt arbetarskyddet.*

Avgiften till lönegarantin erläggs varken för uppdragstagare eller vid överenskommelsefall. Detsamma gäller *avgiften till sjömanspensioneringen*, vilken erläggs endast av arbetsgivare som har utgivit lön till sjömansskattepliktig personal. Avgifterna beräknas på hela bruttolönesumman.

Byggnadsforskningsavgiften debiteras och uppbärs enligt samma administrativa regler som socialförsäkringsavgifterna. Byggnadsforskningsavgift skall erläggas på

- den som yrkesmässigt bedriver husbyggnads- eller anläggningsverksamhet under sådana förhållanden att han är att anse som arbetsgivare enligt lagen om yrkesskadeförsäkring
- kommun, vilken som arbetsgivare i yrkesskadeförsäkringslagens mening bedriver husbyggnads- och anläggningsverksamhet.

Avgiften erläggs för arbetstagare, för vilka arbetsgivaravgift skall påföras enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och som är sysselsatta med husbygg-

nads- eller anläggningsverksamhet eller i arbete som har samband med sådan verksamhet.

3 Egenavgifter

Egenavgifterna beräknas på den försäkrades inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Härmed avses inkomst av rörelse eller jordbruk samt även viss inkomst av tjänst. Till grund för beräkningen av inkomst av annat förvärvsarbete läggs i princip den avgiftsskyldiges taxering till statlig inkomstskatt. Har egenföretagaren bedrivit såväl jordbruk som rörelse eller flera olika jordbruk eller rörelser skall summan av inkomsterna läggas till grund för beräkningen av egenavgifter. Underskott av rörelse dras av från inkomsten av annan rörelse och underskott av jordbruksfastighet avräknas mot inkomst av sådan fastighet.

Understiger inkomsten 500 kr. påförs inte egenavgift. Inkomster i form av sjukpenning är alltid avgiftsfria.

ATP-avgift skall erläggas i den mån pensionsgrundande inkomst av annat förvärvsarbete än anställning har fastställts för den försäkrade för året. Pensionsgrundande inkomst beräknas inte för år före det då den försäkrade har uppnått 16 års ålder eller för år efter det han har fyllt 64 år (övergångsvis 65 år). Pensionsgrundande inkomst beräknas inte heller för den som har avlidit under året eller som för hela året har uppburit i förtid uttagen hel ålderspension.

Vid beräkning av pensionsgrundande inkomst skall avdrag göras för det vid årets ingång gällande basbeloppet. Vidare skall bortses från inkomst i den mån den överstiger 7,5 gånger detta basbelopp (beloppstaket). Har den försäkrade samtidigt haft pensionsgrundande inkomst av anställning skall basbeloppet i första hand avräknas mot inkomsten av anställning. I den mån inkomstsumman överstiger beloppstaket sker avräkning i första hand mot inkomsten av annat förvärvsarbete.

Den som har inkomst av rörelse eller jordbruk kan begära undantagande från tilläggspensioneringen enligt 11 kap. 7 § AFL. Har egenföretagaren begärt undantagande, blir inkomsten av rörelsen inte pensionsgrundande och han betalar inte heller någon ATP-avgift. Undantagandet omfattar även sjukpenningförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen, vilket innebär att egenföretagaren inte är sjukpenningförsäkrad och att han inte heller är försäkrad för skador i arbetet enligt lagen om arbetsskadeförsäkring.

Ett undantagande kan medföra att pensionstillskotten till folkpension helt eller delvis reduceras. Vid bedömningen av rätten till pensionstillskott skall nämligen hänsyn tas till den ATP som skulle ha utgått om undantagande inte hade skett.

Sjukförsäkringsavgift skall erläggas av försäkrad, som vid utgången av inkomståret är inskriven hos allmän försäkringskassa och som under året haft inkomst av annat förvärvsarbete än anställning enligt 3 kap. 2 § AFL.

Avgiften beräknas dock inte för den som vid utgången av inkomståret fyllt 65 år och inte heller för den som för någon del av samma år uppburit hel förtidspension eller för hela året uppburit hel ålderspension.

Sjukförsäkringsavgiften beräknas på hela förvärvsinkomsten.

Försäkrad som anmält undantagande från ATP är som tidigare nämnts inte sjukpenningförsäkrad och betalar därför sjukförsäkringsavgift efter reducerad procentsats. Den lägre procentsatsen avser inkomstdelar som annars skulle ha omfattats av sjukpenningförsäkringen, dvs. inkomst upp till 7,5 gånger basbeloppet. Motsvarande gäller försäkrad för vilken sjukpenningförsäkringen enligt 3 kap. 11 § AFL gäller med karenstid. Procentsatsen fastställs av riks-försäkringsverket med hänsyn till den inverkan undantagandet eller karenstiden bedöms få på försäkringens utgifter.

Avgift till folkpensioneringen skall erläggas av försäkrad, som vid utgången av inkomståret är inskriven hos allmän försäkringskassa och som under året haft inkomst av annat förvärvsarbete än anställning enligt 11 kap. 3 § AFL. Avgift beräknas dock inte för den som vid inkomstarets början uppnått 65 års ålder och inte heller för den som för någon del av samma år uppburit hel förtidspension eller för hela året uppburit hel ålderspension.

Folkpensionsavgiften beräknas på hela förvärvsinkomsten.

Avgiften till delpensioneringen beräknas enligt grunder som gäller för avgiften till folkpensioneringen.

Avgifterna till barnomsorgen och arbetsskadeförsäkringen beräknas enligt grunder som gäller för sjukförsäkringsavgiften. Den som har anmält undantagande från ATP betalar inte avgift till arbetsskadeförsäkringen.

Uppdragsgivare svarar som tidigare har nämnts för avgifterna avseende ersättning som han har utgett till uppdragstagare, dock endast om ersättningen under året har uppgått till minst 500 kr. Har den försäkrade under året från olika uppdragsgivare fått arvoden som var för sig understiger 500 kr. men sammanlagt överstiger detta belopp, är han i princip skyldig att själv betala egenavgiften.

Utgör ersättning för uppdrag inkomst av rörelse eller jordbruk skall uppdragstagaren – och inte uppdragsgivaren – svara för avgifterna. Parterna kan emellertid genom likställighetsavtal komma överens om att ersättningen skall anses som anställningsinkomst. Härigenom flyttas avgiftsskyldigheten över till uppdragsgivaren.

4 Debitering och uppbörd

Arbetsgivaravgifterna beräknas och uppbärs av riks-försäkringsverket. Under det år som avgifterna avser, det s. k. utgiftsåret, skall en arbetsgivare betala preliminära avgifter vid sex betalningstillfällen. Den preliminära avgiften för ett visst år uppgår i princip till samma belopp som den slutliga avgift som arbetsgivaren debiterades året före utgiftsåret. Den preliminära avgiften för utgiftsåret 1981 motsvarar således till storleken den slutliga

avgiften för utgiftsåret 1979. När den preliminära avgiften bestäms, skall dock hänsyn tas till ändringar i de procentsatser som avgifterna utgår med och andra ändringar av betydelse i avgiftsbestämmelserna. Efter regeringens förordnande skall hänsyn även tas till mer betydande ändringar av avgiftsunderlaget som kan antas komma att ske till följd av den allmänna löneutvecklingen. Sådana generella förordnanden meddelas varje år. För att uppnå en bättre överensstämmelse med den beräknade slutliga avgiften kan den preliminära avgiften under vissa förutsättningar såväl sänkas som höjas genom särskilda beslut om jämkning i enskilda fall.

Riksförsäkringsverket utfärdar skilda räkningar på preliminär avgift och slutlig avgift. Intill den 30 april året efter utgiftsåret har arbetsgivaren möjlighet att göra fyllnadsinbetalningar av preliminär avgift. Om den preliminära avgiften understiger den slutliga avgiften, skall arbetsgivaren under andra året efter utgiftsåret betala kvarstående avgift jämte särskild avgift. Överstiger erlagda preliminära avgifter den slutliga avgiften, betalas överskjutande belopp jämte ränta tillbaka till arbetsgivaren.

Egenavgifterna debiteras och uppbärs som skatt enligt uppbördslagen. Lokal skattemyndighet debiterar avgifterna preliminärt i samband med debiteringen av preliminär B-skatt. Även den slutliga debiteringen ombesörjs av lokal skattemyndighet. Till grund för avgiftsberäkningen läggs i princip taxeringen till statlig inkomstskatt. Avgifterna uträknas samtidigt med beräkningen av pensionsgrundande inkomst för ATP och påförs debetsedeln för slutlig skatt.

I likhet med de avgifter som en arbetsgivare betalar för anställd personal är egenavgifterna avdragsgilla vid inkomsttaxeringen. För att förhindra att egenavgifter fastställs på ett för stort underlag och för att undvika att avdraget kommer ett år för sent får egenföretagaren vid inkomstberäkningen göra ett schablonmässigt beräknat avdrag för egenavgifter. Är detta schablonavdrag lägre än de slutligt bestämda avgifterna utgör skillnadsbeloppet en avdragspost nästa år. I konsekvens med detta skall det belopp varmed schablonavdraget kan ha överstigit de slutliga avgifterna redovisas som intäkt nästa år.

Sammanfattning av pensionskommitténs betänkande SOU 1977:46, Pensionsfrågor m. m., såvitt avser frågor om enhetligare avgiftsregler, undantagande från ATP och övre gränsen för pensionsgrundande inkomst inom ATP

1 Enhetligare avgiftsregler

1.1 Allmänt

Kommittén framhåller att socialförsäkringsavgifterna i princip beräknas var för sig enligt särskilda bestämmelser. Även om reglerna överensstämmer för vissa avgifter måste likväl flera olika avgiftsunderlag fastställas vid avgiftsberäkningen. Avgiftsberäkningen är förenad med ett komplicerat uppgiftslämnande. För de administrativa myndigheterna innebär fastställandet av de olika avgiftsunderlagen ett tidsödande och besvärligt arbete med åtskilliga kontrollproblem. Avgiftssystemet är svårt att överblicka till följd av att bestämmelserna har tillkommit vid flera skilda tillfällen och spridits på olika författningar.

Kommittén erinrar om att behovet av en enklare och effektivare avgiftsadministration har påtalats från flera håll varvid det har framhållits att en förutsättning härför är att de materiella avgiftsreglerna görs enhetligare och enklare. Kommittén erinrar vidare om att frågan om en decentralisering av debiteringen i första instans av arbetsgivaravgifterna från riksförsäkringsverket till de lokala skattemyndigheterna utreds av en arbetsgrupp – den s. k. DEMA-utredningen – med representanter för riksförsäkringsverket, statskontoret och riksskatteverket. Inför den planerade decentraliseringen ökar givetvis, framhåller kommittén, behovet av förenklingar i avgiftssystemet ytterligare.

Kommittén har haft som målsättning att vid ett beloppsmässigt oförändrat avgiftsuttag åstadkomma enhetligare och mer lättillämpade materiella regler för avgiftsberäkningen. Med hänsyn till de pågående förberedelserna för en decentralisering av debiteringen av arbetsgivaravgifter samt det rationaliseringsarbete som bedrivs inom den s. k. RS-utredningen har kommittén däremot inte ansett sig böra lägga fram förslag till ändringar i det administrativa regelsystemet.

Väsentliga administrativa lättnader skulle enligt kommittén uppnås genom en minskning av antalet olika avgiftsunderlag. Kommittén konstaterar att motivet bakom nuvarande olikheter och begränsningar i avgiftsunderlagen i de flesta fall har varit en önskan att uppnå överensstämmelse eller i vart fall ett visst samband mellan avgifter och förmåner. Kommittén påpekar emellertid att detta samband har luckrats upp på senare tid, exempelvis genom slopandet av beloppstaket vid beräkningen av samtliga socialförsäkringsavgifter utom ATP-avgiften. En ytterligare uppluckring är enligt

kommitténs bedömning ofrånkomlig om verkliga förenklingar i avgiftsberäkningen skall uppnås. Sambandet mellan avgifter och förmåner anses dock i princip allttjämt böra upprätthållas så långt detta kan ske utan ett alltför betungande uppgiftslämnande och med rimliga administrativa insatser.

Kommittén har vidare sökt att åstadkomma regler som upprätthåller neutralitet mellan olika företagsformer. Sålunda bör likartade beräkningsregler gälla i fråga om arbetsgivaravgifter och egenföretagares avgifter. Avgiftsreglerna bör också vara neutrala till olika former för anlitande av arbetskraft. Avgifter bör således erläggas i samma utsträckning på ersättning för arbete som har utförts på uppdragsbasis resp. i anställning.

Kommittén framhåller som tidigare har nämnts att nuvarande avgiftssystem är svårt att överblicka på grund av att bestämmelserna finns intagna i ett flertal skilda författningar. De materiella reglerna för beräkning av samtliga berörda avgifter föreslås sammanförda i en gemensam lag.

1.2 Basbelopps- och maximeringsavdrag vid beräkningen av ATP-avgiften

Kommittén föreslår att basbelopps- och maximeringsavdragen slopas vid beräkning av ATP-avgiften. Kommittén framhåller att reglerna om basbelopps- och maximeringsavdrag samt den tidsredovisning dessa regler förutsätter gör ATP-avgiften till den mest komplicerade arbetsgivaravgiften vad gäller såväl uppgiftslämnande som beräkning och kontroll. Kommittén pekar här på de svårigheter arbetsgivaren ofta står inför när det gäller att ange den relevanta tiden. Samtidigt framhålls de begränsade möjligheterna för riks försäkringsverket att kontrollera redovisade tidsuppgifter. Kommittén konstaterar att en arbetsgivare till följd av svårigheter att bedöma den faktiska arbetstiden många gånger kan komma att få erlagga för hög ATP-avgift lika väl som han åter utan större risk kan undandra sig ATP-avgift genom att medvetet lämna oriktiga tidsuppgifter. Utsikterna att ens med kraftigt förstärkta resurser få till stånd en tillräckligt effektiv kontroll av tidsredovisningen bedömer kommittén som mycket små.

Kommittén förordar därför en övergång till ett system för avgiftsberäkning som inte är beroende av tidsfaktorn. Därvid är det enligt kommittén nödvändigt att avskaffa basbeloppsavdraget. Kommittén framhåller att det vid en kollektiv avgiftsberäkning inte kan komma i fråga att göra ett helt basbeloppsavdrag för varje arbetstagare som under året har varit anställd hos arbetsgivaren under en kortare eller längre period. Arbetsgivare med många korttidsanställda eller med många tillfälligt anlitade uppdragstagare skulle ensidigt gynnas genom en sådan regel. Kommittén anser att ett borttagande av basbeloppsavdraget av fördelningspolitiska skäl förutsätter att maximeringsavdraget samtidigt slopas. För att en rättvis fördelning av ATP-kostnaderna skall bibehållas bör enligt kommittén egenavgiften till ATP beräknas efter samma principer som förordas beträffande arbetsgivaravgif-

ten. För en sådan samstämmighet talar också önskemålet om avgiftsregler som är neutrala till olika företagsformer.

Enligt kommittén torde invändningar av principiell natur numera inte kunna riktas mot ett system för uttag av ATP-avgifter som ansluter till vad som gäller i fråga om övriga socialförsäkringsavgifter. Kommittén framhåller också att den lösning kommittén förordar och som innebär att såväl basbeloppsavdraget som beloppstaket avskaffas inte på samma sätt missgynnar företag i låglönebranscher som en ordning där endast basbeloppsavdraget slopas.

Kommittén föreslår således att ATP-avgiften tas ut som en proportionell avgift på i princip hela summan utgivna löner resp. hela företagarinkomsten. Procentsatsen för avgiftsuttaget föreslås jämkad med hänsyn till det sålunda utvidgade avgiftsunderlaget.

Kommittén påpekar att de föreslagna reglerna medför vissa omfördelningseffekter. Kommittén har undersökt effekterna för arbetsgivare inom olika branscher liksom effekterna för hela branscher. Undersökningarna ger enligt kommittén vid handen att några mer betydande avvikelser från nuvarande avgiftsuttag inte kan väntas uppkomma för det stora flertalet arbetsgivare vid en övergång till ett uttag av ATP-avgifter på bruttolön. De individuella effekterna på egenavgiftssidan kommer enligt kommittén självfallet att kunna bli mer påtagliga. Flertalet försäkrade som har inkomst av både anställning och annat förvärvsarbete kan väntas få en sänkning av egenavgiften. För den som vid sidan av annan inkomst har en anställningsinkomst som uppgår till eller överstiger nuvarande maximigräns motsvarande 7,5 gånger basbeloppet innebär dock förslaget att egenavgift till ATP – till skillnad från vad som gäller enligt nuvarande regler – kommer att tas ut på företagarinkomsten. Kommittén erinrar emellertid i sammanhanget om att egenavgifter som belöper på inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet är avdragsgilla vid inkomsttaxeringen som driftkostnad i resp. förvärvskälla.

1.3 Övre åldersgräns för uttag av avgifter

Vid beräkningen av arbetsgivaravgift till ATP skall enligt gällande bestämmelser bortses från lön till arbetstagare som vid ingången av det år avgiften avser har uppnått 65 års ålder. I fråga om övriga arbetsgivaravgifter finns inte någon motsvarande övre åldersgräns. En egenföretagare betalar enligt huvudregeln ATP-avgift t. o. m. det år då han uppnår 64 års ålder. För den som är född år 1927 eller tidigare är dock åldersgränsen 65 år. Beträffande övriga egenavgifter gällde – vid tidpunkten för avlämnandet av kommitténs betänkande – att egenföretagaren skulle betala sjukförsäkringsavgift och arbetsskadeavgift t. o. m. det år då han uppnådde 64 års ålder samt folkpensionsavgift t. o. m. det år då han uppnådde 65 års ålder. I praktiken var dock åldersgränsen 64 år även för folkpensionsavgiften på grund av

avgiftsbefrielse för den som under december månad uppburit ålderspension.

Kommittén erinrar om att i det betänkande av socialförsäkringsutskottet (SfU 1974:1) som ligger till grund för kommitténs uppdrag i denna del har framhållits att frågan om en övre åldersgräns för uttag av socialförsäkringsavgifter borde tas upp i samband med kommitténs översyn av avgiftsreglerna inom den allmänna försäkringen. Riksdagen har därefter (SfU 1975:11) uttalat att det kan finnas skäl att införa en generell övre åldersgräns i fråga om både arbetsgivar- och egenavgifter till såväl folkpensioneringen som sjukförsäkringen. Riksdagen har härvid hänvisat till det berättigade kravet på likformighet i bestämmelserna mellan olika försäkrade när det gäller avgiftsskyldighet.

Den allmänna målsättningen bör enligt kommittén vara att åstadkomma enklare och enhetligare avgiftsregler. Enligt kommittén bör detta gälla även reglerna på förevarande område. Kommittén anser vidare att reglerna bör uppvisa neutralitet mellan olika företagsformer.

Med dessa utgångspunkter har kommittén övervägt alternativa lösningar. nämligen å ena sidan ett slopande av nuvarande övre åldersgränser, å andra sidan införande av en gemensam sådan gräns för samtliga avgifter. Kommittén konstaterar att den mest tillfredsställande lösningen från rent administrativa synpunkter vore att helt avskaffa åldersgränserna. De administrativa vinsterna till följd av en sådan lösning bör emellertid enligt kommitténs uppfattning inte överbetonas. De fall, där avgift inte skulle behöva erläggas på grund av en övre åldersgräns, torde utan alltför stora ansträngningar kunna särskiljas vid debiteringsarbetet. Enligt kommittén talar dessutom vägande skäl för ett bibehållande av åldersgränserna.

Kommittén framhåller härvid att det f. n. finns en viss övre åldersgräns i fråga om samtliga egenavgifter. En sådan gäller också beträffande arbetsgivaravgiften till ATP. Ett avskaffande av dessa åldersgränser skulle således innebära en utvidgning av avgiftsskyldigheten för vissa kategorier. Kommittén påpekar att vidgningen av avgiftsskyldigheten inte fullt ut skulle få någon motsvarighet på förmånssidan. Sålunda kan pensionsgrundande inkomst till ATP inte beräknas efter det år då den försäkrade har fyllt 64 år (övergångsvis 65 år). Folkpension kan utan reduktion tas ut fr. o. m. 65 års ålder. Förmånerna från sjukförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen är också på visst sätt begränsade för äldre försäkrade.

Kommittén uttalar sig således för en övre åldersgräns. Av administrativa skäl och för att neutralitet mellan olika företagsformer skall åstadkommas bör enligt kommittén en sådan åldersgräns göras gemensam för samtliga avgifter.

Kommittén stannar för att föreslå att avgift skall erläggas för arbetstagare resp. av egenföretagare längst t. o. m. det år då dessa uppnår 64 års ålder. Denna åldersgräns ansluter till vad som då i praktiken gällde för egenföretagare i fråga om skyldigheten att erlagga bl. a. sjukförsäkringsavgift och

folkpensionsavgift. Den förordade åldersgränsen motsvarar vidare den som – efter viss övergångstid - gäller för beräkningen av pensionsgrundande inkomst för ATP.

1.4 Byggnadsforskningsavgiften

Sedan år 1954 bedrivs i Sverige en statlig teknisk och ekonomisk forskning avseende yrkesmässig byggnadsverksamhet. Denna forskning har fr. o m. år 1972 utökats att även avse yrkesmässig anläggningsverksamhet. Finansieringen sker genom en särskild byggnadsforskningsavgift, som debiteras och uppbärs enligt samma administrativa regler som socialförsäkringsavgifterna. Staten är befriad från avgiftsskyldighet men bidrar till forskningen genom anslag över budgeten. Inbetalda byggnadsforskningsavgifter och statens anslag förs till en särskild fond för byggnadsforskning, vars medel fördelas av statens råd för byggnadsforskning. Medlen används för forsknings- och rationaliseringsverksamhet inom byggnads- och anläggningsområdet och anslås dels till verksamheten vid statens institut för byggnadsforskning, dels till andra forskningsinstitutioner, företag och enskilda forskare. Även kostnaderna för rådets administration bestrids med dessa medel. Avgiftsskyldigheten regleras genom lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift.

Kommittén framhåller att byggnadsforskningsavgiften i flera avseenden intar en särställning bland de arbetsgivaravgifter som debiteras och uppbärs av riksförsäkringsverket. Sålunda skall avgiften erläggas endast av arbetsgivare som sysselsätter arbetstagare i yrkesmässig byggnads- och anläggningsverksamhet samt av kommun som bedriver husbyggnads- eller anläggningsverksamhet. Begränsningen medför att bl. a. industriföretags, jordbrukares, egnahemsägares och sportstugeägares byggnadsverksamhet i egen regi är undantagen från avgiftsplikten. Kommittén konstaterar att bestämmningen av avgiftsskyldigheten föranleder betydande gränsdragningsproblem. Som exempel nämner kommittén att många arbetsgivare, bl. a. kommunerna, har blandad verksamhet där endast en del av verksamheten är avgiftspliktig. En uppdelning måste således i dessa fall göras på avgiftspliktig resp. ej avgiftspliktig del av verksamheten. Vidare måste många gånger i redovisningen t. o. m. göras en motsvarande uppdelning av arbete som utförs av viss arbetstagare. Exempelvis skall kontorsarbete fördelas på de verksamheter som det utförs i anslutning till. Systemet medför, framhåller kommittén, ett komplicerat debiteringsarbete som ofta måste utföras manuellt hos riksförsäkringsverket. Kontrollmöjligheterna är begränsade.

Enligt kommittén föreligger ett klart behov av enklare och administrativt mindre betungande regler – inte minst inför den planerade decentraliseringen av avgiftsdebiteringen från riksförsäkringsverket till lokal skattemyndighet. De nödvändiga förenklingarna kan enligt kommittén emellertid inte åstadkommas om de särskilda principer som vid avgiftens införande ansågs

böra gälla i fråga om finansieringen av byggnadsforskningen allttjämt skall beaktas. Kommittén förordar därför att byggnadsforskningsavgiften i dess nuvarande utformning avskaffas och att byggnadsforskningen i stället finansieras på annat sätt. Hur denna finansiering bör komma till stånd går kommittén inte in på.

1.5 Uppdragsgivares avgiftsskyldighet

Vid tidpunkten för avlämnandet av kommitténs betänkande var uppdragsgivare undantagna från skyldigheten att erlagga avgifter till arbetarskyddet, lönegarantin och byggnadsforskningen. Fr. o. m. den 1 januari 1978 skall uppdragsgivare också erlagga arbetarskyddsavgift.

En av utgångspunkterna för kommittén har varit att avgiftsreglerna bör vara neutrala i förhållande till valet av arbetskraft. Utvidgas uppdragsgivares avgiftsskyldighet till att omfatta även lönegarantiavgiften kommer avgiftsskyldigheten – under förutsättning att byggnadsforskningsavgiften samtidigt avskaffas – att ha samma omfattning för den som anlitar arbetskraft oavsett om arbetet utförs som uppdrag eller i anställning. Härigenom, framhåller kommittén, skulle man också komma bort ifrån de gränsdragningsproblem som är förknippade med nuvarande uppdelning mellan arbetstagare och uppdragstagare. Ett särskilt underlag för beräkningen av avgiften på uppdragsersättningar skulle således inte behöva fastställas.

Kommittén föreslår sålunda att uppdragsgivare får erlagga lönegarantiavgift på av dem utgiven ersättning till uppdragstagare. Detta bör enligt kommittén gälla såväl då avgiftsskyldigheten följer av lag som då den grundas på likställighetsavtal.

1.6 Övriga avgiftsfrågor

Kommittén har prövat frågan om den allmänna nedre beloppsgränsen för avgiftsskyldighet. F. n. gäller i fråga om samtliga arbetsgivaravgifter den begränsningen att ersättning till arbetstagare som under året har uppgått till högst 500 kr. från en och samma arbetsgivare inte skall medräknas i avgiftsunderlaget. Regeln har en motsvarighet på förmånssidan. I 11 kap. 2 § AFL föreskrivs att inkomst från en arbetsgivare som ej har uppgått till 500 kr. för år räknat inte är pensionsgrundande inom ATP såsom anställningsinkomst. 500-kronorsgränsen för avgiftsskyldighet är betingad främst av administrativa hänsyn. Kommittén påpekar att man genom denna beloppsgräns undgår kostnader för debitering och uppbörd av en mängd småavgifter, kostnader som ställer sig oproportionerligt höga i förhållande till de avgifter som skulle kunna tas ut på ersättningar under 500 kr. Beloppsgränsen har också den fördelen att de som endast i ringa omfattning anlitar avlönad arbetskraft inte blir avgiftsskyldiga.

Kommittén avvisar tanken på att slopa beloppsgränsen med hänvisning till

att en sådan åtgärd skulle innebära en kraftig utökning av antalet avgiftspliktiga arbetsgivare och föranleda stegrade administrationskostnader. Kommittén har däremot övervägt om det med hänsyn till penningvärdesutvecklingen m. m. kan finnas skäl att höja beloppsgränsen. Även en sådan åtgärd avvisas dock av kommittén, eftersom den enligt kommittén torde få åtföljas av en motsvarande höjning av beloppsgränsen på förmänssidan.

Kommittén framhåller att egenavgifterna och arbetsgivaravgifterna bör beräknas efter likartade bestämmelser. Enligt gällande regler tas egenavgifterna till socialförsäkringen ut på försäkrads inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Kommittén anser att denna bestämning bör vara avgörande även i framtiden. I syfte att åstadkomma att egenavgifterna beräknas på ett och samma underlag föreslår kommittén att underlaget skall utgöras av sådan inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 11 kap. 3 § AFL. Egenavgifterna skulle sålunda komma att beräknas på inkomst av här i riket bedriven rörelse, på inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av den försäkrade samt på ersättning i pengar eller naturaförmåner för arbete för annans räkning, allt under förutsättning att inkomsten inte är att hänföra till inkomst av anställning. I fråga om ettvarvt av dessa inkomstslag bör enligt kommittén gälla att avgiftsskyldighet inträder endast om inkomsten överstiger 500 kr.

2 Undantagande från ATP

Försäkrad kan anmäla undantagande från ATP såvitt avser inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Undantagandet gäller då all sådan inkomst och avser såväl ATP som sjukpenningförsäkringen. Anmälan om undantagande kan återkallas med verkan från nästa ärsskifte; dock skall undantagandet gälla minst fem år.

Kommittén finner, mot bakgrund av bl. a. åldersfördelningen inom den grupp av försäkrade som är undantagna från ATP och det förhållandevis ringa antalet försäkrade som varje år anmäler sådant undantagande, att undantagandeinstitutet i stor utsträckning har spelat ut sin roll. Med hänsyn härtill och med beaktande av undantagandets verkan för den försäkrade särskilt då det gäller rätten till pensionstillskott och anslutning till arbetskadeförsäkringen föreslår kommittén att möjligheten att vara undantagen från ATP skall upphöra. En tidigare gjord anmälan om undantagande skall sålunda enligt förslaget i princip inte gälla efter nämnda tidpunkt.

Kommittén anser emellertid att man inte generellt för alla kategorier försäkrade kan avskaffa möjligheten att vara undantagen. Försäkrade som har kort tid kvar till den allmänna pensionsåldern och som vid den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande inte ens kan förvärva de tre poängar som krävs för rätt till ålderspension från ATP bör enligt kommittén få välja mellan att träda in i systemet och att stå kvar i undantagandet. Kommittén stannar för

att föreslå att försäkrade som är födda år 1923 eller tidigare och som står utanför ATP skall beredas tillfälle att även i fortsättningen omfattas av bestämmelserna om undantagande. Alla de verkningar som nu är knutna till ett undantagande bör enligt kommittén också i fortsättningen gälla för försäkrad som är född år 1923 eller tidigare. Sådan försäkrad som väljer att alltså vara undantagen föreslås bli helt befriad från såväl ATP- som arbetsskadeförsäkringsavgift och bör enligt kommittén även – liksom hittills – erlagga reducerad sjukförsäkringsavgift.

För att mildra konsekvenserna av en obligatorisk anslutning till ATP för försäkrade som är födda år 1924 eller senare föreslår kommittén att ett tidigare undantagande inte längre skall medföra någon ökning av antalet poängår (30) som erfordras för full pension. Detta föreslås gälla även beträffande försäkrade i berörda åldrar som tidigare har återkallat anmälan om undantagande. Genom den föreslagna lindringen får enligt kommittén de som sålunda avses bli obligatoriskt anslutna till ATP en rimlig möjlighet att bygga upp ett pensionsskydd. De har också möjlighet att – om de har god hälsa – få sjukpenning utan karens eller med kortare karenstid än 93 dagar.

I fråga om försäkrad som är eller har varit undantagen från ATP skall vid bedömningen av rätten till pensionstillskott hänsyn tas till den ATP som skulle ha utgått om undantagande inte hade ägt rum. Kommittén föreslår inte någon ändring härvidlag.

Kommittén erinrar om att ifrågavarande regel syftar till att åstadkomma rättvisa på förevarande område mellan å ena sidan den som har valt att stå utanför ATP och å andra sidan den som har varit ansluten – obligatoriskt eller frivilligt – till försäkringen. Den senare erlägger avgifter och förvärvar ATP mot vilken pensionstillskottet räknas av. Skulle man inom pensionstillskottens ram garantera de som har valt att stå utanför ATP en viss miniminivå skulle, framhåller kommittén, den som har varit med i försäkringen kunna erfara att hans avgiftsinbetalning har varit till ingen eller ringa nytta.

Kommittén säger sig vara medveten om att det föreligger fall där försäkrads pensionssituation på grund av undantagande har blivit mindre tillfredsställande. Kommittén har bl. a. därför övervägt en konstruktion med avgiftsinbetalning i efterhand. En sådan lösning har emellertid enligt kommittén visat sig behäftad med betydande svårigheter. Sålunda uppkommer t. ex. fråga om vilken hänsyn som skall tas till räntefaktorn, om man kan kräva avgiftsbetalning i efterhand av änkor eller invalider och hur man skall förfara för att kunna beakta det förhållandet att avgiften är avdragsgill vid inkomsttaxeringen. Även om dessa frågor skulle kunna lösas vill kommittén inte förorda en sådan konstruktion eftersom den skulle gynna dem som har ekonomiska möjligheter att erlagga avgifter retroaktivt medan andra, som kanske bättre skulle behöva en förhöjning av sin pension, ofta inte skulle ha råd att betala dessa retroaktiva avgifter.

3 Övre gränsen för beräkning av pensionsgrundande inkomst inom ATP

Den pensionsgrundande inkomsten inom ATP motsvarar summan av den försäkrades inkomster av anställning och annat förvärvsarbete i den mån summan överstiger det vid årets ingång gällande basbeloppet (16 100 kr. år 1981). Maximigränsen eller det s. k. beloppstaket för beräkning av den pensionsgrundande inkomsten utgör 7,5 gånger det nämnda basbeloppet, således 120 750 kr. år 1981.

Kommittén har behandlat frågan om nuvarande övre gräns för beräkning av pensionsgrundande inkomst fortfarande är riktigt avvägd eller om den bör höjas med hänsyn till utvecklingen sedan ATP:s tillkomst.

Inledningsvis konstaterar kommittén att antalet försäkrade med maximal pensionspoäng (6,5) i förhållande till samtliga försäkrade med pensionsgrundande inkomst ökat från 3,1 % år 1960 till 8,1 % år 1975. Kommittén har för år 1975 beräknat att beloppstaket, för att proportionen mellan inkomster ovanför och under taket skulle ha varit samma som år 1960 då ATP trädde i kraft, torde ha legat vid omkring 8,6 basbelopp.

Kommittén finner det vara synnerligen vanskligt att med utgångspunkt i de senaste årens utveckling dra några säkra slutsatser om den framtida inkomstutvecklingen. Kommittén framhåller att prognoserna också är beroende av i vilka former standardökningen fortsättningsvis kommer att ta sig uttryck. Förkortad arbetstid, en ytterligare semestervecka, ökad benägenhet att ta ut eventuella förbättringar i annat än pengar är faktorer som tillsammans med frågan om fortsatt låglönesatsning försvårar bedömningen av den framtida inkomstutvecklingen. Kommittén har emellertid försökt att beräkna på vilken nivå beloppstaket skulle ligga vid olika antaganden om realinkomstutveckling för berörda inkomstgrupper under tidsperioden fram till år 1990 om proportionen mellan inkomster ovanför och under beloppstaket skall vara densamma som vid ATP:s tillkomst år 1960.

Beräkningarna visar enligt kommittén att avvikelserna jämfört med år 1960 inte är särskilt betydande. Kommittén framhåller att smärre justeringar uppåt av beloppstaket synes mindre väl motiverade med hänsyn till återverkningarna på kompletterande pensionsordningar samt problematiken med övergångsbestämmelser. Härtill kommer enligt kommittén att frågan om en höjning av beloppstaket inte bör ses helt isolerad från åtgärder som vidtas i övrigt för att garantera en viss pensionsstandard i vid mening. Mot bakgrund av att kommittén inte finner det möjligt att i rådande ekonomiska läge föreslå några förbättringar av grundstödet till pensionärerna lägger därför kommittén nu inte heller fram förslag om höjning av beloppstaket.

Sammanställning av remissyttrandena såvitt avser frågor om enhetligare avgiftsregler, undantagande från ATP och övre gränsen för beräkning av pensionsgrundande inkomst inom ATP

1 Enhetligare avgiftsregler

Kommitténs målsättning att söka åstadkomma enhetligare och enklare regler för avgiftsberäkningen vinner allmän anslutning hos remissinstanserna. Arbetsgivarorganisationerna understryker behovet av förenklade regler med hänvisning främst till den tidsåtgång och de administrationskostnader som nuvarande system medför för arbetsgivarna. De administrativa myndigheterna framhåller betydelsen av förenklingar i avgiftsreglerna från rationaliserings-, kontroll- och informationssynpunkt. Flertalet remissinstanser som yttrar sig i frågan anser också att kommitténs förslag innebär betydande administrativa fördelar.

Kommitténs förslag om avskaffande av basbelopp- och maximeringsreglerna vid beräkning av ATP-avgiften tas upp av många remissinstanser. Nackdelarna med nuvarande tidsredovisning vitsordas allmänt. Från flera håll framhålls det önskvärda i en övergång till ett system som gör tidsredovisningen obehövlig. Kommitténs förslag får stöd av bl. a. *kammarrätten i Jönköping, riksrevisionsverket, kulturrådet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skaraborgs och Örebro län, Svenska kommunförbundet, LO, Försäkringskasseförbundet och Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd.*

Riksförsäkringsverket finner det med hänsyn till arbetsgivaravgifternas kollektiva natur fullt naturligt att ATP-avgiften i likhet med övriga avgifter tas ut på utbetalda bruttoersättningar oberoende av de mot avgifterna svarande förmåner. Verket ifrågasätter dock om egenföretagarna, vilkas avgifter är individuella, skall avkrävas ATP-avgifter som inte svarar mot pensionsförmåner. Verket påpekar emellertid att en ordning motsvarande den ifrågasatta gäller inom sjukförsäkringen. *Landstingsförbundet* anser en förenkling av reglerna för beräkning av ATP-avgift synnerligen önskvärd. Om kommitténs förslag skall genomföras förutsätter emellertid förbundet att reglerna omarbetas så att en utjämning av kostnaderna sker mellan olika arbetsgivargrupper eller att landstingen på annat sätt ges kompensation för de höjda kostnaderna. *Lantbrukarnas riksförbund* anser det inte rimligt att de av kommittén föreslagna åtgärderna vidtas utan hänsyn till fördelnings-effekterna. Förslaget bör därför enligt riksförbundet inte genomföras såvida inte kompensation för den ökade avgiftsbelastningen kan ges genom justering av skatteskalor eller på annat sätt. *TCO* accepterar kommitténs förslag under förutsättning att taket på förmånssidan inom ATP höjs till minst tio basbelopp.

Försäkringsinspektionen och Svenska Personal-Pensionskassan tillstyrker

att basbeloppsavdraget slopas men förordar ett avgiftstak utan anknytning till den arbetade tiden under året. För ett bibehållande av avgiftstaket uttalar sig även *SAF, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges industriförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Föreningen Auktoriserade Revisorer och Sveriges advokatsamfund*. Som skäl anges att det framstår som principiellt felaktigt att i ett försäkringssystem av ATP:s natur ta ut avgifter på löner och inkomster över den gräns som gäller på förmånssidan. SAF framhåller bl. a. att betydande premier erläggs till kompletterande pensions-system på löne- och inkomstdelar över sju och ett halvt basbelopp. Enligt föreningen måste ett samordnat ställningstagande till avgiftstak och förmånstak inom ATP anses naturligt. Liknande synpunkter anförs av bl. a. *SACO/SR*, som avstyrker kommitténs förslag så länge förmånstaket bibehålls.

Förslaget om ändrade regler för beräkning av ATP-avgiften avstyrks på liknande grunder även av *Svensk industriförening, Svenska företagens riksförbund, Folksam och Kooperationens pensionsanstalt*.

Det övervägande antalet remissinstanser som yttrar sig över kommitténs förslag om en gemensam övre åldersgräns för uttag av avgifter tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Statskontoret* och *riksrevisionsverket* förordar från administrativ synpunkt ett borttagande av samtliga åldersgränser.

Även förslaget om avskaffande av byggnadsforskningsavgiften godtas av remissinstanserna. *Statens råd för byggnadsforskning* framhåller dock att något beslut inte kan fattas i frågan förrän ett alternativt finansieringssystem har utformats.

Kommitténs förslag om viss utvidgning av uppdragsgivares avgiftsskyldighet godtas av samtliga remissinstanser som särskilt behandlar denna fråga.

Flera remissinstanser tar upp frågan om den allmänna nedre beloppsgränsen för avgiftsskyldighet. *Kammarrätten i Jönköping* anser att ytterligare administrativa förenklingar skulle kunna uppnås om nuvarande 500-kronorsgräns höjdes till exempelvis 1 000 kr. En motsvarande höjning på förmånssidan torde enligt kammarrätten inte medföra några olägenheter av större betydelse för de förmånsberättigade. *Riksförsäkringsverket* erinrar om att nuvarande regler innebär att arbetstagare eller uppdragstagare, som har flera inkomster vilka var och en understiger 500 kr. men sammanlagt uppgår till nämnda belopp, debiteras egenavgifter. Denna debitering medför administrativa kostnader som enligt verket inte står i rimlig proportion till de avgifter som flyter in. Verket föreslår därför att inkomst av anställning eller uppdrag under 500 kr. från en och samma arbetsgivare inte heller skall föranleda egenavgift. En förändring av denna innebörd förordar även *statens kulturråd, TCO och Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd*. *Statskontoret* anser att ett grundavdrag på avgiftsunderlaget motsvarande t. ex. 1/3 av basbeloppet bör övervägas. Härigenom skulle man slippa

att debitera arbetsgivaravgifter för ca 45 000 arbetsgivare. Enligt *riksrevisionsverket* får man ett administrativt säkrare system än det nuvarande om beloppsgränsen utformas så att avgiftsskyldighet inte föreligger för arbetsgivare vilken anlitar arbetskraft som sammanlagt under året ersätts med mindre än t. ex. 1 000 kr., oavsett om det rör sig om en eller flera arbetstagare. Ett sådant system har – framhåller verket – också den fördelen att arbetsgivaren vid beräkningen av avgiftsunderlaget inte behöver sortera bort några ersättningar.

Kommitténs förslag om ett gemensamt underlag för beräkning av samtliga egenavgifter i form av inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § AFL berörs av *riksförsäkringsverket* och *riksskatteverket*. Riksförsäkringsverket anser att förslaget medför administrativa förenklingar men att det samtidigt ökar behovet av en översyn av reglerna för pensionsgrundande inkomst. Verket påpekar att en person som har inkomst av arbete som portvakt i sitt eget hus inte får tillgodoräkna sig inkomsten såsom pensionsgrundande för ATP eftersom den taxeras som inkomst av annan fastighet. Inkomsten är däremot sjukpenninggrundande. Kommitténs förslag innebär att sjukförsäkringsavgift inte längre skall påföras i den aktuella situationen. Verket ger även exempel på situationer där det motsatta förhållandet råder. Verket föreslår att pensionskommittén får i uppdrag att i sitt fortsatta arbete se över reglerna för pensionsgrundande inkomst inom ATP. Liknande påpekanden görs av riksskatteverket, som anser att en samordning mellan bestämmelserna om pensionsgrundande inkomst och sjukpenninggrundande inkomst är önskvärd.

Kommitténs förslag att föra samman avgiftsbestämmelserna i en gemensam lag tillstyrks eller lämnas utan erinran av remissinstanserna.

2 Undantagande från ATP

Kommitténs förslag om avskaffande av möjligheten att anmäla undantagande från ATP får uttryckligt stöd av bl. a. *länsstyrelserna i Skaraborgs och Örebro län*, *Svenska kommunförbundet*, *TCO*, *LO*, *Sveriges hantverks- och industriorganisation*, *Försäkringskasseförbundet*, *Folksam* och *Kooperationens pensionsanstalt*. Försäkringskasseförbundet anser att reglerna om undantagande från ATP nu har spelat ut sin roll och framhåller även de negativa konsekvenser som ett undantagande medför bl. a. för skyddet från arbetsskadeförsäkringen och rätten till pensionstillskott. Svenska kommunförbundet understryker angelägenheten av att de som enligt kommitténs förslag också i fortsättningen skall ha möjlighet att stå utanför ATP upplyses om konsekvenserna av undantagandet genom en effektiv information. Kommitténs förslag biträds även av *Lantbrukarnas riksförbund*, som emellertid anser att bestämmelserna om ökning i vissa fall av det antal poängår som erfordras för full ATP-pension bör slopas beträffande samtliga försäkrade som återkallar eller tidigare har återkallat en anmälan om

undantagande. *Riksförsäkringsverket* ifrågasätter om inte reglerna för omdebitering av tilläggs pensionsavgiften bör avskaffas samtidigt med reglerna om undantagande.

För ett bibehållande av nuvarande regler om undantagande från ATP uttalar sig *SACO/SR* och *SAF*. *SACO/SR* framhåller att det fortfarande finns stora grupper statspensionärer med låg pensionsålder, t. ex. regementsofficerare, vilka efter pensionsavgången många gånger har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Saknas möjlighet att anmäla undantagande från ATP kan ATP-avgifter komma att få erläggas utan att detta leder till någon förhöjning av bruttopensionsnivån. *Statens avtalsverk* anser att fortsatt möjlighet till undantagande för försäkrade med bruttosamordnade pensionsförmåner bör övervägas. *SAF* menar att valfrihet bör föreligga för dem som har sådana inkomstförhållanden att ett undantagande kan ha betydelse. Den fasta kopplingen mellan arbetsskadeförsäkringen och ATP får enligt föreningen inte vara avgörande för frågans slutliga bedömning, inte heller den omständigheten att färre än tidigare väljer att vara undantagna. Med *SAF* instämmer i denna del *Sveriges industriförbund* och *Svenska företagares riksförbund*.

Vissa remissinstanser tar upp frågan om rätt till pensionstillskott för dem som har varit undantagna från ATP. *Lantbrukarnas riksförbund* påpekar att majoriteten av dem som har begärt undantagande gjorde detta vid en tidpunkt då det var omöjligt att förutse införandet av pensionstillskotten. Enligt riksförbundet bör syftet med pensionstillskotten, nämligen att säkra en rimlig minimistandard för försäkrade med enbart folkpension, gälla även för dem som har anmält undantagande från ATP. Riksförbundet anser därför att bestämmelserna om undantagandets verkan på rätten till pensionstillskott bör slopas. *Kommunernas pensionsanstalt* beklagar att kommittén inte har kunnat finna någon godtagbar lösning på frågan om rätt till pensionstillskott vid undantagande. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län*, *Svenska kommunförbundet* och *Landstingsförbundet* anser att frågan bör prövas ytterligare.

3 Övre gräns för beräkning av pensionsgrundande inkomst inom ATP

Frågan om avvägningen av den övre gränsen för beräkning av pensionsgrundande inkomst inom ATP berörs av flera remissinstanser. *TCO* anser att nuvarande tak vid sju och ett halvt basbelopp bör höjas till minst tio basbelopp. En höjning av taket förordar även *kammarrätten i Jönköping*, *Sveriges folkpensionärers riksförbund*, *Folksam* och *Kooperationens pensionsanstalt*. *Riksförsäkringsverket* och *Kommunernas pensionsanstalt* framhåller att det är angeläget att ATP-systemet inte urholkas och understryker därför behovet av den aviserade fortsatta utredningen av frågan om en höjning av taket. Enligt *statskontoret* skulle en höjning av taket till t. ex. tio

basbelopp vara värdefull från kontrollsynpunkt om förslaget om borttagande av motsvarande tak vid beräkningen av ATP-avgift genomförs. *Sveriges hantverks- och industriorganisation* anser att en höjning av förmånstaket måste bli en naturlig följd av det föreslagna borttagandet av avgiftstaket.

LO anser att stor restriktivitet bör iakttas när det gäller att höja taket. Först sedan de stora löntagargrupperna kommer upp i inkomstlägen som motsvarar beloppsgränsen kan enligt *LO* en justering vara motiverad. *LO* framhåller att den förordade restriktiviteten emellertid kan tolkas som ett medgivande att beloppstaket höjs till maximalt nio basbelopp.

Svenska Personal-Pensionskassan framhåller att det övervägande flertalet försäkrade med inkomster överstigande taket genom kollektivavtal har tillförsäkrats pension på överskjutande inkomstdelar. Den nuvarande fördelningen mellan lagstadgade, avtalsreglerade och helt frivilliga trygghetsanordningar fungerar enligt Svenska Personal-Pensionskassan bra såväl administrativt som funktionellt. Svenska Personal-Pensionskassan anser även att ett avskaffande av möjligheten att anmäla undantagande från ATP utgör ett skäl mot en höjning av taket.

Bilaga 4
Det remitterade förslaget

1 Förslag till Lag om socialavgifter

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledning

1 § I denna lag ges bestämmelser om avgifter för finansiering av den allmänna försäkringen och vissa andra sociala ändamål.

2 § Avgifterna skall betalas av arbetsgivare samt av den som är försäkrad enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och har inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 § eller 11 kap. 3 § nämnda lag.

Vid tillämpning av denna lag skall den som har utgett sådant bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring anses som arbetsgivare.

2 kap. Arbetsgivaravgifter

1 § En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. *sjukförsäkringsavgift* med 10,50 procent,
2. *folkpensionsavgift* med 8,40 procent,
3. *tilläggs pensionsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,
4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent,
5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent,
6. *arbetsskadeavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,
7. *arbetslöshetsavgift* med 0,40 procent,
8. *arbetarskyddsavgift* med 0,155 procent,
9. *arbetsmarknadsutbildningsavgift* med 0,40 procent,
10. *vuxenutbildningsavgift* med 0,25 procent samt
11. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.

Staten betalar inte arbetsskadeavgift.

2 § En arbetsgivare som sysselsätter sjömän skall även betala *sjömanspensionsavgift* med 0,80 procent.

I fråga om sjömän skall sjukförsäkringsavgift och folkpensionsavgift beräknas efter de procentsatser som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket årligen fastställer. Procentsatserna skall utgöra den andel av de i 1 § angivna procentsatserna som svarar mot

förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på svenska handelsfartyg i medeltal för den 31 oktober de tre år som närmast föregått det år då procentsatserna fastställs. Hänsyn skall därvid inte tas till fartyg med en bruttodräktighet understigande trehundra registerton. Procentsatserna beräknas med två decimaler.

Med sjöman avses i denna lag den som skall betala sjömansskatt enligt 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt.

3 § Underlag för beräkning av avgifterna är summan av vad arbetsgivaren under året har utgett som lön i pengar eller naturaförmåner i form av kost, bostad eller bil eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete.

Den som har utgett ett bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring skall betala tilläggspensionsavgift som om bidraget hade utgjort lön från honom som arbetsgivare.

4 § Vid bestämmande av avgiftsunderlaget skall bortses från

1. ersättning som under året understiger 500 kr. för en arbetstagare,
2. ersättning till arbetstagare som vid årets ingång fyllt 65 år,
3. ersättning till arbetstagare vid sjukdom eller ledighet för vård av barn eller med anledning av barns födelse, till den del ersättningen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning som arbetsgivare får uppbära enligt 3 kap. 16 § eller 4 kap. 20 § lagen (1962:381) om allmän försäkring,
4. uppdrag ersättning för vilken beviljningsavgift har erlagts enligt lagen (1908:128) om beviljningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter,
5. ersättning som en arbetsgivare utgett till barn för arbete i hans förvärvsverksamhet, i de fall avdrag för ersättningen inte får göras vid inkomsttaxeringen,
6. ersättning till den del denna motsvarar kostnader i arbetet som arbetstagare haft att täcka med ersättningen, i den mån riksförsäkringsverket medger detta, samt
7. ersättning för tjänstgöring i verkskydd enligt 47 § tredje stycket civilförsvarslagen (1960:74), i den mån ersättningen utgör eller motsvarar dagpenning.

Medgivande enligt första stycket 6 får lämnas endast om kostnaderna beräknas uppgå till minst en tiondel av ersättningen samt får avse arbetstagare i viss verksamhet eller, efter framställning av arbetsgivaren, viss eller vissa arbetstagare.

I fråga om inkomst från fåmansföretag skall föreskrifterna i punkt 13 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas vid bestämmande av avgiftsunderlaget.

5 § Vid bestämmande av underlaget för beräkning av tilläggspensionsavgift skall bortses från ersättningar som inte räknas som inkomst av anställning

enligt 11 kap. 2 § tredje eller fjärde stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vidare skall bortses från ersättningar till arbetstagare som inte är svenska medborgare och som inte heller är bosatta här, då ersättningarna avser arbete utom riket.

Vid bestämmande av underlaget för beräkning av annan avgift än tilläggspensionsavgift skall bortses från ersättningar till arbetstagare som inte varit försäkrade enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. I fråga om arbete som har utförts för annans räkning utan att anställning förelegat skall vid beräkningen bortses från ersättningar till personer som varit bosatta utomlands och även utfört arbetet utom riket.

3 kap. Egenavgifter

1 § En försäkrad som avses i 1 kap. 2 § skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. *sjukförsäkringsavgift,*
2. *folkpensionsavgift,*
3. *tilläggspensionsavgift,*
4. *delpensionsavgift,*
5. *barnomsorgsavgift* samt
6. *arbetsskadeavgift.*

I fråga om avgiftssatserna gäller vad som föreskrivits i 2 kap. 1 §.

2 § En försäkrad för vilken sjukpenningförsäringen enligt 3 kap. 11 § lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller med karenstid skall dock betala sjukförsäkringsavgift efter den procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket fastställer med hänsyn till den inverkan karenstiden bedöms få på försäkringens utgifter.

3 § Egenavgifter beräknas inte för år efter det då den försäkrade fyllt 65 år.

Andra avgifter än tilläggspensionsavgift betalas inte av den som vid utgången av inkomståret ej var inskriven hos allmän försäkringskassa. Sådana avgifter betalas ej heller av den som för någon del av samma år uppburit hel förtidspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller för hela året uppburit hel ålderspension enligt nämnda lag.

Tilläggspensionsavgift betalas inte för år före det då den försäkrade fyllt 16 år eller för det år då den försäkrade avlidit. Sådan avgift betalas ej heller då den försäkrade för hela året uppburit hel ålderspension enligt lagen om allmän försäkring.

Avgift betalas inte då avgiftsunderlaget understiger 500 kr.

4 § Underlaget för beräkning av avgift enligt 1 § 1, 5 och 6 utgörs av inkomst

av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Underlaget för beräkning av avgift enligt 1 § 2–4 utgörs av inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring.

5 § Vid bestämmande av avgiftsunderlaget skall bortses från inkomst som avses i 11 kap. 3 § första stycket d) lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Vid beräkningen av inkomst av annat förvärvsarbete gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 11 kap. 4 § lagen om allmän försäkring.

4 kap. Fördelning av influtna avgifter

1 § Sjukförsäkringsavgifter används, i den mån kostnaderna inte skall täckas med statsbidrag enligt 19 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, för att täcka

1. kostnader för sjukförsäkringsförmåner enligt lagen om allmän försäkring,

2. kostnader enligt lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m.,

3. den allmänna försäkringens kostnader för förmåner enligt lagen (1981:49) om begränsning av läkemedelskostnader, m. m.,

4. centrala studiestödsnämndens kostnader med anledning av att sådana återbetalningspliktiga studiemedel som belöper på en studerandes sjukperiod enligt studiestödslagen (1973:349) inte skall återbetalas,

5. förvaltningskostnader för de allmänna försäkringskassorna.

För reglering av över- och underskott finns en fond, benämnd *allmänna sjukförsäkringsfonden*. Grunderna för överföring av medel till och från fonden fastställs av regeringen.

2 § Folkpensionsavgifter förs till staten som bidrag till finansieringen av folkpensioneringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

3 § Tilläggspensionsavgifter förs till en fond, benämnd *allmänna pensionsfonden*, med vars tillgångar kostnaderna för försäkringen för tilläggspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring skall täckas. Fonden förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

4 § Delpensionsavgifter förs till en fond, benämnd *delpensionsfonden*, med vars tillgångar kostnaderna för pensioner enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring och motsvarande äldre bestämmelser skall täckas. Fonden förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

5 § Barnomsorgsavgifter förs till staten för finansiering av statsbidrag till förskole- och fritidshemsverksamhet inom kommunernas barnomsorg.

6 § Arbetsskadeavgifter förs till en fond, benämnd *arbetsskedefonden*, med vars tillgångar kostnaderna för ersättningar enligt lagen (1976:380) om arbetsskade försäkring och motsvarande äldre bestämmelser skall täckas. Fonden förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

7 § Arbetslöshetsavgifter förs till en fond, benämnd *arbetslöshetsfonden*, vars tillgångar används för finansiering av ersättningar enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd.

8 § Av influtna arbetarskyddsavgifter förs 16,5 procent till staten som bidrag till kostnader för arbetarskyddsstyrelsens och yrkesinspektionens verksamhet.

Återstoden av influtna arbetarskyddsavgifter förs till en fond, benämnd *arbetarskyddsfonden*, vars tillgångar skall utgöra bidrag till

1. kostnader i övrigt för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande arbetarskydd,
2. kostnader för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande medbestämmande i arbetslivet och arbetslivsfrågor i övrigt,
3. kostnader för skyddsarbete som utförs av skyddsombud som har utsetts enligt 6 kap. 2 § tredje stycket arbetsmiljölagen (1977:1160),
4. kostnader för utbildning av styrelserepresentanter för de anställda.

9 § Arbetsmarknadsutbildningsavgifter förs till en fond, benämnd *arbetsmarknadsutbildningsfonden*, vars tillgångar används för finansiering av arbetsmarknadsutbildningen.

10 § Vuxenutbildningsavgifter förs till staten och används för finansiering av timstudiestöd, dagstudiestöd och särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestöds-lagen (1973:349) samt vuxenutbildning enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

11 § Lönegarantiavgifter förs till en fond, benämnd *lönegarantifonden*, med vars tillgångar kostnaderna för ersättningar enligt lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs skall täckas.

12 § Sjömanspensionsavgifter används för beredande av pension åt sjömän vilka som manskap varit för utrikes fart påmönstrade svenskt handelsfartyg. Riksdagen fastställer särskilt de grunder som skall gälla för användningen av sjömanspensionsavgifter.

13 § Fonder som avses i detta kapitel förvaltas, i den mån ej annat föreskrivits, enligt grunder som regeringen fastställer.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Har den som är skyldig att betala annan egenavgift än tilläggspensionsavgift avlidit, skall 75 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas beträffande befrielse från skyldighet att betala avgiften.

I fråga om befrielse i vissa fall från skyldighet att betala egenavgift för tilläggspension gäller särskilda bestämmelser.

2 § Har annan arbetsgivare för sjöman än redare fast driftställe i riket bara på fartyg, svarar redaren för att arbetsgivaren fullgör sina förpliktelser enligt denna lag som om förpliktelserna ålegat redaren själv. Har redaren till följd härav betalat avgiftsbelopp, får han fordra tillbaka beloppet av sjömannens arbetsgivare.

3 § Om debitering och uppbörd av avgifter enligt denna lag gäller särskilda bestämmelser i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (0000:000) om socialavgifter, m. m. samt i uppbördslagen (1953:272).

Beträffande besvär över beslut av den lokala skattemyndigheten i fråga om fastställande av underlaget för egenavgifter gäller i tillämpliga delar 11 § lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

4 § Regeringen bemyndigas att efter överenskommelse med främmande makt meddela föreskrifter om utsträckt tillämpning av denna lag eller om undantag i vissa fall från lagens bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Genom lagen upphävs

1. lagen (1961:300) om avgift för sjöfolks pensionering,
2. lagen (1970:742) om lönegarantiavgift,
3. lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift,
4. lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet,
5. lagen (1975:335) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen,
6. lagen (1975:358) om vuxenutbildningsavgift samt
7. lagen (1981:15) om finansiering av statsbidrag till förskole- och fritidshemsverksamhet.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

Den för vilken undantagande från försäkringen för tilläggspension gäller betalar inte egenavgifter till tilläggspensioneringen och arbetsskadeförsäk-

ringen. För den som nu sagts beräknas sjukförsäkringsavgiften efter den procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket fastställer med hänsyn till den inverkan undantagandet bedöms få på utgifterna för sjukförsäkringen.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts av en bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
1 Förslag till lag om socialavgifter	2
2 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	8
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring	33
4 Förslag till lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott	39
5 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring	40
6 Förslag till lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.	43
7 Förslag till lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning	49
8 Förslag till lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks-försäkringsverkets fonder	52
9 Förslag till lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring	54
10 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:648) om procentsatser för uttag av avgift under åren 1980–1984 till försäkringen för tilläggspension	55
11 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:649) om procentsats för uttag av avgift under åren 1980–1984 till arbetsskadeförsäkringen	56
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 5 februari 1981	57
1 Inledning	57
2 Allmän motivering	58
2.1 Allmänna utgångspunkter	58
2.2 Basbelopps- och maximeringsavdrag vid beräkning av ATP-avgiften	62
2.3 Övre åldersgräns för uttag av avgifter	67
2.4 Byggnadsforskningsavgiften	68
2.5 Uppdragsgivares avgiftsskyldighet	70
2.6 Undantagande från ATP	71
2.7 Övriga frågor	72
3 Upprättade lagförslag	75

4	Specialmotivering	76
4.1	Förslaget till lag om socialavgifter	76
4.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	82
4.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring	86
4.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott	87
4.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring	87
4.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.	87
4.7	Förslaget till lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning	89
4.8	Förslaget till lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder	89
4.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring	89
5	Hemställan	89
6	Beslut.....	90
	Utdrag av lagrådets protokoll den 12 mars 1981	91
	Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 26 mars 1981 ..	96
1	Anmälan av lagrådets yttrande	96
2	Byggnadsforskningsavgiften	98
3	Avgiftsuttaget till försäkringen för tilläggs pension, m. m.	99
4	Hemställan	100
5	Beslut.....	100
	Bilagor till lagrådsremissen	
1	Gällande avgiftsbestämmelser	101
2	Sammanfattning av pensionskommitténs betänkande (SOU 1977:46) Pensionsfrågor m. m.	107
3	Sammanställning av remissyttrandena	116
4	Det till lagrådet remitterade förslaget till lag om socialavgifter	121

